

ВЕДЕННЯ АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

2018

ucab

український клуб
аграрного бізнесу

Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу» (УКАБ) - це об'єднання передових агропромислових компаній України. У 2017 році авторитет та важливу роль УКАБ в аграрній галузі країни знайшли своє підтвердження в приєднанні ряду агрокомпаній, а також постачальників сільгоспресурсів, націлених на подальший розвиток вітчизняного агропромислового комплексу.

Діяльність УКАБ сприяє ефективному веденню бізнесу в АПК України і охоплює практично всі його процеси, починаючи від пошуку кадрів і залучення інвестицій та закінчуючи глобальними завданнями підвищення ефективності роботи аграрних компаній і розробкою пропозицій з удосконалення аграрної політики.

Членство в Асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» дає компаніям незаперечні переваги: від необхідного набору інформації та знань до підтримки у вирішенні багатьох прикладних питань.

У 2017 році УКАБ впевнено утримує статус Асоціації № 1 в агропромисловому секторі України, об'єднуючи понад 100 знакових представників галузі.

На додаток до таких напрямків роботи, як пошук кадрів, проведення заходів і досліджень, активна взаємодія із засобами масової інформації, УКАБ значно посилив активність щодо інформування членів асоціації про процес підготовки та затвердження законодавчих і нормативно-правових актів, а також щодо підвищення кваліфікації персоналу агрокомпаній.

ВЕДЕННЯ АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

УМОВИ ВЕДЕННЯ АГРОБІЗНЕСУ

- ВИДИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ
- ЗЕМЕЛЬНІ ПИТАННЯ
- ОПОДАТКУВАННЯ
- ІНВЕСТИЦІЇ, ФІНАНСУВАННЯ
- ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА
- КОНТРОЛЮЮЧІ ОРГАНИ

[LEGAL GUIDANCE FOR FOREIGN INVESTORS](#)

ЗОВНІШНІ РИНКИ

- ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ
- ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄС (DCFTA)

РЕСУРСИ АГРОВИРОБНИЦТВА

- ТЕХНІКА
- НАСІННЯ
- АГРОХІМІЯ

АГРАРНІ РИНКИ

- ЗЕРНОВІ
- ОЛІЙНІ
- МОЛОКО
- М'ЯСО
- ОВОЧІ
- ФРУКТИ ТА ЯГОДИ

Он-лайн варіант дослідження за посиланням:
http://www.ucab.ua/ua/doing_agribusiness

Види сільськогосподарських підприємств в Україні

В агросекторі України постійно створюються і функціонують суб'єкти господарювання різних організаційно-правових форм. Загальні і спеціальні умови їх створення визначає законодавство. Протягом останніх років частка суб'єктів господарювання у сільському господарстві складала близько 4% від загальної кількості суб'єктів, при чому левову частку з них становлять саме підприємства.

Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності						
	Усього одиниць		У тому числі			
			підприємства		фізичні особи-підприємці	
2016						
Усього по Україні	1 865 631	100%	306 470	100%	1 559 161	100%
Сільське, лісове та рибне господарство	74 620	4,00%	44 998	14,68%	29 622	1,9%
2015						
Усього по Україні	1 932 161	100%	343 561	100%	1 630 878	100%
Сільське, лісове та рибне господарство	79 284	4,02%	46 744	13,61%	32 540	2,00%
2014						
Усього по Україні	1 932 325	100%	341 165	100%	1 591 160	100%
Сільське, лісове та рибне господарство	75 660	3,92%	46 012	13,49%	29 648	1,86%

Джерело: Державна служба статистики України

В сільському господарстві України можна виділити чотири основні групи виробників сільськогосподарської продукції:

1. Домашні господарства населення (44,9% виробництва загального обсягу с/г продукції)
2. Приватні підприємства.
3. Підприємства колективної власності.
4. Господарські товариства.

Домашні господарства населення (включають також фізичних осіб підприємців), не є юридичними особами та вирощують с/г продукцію як для власних потреб, так і на продаж. Такі господарства спеціалізуються на комерційному вирощуванні овочів та інших більш нішевих культур, що важко виростити в промислових масштабах через необхідність ручної праці;

Приватні підприємства в сільському господарстві представлені фермерськими господарствами та приватними сільськогосподарськими підприємствами.

Фермерські господарства можуть створюватися виключно громадянами України, а їх діяльність повинна базуватися на праці членів сім'ї фермера, хоча і допускається найм працівників. Земля може належати фермеру як на праві власності так і орендуватися. Площі ферм також можуть різнитися від декількох гектарів до п'яти-десяти тисяч гектарів, що є фактично повноцінним підприємством середнього розміру. Більше 60% фермерських господарств мають площу від 100 до 2000 тис. гектарів.

Приватні сільськогосподарські підприємства – це юридичні особи, що діють на основі приватної власності та можуть засновуватися громадянами України, а також іноземцями, особами без громадянства та юридичними особами. До них застосовуються загальні правила Цивільного та Господарського кодексів, щодо ведення господарської діяльності.

Підприємства колективної власності, різні форми кооперативів.

Кооперативи в Україні можуть бути різних видів. Найпоширенішими з них є виробничі та обслуговуючі кооперативи.

Виробничий кооператив - утворюється виключно фізичними особами для спільної виробничої або іншої господарської діяльності на засадах їх обов'язкової трудової участі з метою одержання прибутку;

Обслуговуючий кооператив - утворюється фізичними та/або юридичними особами для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності.

Господарські товариства можуть бути як національними, так і іноземними або з іноземними інвестиціями. В агросекторі господарські товариства є найпоширенішою формою господарювання після фермерських господарств. Вони представлені переважно у формі товариств з обмеженою відповідальністю та акціонерних товариств.

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) - це підприємство, створене на засадах угоди між юридичними особами і/або громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку. ТОВ має статутний фонд, розділений на частки у розмірах, вказаних установчими документами - статутом. Законом не встановлена мінімальна кількість учасників ТОВ, проте максимальна кількість учасників не може сягати більше ста осіб. Мінімальні та максимальні розміри статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю законом також не регулюються.

Особливістю цього виду підприємств є те, що учасники товариства несуть відповідальність лише в межах своїх вкладів. Учасник має право продати чи іншим чином відступити свою частку (її частину) у статутному капіталі товариства.

Державна реєстрація ТОВ складає 24 години, всі інші реєстраційні дії, включаючи відкриття рахунку в банку та реєстрацію у фіскальних органах, займають ще 4-5 робочих днів. Офіційні платежі за державну реєстрацію не сплачуються.

Акціонерні товариства (АТ). Статутний капітал АТ поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, а акціонери відповідають за зобов'язаннями товариства тільки в межах належних їм акцій. Засновниками АТ можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Законом встановлена вимога, що статутний капітал АТ не може бути менше суми, еквівалентної 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення акціонерного товариства.

АТ поділяються на два типи: відкрите та закрите АТ.

Відкрите АТ, означає що його акції можуть розповсюджуватися шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах.

В **Закритому АТ**, акції розподіляються виключно між засновниками і не можуть розповсюджуватися шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі. Закрите акціонерне товариство може бути реорганізовано у відкрите шляхом внесення змін до статуту товариства.

Державна реєстрація АТ триває протягом 24 годин, а всі інші процедури відкриття АТ займуть близько 2-3 місяців, включаючи реєстрацію випуску акцій Національною комісією з цінних паперів і бірж, реєстрації фіскальними органами, відкриття банківського рахунку і т.п.

Перші три види організаційних форм є більш характерними для малого і середнього агровиробника та рідко використовуються для залучення іноземних інвестицій. Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) та Акціонерні товариства (АТ) є найбільш поширеними та можуть бути як малими, так і великими підприємствами і є більш зручними та привабливими для залучення інвестицій. Найбільші сільськогосподарські виробники обирають холдингову структуру організації та розміщують свої акції на світових фондових біржах.

Кількість сільськогосподарських підприємств за організаційними формами господарювання

	2013		2014		2015		2016	
Усього	49 046	100%	46 199	100%	45 379	100%	47 697	100%
Господарські товариства	8 245	16,8%	7 750	16,8%	7 721	17%	8 700	18,2%
Приватні підприємства	4 095	8,3%	3 772	8,2%	3 627	8%	3 752	7,9%
Кооперативи	809	1,6%	674	1,4%	596	1,3%	738	1,5%
Фермерські господарства	34 168	69,7%	33 084	71,6%	32 303	71,2%	33 682	70,6%
Державні підприємства	269	0,6%	228	0,5%	241	0,5%	222	0,5%
Підприємства інших форм господарювання	1 460	3%	691	1,5%	891	2%	603	1,3%

Джерело: Державна служба статистики України

Іноземні компанії також мають можливість зареєструвати в Україні **представництво**. В залежності від мети компанії представництво може бути двох видів: комерційне (постійне) представництво і некомерційне (тимчасове) представництво.

Комерційне (постійне) представництво згідно законодавства України є таким, через яке повністю або частково проводиться господарська діяльність нерезидента в Україні, прибуток якого відповідно оподатковується.

Некомерційне (тимчасове) представництво покликано здійснювати виключно підготовчу і допоміжну діяльність для компанії нерезидента, а також надавати консультаційні послуги. Некомерційне представництво не є платником податку на прибуток.

Господарська діяльність через представництво має свої переваги, а саме: безпосередній контроль над діяльністю представництва та його фінансування, використання бренду компанії без ліцензійних договорів, можливість використовувати працю іноземних громадян без щорічного оформлення відповідних дозволів на працевлаштування. Реєстрація представництва займе близько місяця, також необхідно буде сплатити обов'язків платіж державі в сумі 2500\$ дол. США.

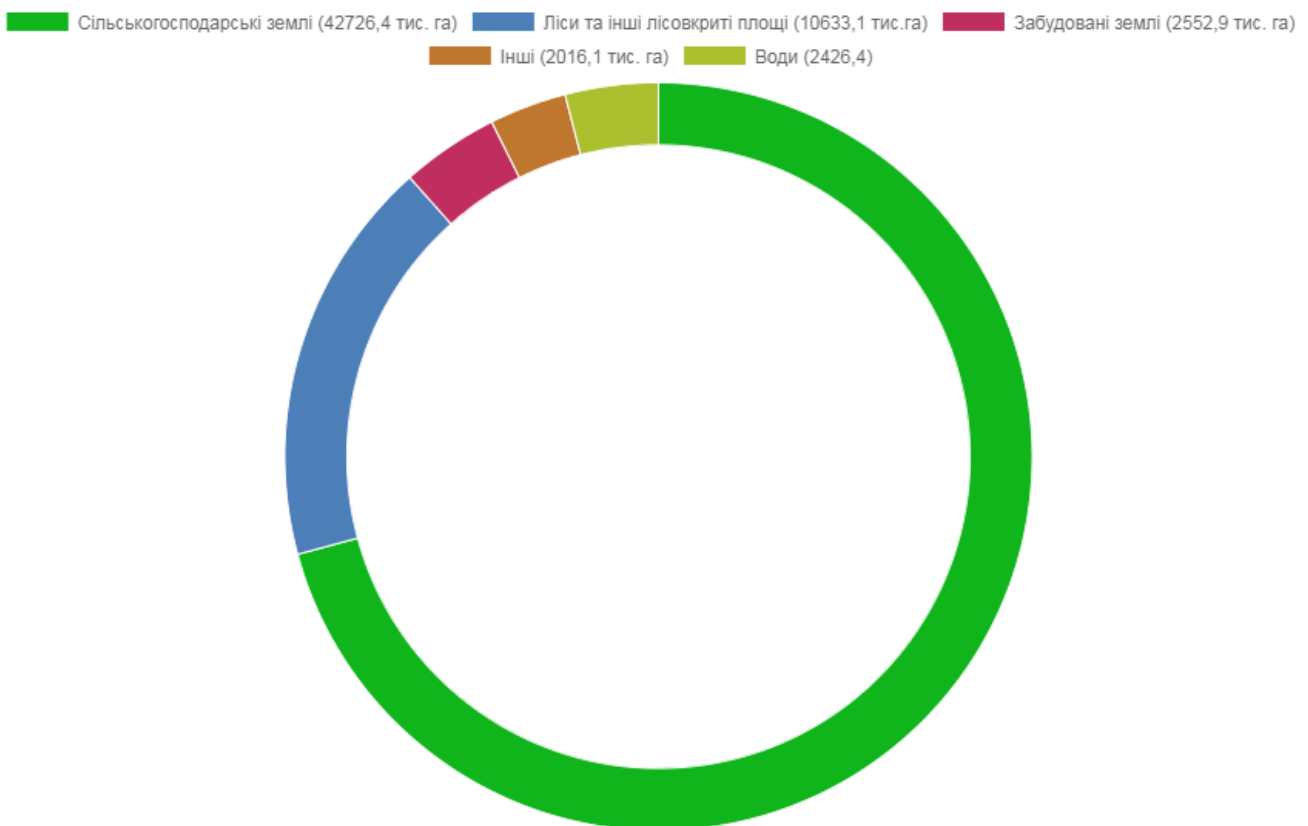
Іншими шляхами доступу іноземців та іноземних компаній в українську аграрну сферу можуть стати агентські договори та договори про спільну діяльність.

Земельні питання

Земельний фонд України

Територія України характеризується незвичайно високим показником сільськогосподарського освоєння, оскільки землі сільськогосподарського призначення складають 71 % від загальної площі держави.

Земельний фонд України станом на 1 січня 2016 року

Джерело: Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Після розпаду Радянського союзу, коли Україна здобула незалежність, однією з перших реформ стала земельна реформа. З 1991 року по 2002 відбулися значні переміни у структурі власності на землю. Землі в межах населеного пункту визнавалися комунальною власністю, землі і майно колективних підприємств були розподілені (розпайовані) між працівниками та передані в їх приватну власність, а всі інші землі були визнані державною власністю. За результатами реформи близько 27,5 млн. гектар сільськогосподарських земель було передано у приватну власність близько семи мільйонам громадян (6,92 млн.). Отримані земельні ділянки іменувалися паями, середня площа яких по Україні склала 3,6 - 4 гектари за різними даними.

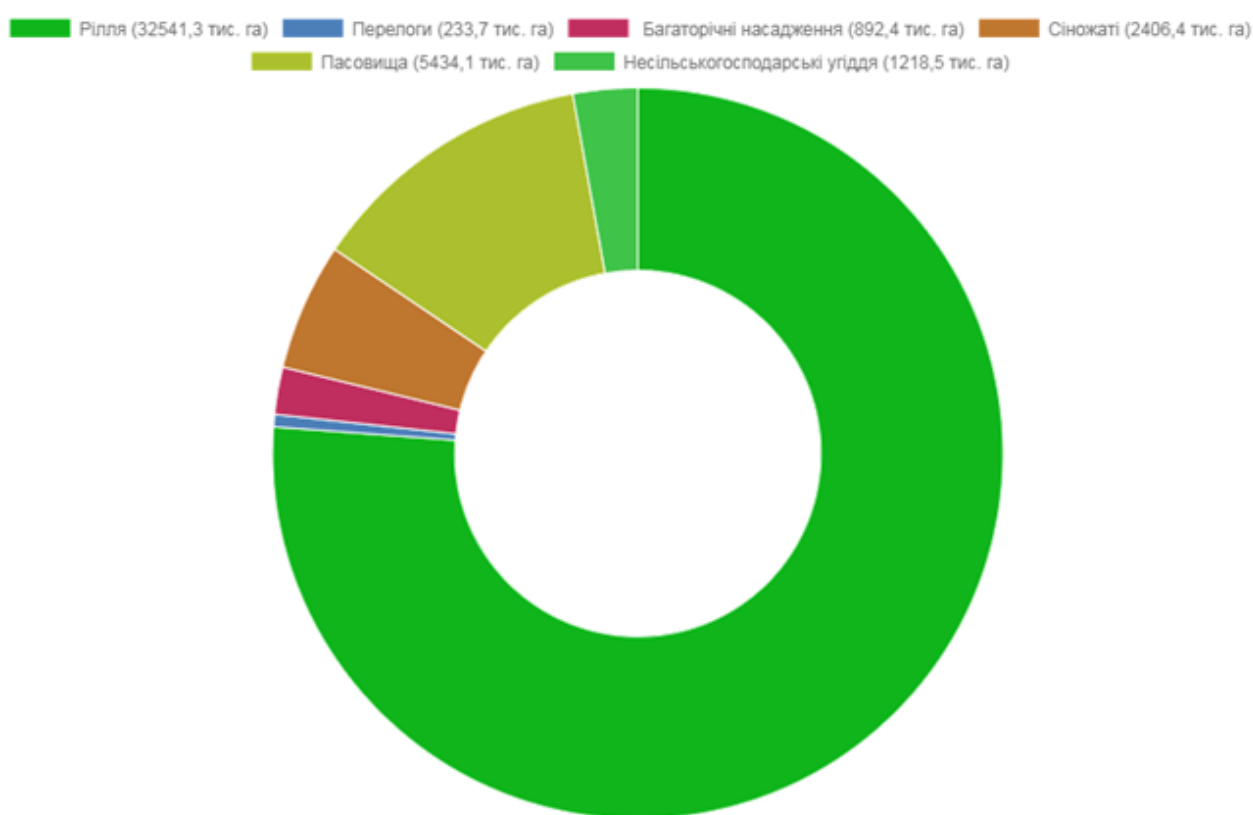
З початку земельної реформи до 2001 року відбулися значні зміни у структурі власності на землю, однак починаючи зі вступу в силу нового Земельного Кодексу України у 2002-му році, який встановив

заборону на відчуження земель сільськогосподарського призначення, земельні відносини власності у сільському господарстві не зазнавали критичних змін, а Земельна реформа так і не завершилася.

Поділ земель за категоріями

Прийнятий у 2002 році Земельний Кодекс України поділив землі України на категорії з різним цільовим призначенням. Землі що використовуються для аграрного виробництва є землями сільськогосподарського призначення, які додатково поділяються на сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги), та несільськогосподарські угіддя (землі під господарськими будівлями та інфраструктурними елементами господарства). Інші види діяльності крім сільськогосподарського виробництва на цих землях заборонені, і можливі лише у разі зміни їх цільового призначення, яке погоджується з державними органами.

Структура земель сільськогосподарського призначення

Джерело: Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

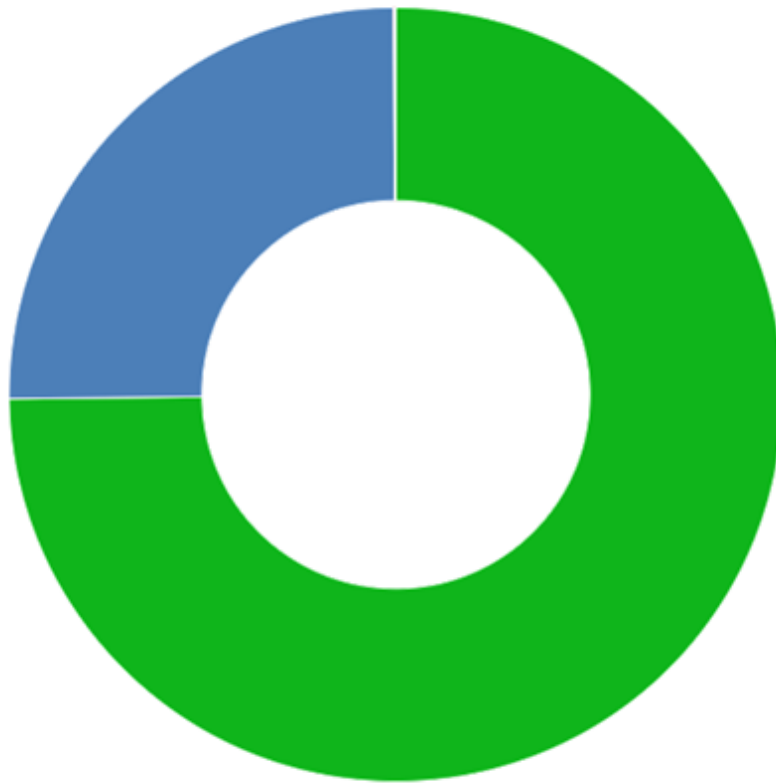
Право власності на землю

Земля в Україні може перебувати у приватній, комунальній та державній власності. Іноземці та іноземні громадяни можуть набувати права власності лише на землі несільськогосподарського призначення. Якщо іноземець в порядку спадкування набув право власності на земельну ділянку сільськогосподарського призначення, він зобов'язаний протягом року відчужити її в порядку визначеному законом.

Обіг земель сільськогосподарського призначення в Україні є доволі статичним, через діючу заборону на відчуження земель сільськогосподарського призначення (так званий «мораторій»), що був встановлений у 2002 році.

Структура власності на землі сільськогосподарського призначення, тис. га

Приватна (74,82%) Державна (25,06%) Комунальна (0,06%) Колективна (0,04%)

Джерело: Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Через діючий в Україні мораторій заборонено продавати, дарувати, передавати в заставу або іншим способом відчужувати 96% всіх земель сільськогосподарського призначення, що перебувають в приватній власності, а також всі державні та комунальні землі. Винятком для мораторію є лише землі надані для особистого селянського господарювання, отримані шляхом приватизації державних с/г підприємств, індивідуального садівництва і т. д. Таких земель налічується близько 1,7 мільйонів гектарів, тобто 4% від всіх с/г земель.

Попередньо мораторій мав діяти до 2005 року з метою прийняття відповідного законодавства та налагодження інфраструктури ринку землі, однак з того часу ВРУ продовжувала дію мораторію 8 разів, і останнього разу мораторій продовжено до 1 січня 2018 року.

Орендні відносини

Діюча в Україні заборона на торгівлю сільськогосподарською землею, сприяє розвитку ринку оренди. Підприємства майже не мають землі у власності і використовують землю на умовах оренди, а в останній час все більшої популярності набирає користування землею на праві емфітевзису. В Україні діє спеціальний закон «Про оренду землі», яким регулюються правила оренди земель сільськогосподарського призначення. Законом не встановлено жодних обмежень щодо суб'єктів, які можуть бути орендарями с/г земель. Обов'язковими вимогами до договору оренди землі є його письмова форма та наявність таких істотних умов договору як: об'єкт оренди (кадастровий номер, місце розташування та розмір земельної ділянки), строк дії договору оренди та орендна плата. Також обов'язковою вимогою для набуття чинності договору оренди землі, є його державна реєстрація в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Обчислення розміру орендної

плати за землю здійснюється з урахуванням індексів інфляції, якщо інше не передбачено договором оренди.

За згодою сторін розрахунки щодо орендної плати за землю можуть здійснюватися у натуральній формі. Розрахунок у натуральній формі має відповідати грошовому еквіваленту вартості товарів за ринковими цінами на дату внесення орендної плати. Розрахунки щодо орендної плати за земельні ділянки, що перебувають у державній і комунальній власності, здійснюються виключно у грошовій формі.

Загальний строк оренди земель сільськогосподарського призначення не може становити менше 7 років, а на земельних ділянках, на яких проводиться гідротехнічна меліорація - 10 років. Максимальний строк оренди не може перевищувати 50 років.

Порядок оренди земель державної та комунальної власності відрізняється від оренди приватних земель. Перш за все, право оренди земель сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності набувається виключно на земельних торгах, що проходять у формі аукціонів, переможцем яких є особа, котра запропонувала найвищу орендну плату в рік. Такі аукціони проводяться за місцем знаходження земельних ділянок, а участь в них може взяти будь-хто бажаючий.

Окрім цього, Податковим кодексом встановлюються мінімальний розмір та строки внесення орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності. Відповідно, річна сума платежу не може бути меншою розміру земельного податку, встановленого для відповідної категорії земельних ділянок на відповідній території та не може перевищувати 12 відсотків нормативної грошової оцінки землі, крім випадків набуття такого права на конкурентних засадах.

Кількість договорів оренди, площі в оренді та середня річна орендна плата

	Кількість договорів	Площі, млн. га	Середня річна орендна плата
Приватні землі (2017 рік)	4,7 млн.	19,7	1 369 грн/га
Державні землі (без аукціону, 2015 р.)	56 тис.	4,9*	1 168 грн/га
Державні землі (через аукціон, 10 міс. 2016 р.)			2199 грн/га

Джерело: Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Також, законом «Про оренду землі» передбачена можливість передачі земельних ділянок в суборенду чи відчуження права користування за згодою орендаря, якщо це передбачено договором оренди. Після спливу строку договору оренди земельної ділянки, колишній користувач має переважне право на його поновлення, а також її викупу у разі продажу.

Нормативна грошова оцінка землі

В березні 2017 Кабінетом міністрів України набула чинності нова Методика нормативно грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення. Згідно вказаної Методики, територію України умовно розділено на природно- сільськогосподарські райони, в яких за допомогою показників рентного доходу та балу бонітету ґрунтів визначено вартість 1 гектара сільськогосподарських земель. Вказаний показник НГО використовується для визначення розміру земельного податку, державного мита при міні, спадкуванні та даруванні земельних ділянок, орендної плати за земельні ділянки

державної та комунальної власності, втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, а також при розробці показників та механізмів економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель. Згідно податкового кодексу, НГО щороку індексується на індекс інфляції. У 2017 році було прийнято рішення індексувати НГО на 1,0 щоб убезпечити аграріїв від різкого підвищення орендної плати.

Земельний податок

Платниками земельного податку є власники земельних ділянок та землекористувачі. Базою оподаткування служить нормативна грошова оцінка земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

Ставка земельного податку для сільськогосподарських угідь, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється рішенням органу місцевого самоврядування щорічно, на рівні - не менше 0,3% та не більше 1% від їх нормативної грошової оцінки. Базовим податковим (звітним) періодом для плати за землю є календарний рік. Сільськогосподарські товаровиробники, що є платниками податку 4-ої групи, мають особливий режим оподаткування податком на землю. Детальніше це питання описано в розділі «Оподаткування».

Законодавчі зміни що плануються до земельного законодавства

На порядку денному у парламенту стоять три головні питання, які необхідно вирішити для завершення земельної реформи:

1. Скасування заборони на продаж земель сільськогосподарського призначення та відкриття ринку землі. Наразі в парламенті вже зареєстровано дві законодавчі ініціативи, щодо скасування заборони продажу землі, також очікується подання законопроекту, що розробляється урядом. Вирішення цієї проблеми очікується вже наприкінці 2017 року, якщо Верховна Рада України проголосує за відповідний законопроект.
2. Передача земель колективної власності до приватної або комунальної власності, в тому числі польових доріг та полезахисних лісосмуг, які наразі мають невизначений правовий статус.
3. Впровадження політики консолідації земель сільськогосподарського призначення для формування оптимальних масивів земель. Через значну парцеляцію масивів земель між приватними власниками, орендарі несуть певні адміністративні витрати на організацію роботи з великою кількістю орендодавців. Впровадження політики консолідації дозволить усунути проблеми черезсмулля і тому подібне.

Оподаткування

З 01.01.2017 року набули чинності зміни до Податкового кодексу України, які значно вплинули на оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Зокрема, було остаточно скасовано спеціальний режим оподаткування з ПДВ для підприємств сільськогосподарської галузі, впроваджено систему дотацій для окремих видів сільськогосподарської діяльності. Також, зазнали змін деякі інші податки та збори.

Єдиний податок 4-ої групи

Єдиний податок 4-ої групи — податок, який стягується з одиниці земельної площі у відсотках від її нормативної грошової оцінки, сплата якого замінює сплату таких податків і зборів як:

- податку на прибуток підприємств, включаючи авансовий внесок при виплаті дивідендів;
- земельного податку на землі, які використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва; рентної плати за спеціальне використання води.

Всі інші податки і збори сплачуються на загальних підставах, включаючи єдиний соціальний внесок на соціальне страхування. Передумови для отримання права на сплату єдиного податку 4-ої групи:

- виробництво сільгосппродукції та/або розведення та вилов риби в озерах, ставках або водосховищах, переробка цієї продукції на власних або орендованих потужностях, у тому числі своєї виробничої сировини на давальницьких умовах;
- використання власних або орендованих сільгоспугідь;
- частка сільгосптоваровиробництва за попередній рік становить не менше 75%, при цьому частка сільськогосподарського виробництва дорівнює питомій вазі доходу сільськогосподарського товаровиробника, отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, у загальній сумі його доходу.

Не можуть бути платниками єдиного податку 4-ої групи підприємства, які:

- отримали понад 50% доходу від продажу декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра (з деякими винятками);
- виробляють або продають підакцизні товари (виняток: продаж виноградних виноматеріалів підприємствами первинного виноробства; виробництво електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії (за умови, що дохід від реалізації такої енергії не перевищує 25% доходу від реалізації продукції такого СГ);
- станом на 1 січня звітного року мають податковий борг (недоїмку), за винятком безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Об'єктом оподаткування єдиним податком 4-ої групи є сільгоспугіддя, що знаходяться в користуванні сільськогосподарського товаровиробника, при цьому виділяють наступні типи угідь: рілля, сінокоси, пасовища, багаторічні насадження, землі водного фонду (внутрішні водойми, озера, ставки, водосховища).

Базою оподаткування єдиного податку 4-ої групи є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь. Нормативна грошова оцінка підлягає індексації за правилами, встановленими для земельного податку з урахуванням коефіцієнта індексації.

Відповідно до змін податкового законодавства з 01.01.2017 р., при визначенні величини коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь застосовується індекс споживчих цін за 2015 рік у розмірі 100 відсотків, за 2016 рік - 112,4 відсотка.

Ставки єдиного податку 4 групи у 2017 році, в порівнянні з попереднім роком було збільшено в середньому на 17%.

Ставки єдиного податку 4-ої групи

- рілля, сінокоси, пасовища – 0,95 (у 2016 році – 0,81);
- рілля, сінокоси, пасовища, розташовані у гірських зонах і на поліських територіях – 0,57 (у 2016 році – 0,49); багаторічні насадження – 0,57 (у 2016 році – 0,49);
- багаторічні насадження, розташовані у гірських зонах і на поліських територіях – 0,19 (у 2016 році – 0,16); землі водного фонду – 2,43 (без змін);
- сільськогосподарські угіддя, які знаходяться в умовах закритого ґрунту – 6,33 (у 2016 році – 5,4).

Базовим звітним періодом для цілей єдиного податку 4-ої групи є календарний рік. Нарахування податку проводиться самостійно станом на 1 січня поточного року.

Нарахована сума податку розбивається по кварталах наступним чином:

- I і II квартали — по 10%;
- III квартал — 50%;
- IV квартал — 30%.

Квартальні суми податку сплачуються протягом 30 календарних днів після закінчення відповідного кварталу на відповідний рахунок місцевого бюджету за місцем розташування земельної ділянки.

Трансфертне ціноутворення

В Україні діють правила трансфертного ціноутворення, які застосовуються для цілей оподаткування податком на прибуток підприємств на загальних підставах. У випадку, якщо сільськогосподарські товаровиробники є платниками єдиного податку 4 групи, вони не підпадають під контроль за трансфертним ціноутворенням.

З 01.01.2017 року було внесено зміни до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення, у зв'язку з якими принцип «втягнутої руки» застосовується до контрольованих операцій (КО) за умови, що річний дохід платника податку перевищує 150 млн.грн. без урахування ПДВ (було 50 млн.грн.), а обсяг операцій платника з кожним контрагентом перевищує 10 млн.грн. без урахування ПДВ (було 5 млн.грн.) за відповідний податковий рік, визначений за правилами бухгалтерського обліку.

Контрольованими є операції:

- з нерезидентами пов'язаними особами;
- з нерезидентами пов'язаними особами через номінальних посередників; з придбання/продажу товарів/послуг через комісіонерів-нерезидентів;
- з нерезидентами з «низькоподаткових» юрисдикцій.
- які не сплачують податок на прибуток та/або не є податковими резидентами країни, в якій вони зареєстровані як юридичні особи;

Останній перелік країн з низьким рівнем оподаткування встановлено Розпорядженням Кабінету Міністрів від 16 вересня 2015 №977- р. Слід звернути увагу, що відповідно до останньої редакції переліку, із списку видалено такі юрисдикції, як Швейцарія, Люксембург, Сінгапур, Мальта, Грузія та інші.

У контрольованих операціях платники податків зобов'язані для цілей оподаткування використовувати виключно методи визначення ціни, вказані в Податковому Кодексі України (зокрема, метод порівняльної неконтрольованої ціни, ціни перепродажу, «витрати плюс», чистого прибутку, розподілу прибутку).

Змінами до ПКУ визначено правила для контрольованих операцій з біржовими товарами на підставі форвардного контракту, а саме: ринковий діапазон цін визначається на підставі форвардних котирувань за декаду до укладання такого контракту, але за умови повідомлення платником податку контролюючого органу про укладання такого форвардного контракту (за встановленою формою) протягом 10 робочих днів з дня його укладання.

Постановою КМУ від 08.09.2016 №616 визначено перелік біржових товарів та товарних бірж для цілей контролю за трансфертним ціноутворенням.

- біржові с/г товари: кукурудза, пшениця, суміш пшениці та жита, ячмінь, овес, рис, ріпак, соєві боби, олія соєва/пальмова (соняшникова олія відсутня в переліку);
- товарні біржі для с/г товарів: Euronext, Chicago Mercantile Exchange (CME), Dalian Commodity Exchange (DCE, Китай), National Commodity and Derivatives Exchange (NCDEX, Індія), Токійська товарна біржа (ТОСОМ), та ін.

Змінами до ПКУ встановлено новий строк подання звіту про контрольовані операції – до 1 жовтня року, наступного за звітним (було до 1 травня). У випадку отримання запиту від центрального податкового органу платник зобов'язаний протягом 30 календарних днів надати документацію з трансфертного ціноутворення, яка обґрунтовує відповідність умов контрольованих операцій принципу

«витягнутої руки».

Також Податковим кодексом передбачено нові штрафи:

- не подання Звіту про КО: 413 400 грн., + 1378 грн. за кожний день прострочення; не повне декларування операцій: 1% від суми КО, але не більше 413 400 грн.;
- не подання Документації з ТЦУ: 3% від суми КО, але не більше 275 600 грн., + 2756 грн. за кожний день прострочення; не подання Звіту або Документації після 30 днів від стоку сплати штрафів: 6890 грн. за кожний день прострочення.

Інвестиції, фінансування

Предмет залучення фінансування як для розвитку бізнесу, так і на потреби операційної оптимізації платіжного балансу не втрачає актуальності в аграрній галузі. Аспекти забезпечення фінансової стабільності господарської діяльності підприємств завжди залишаються важливими, як для корпоративного сектору, так і для малого та середнього бізнесу. Широкий спектр різноманітних факторів ризику у сільському господарстві формує додаткову вартість зовнішніх фінансових ресурсів для аграріїв. Враховуючи різноманітність агрокліматичних ризиків у сільському господарстві, підприємці та управлінці надають значної уваги питанню залучення фінансових ресурсів.

2017 рік залишив за собою значні виклики найближчої перспективи, зокрема для аграрного бізнесу. Хоча загальна політична та макроекономічна ситуація в країні мала помірне поліпшення в порівнянні з минулим сезоном, однак контекст значного боргового навантаження, здатності позичальників працювати ефективно із зобов'язаннями перед партнерами не втрачає актуальності.

В 2017 році аграрні виробники мали можливість залучити фінансування завдяки наступним інструментам: банківське кредитування, інвестиції, аграрні розписки, товарні кредити, вексельне фінансування.

БАНКІВСЬКІ КРЕДИТИ

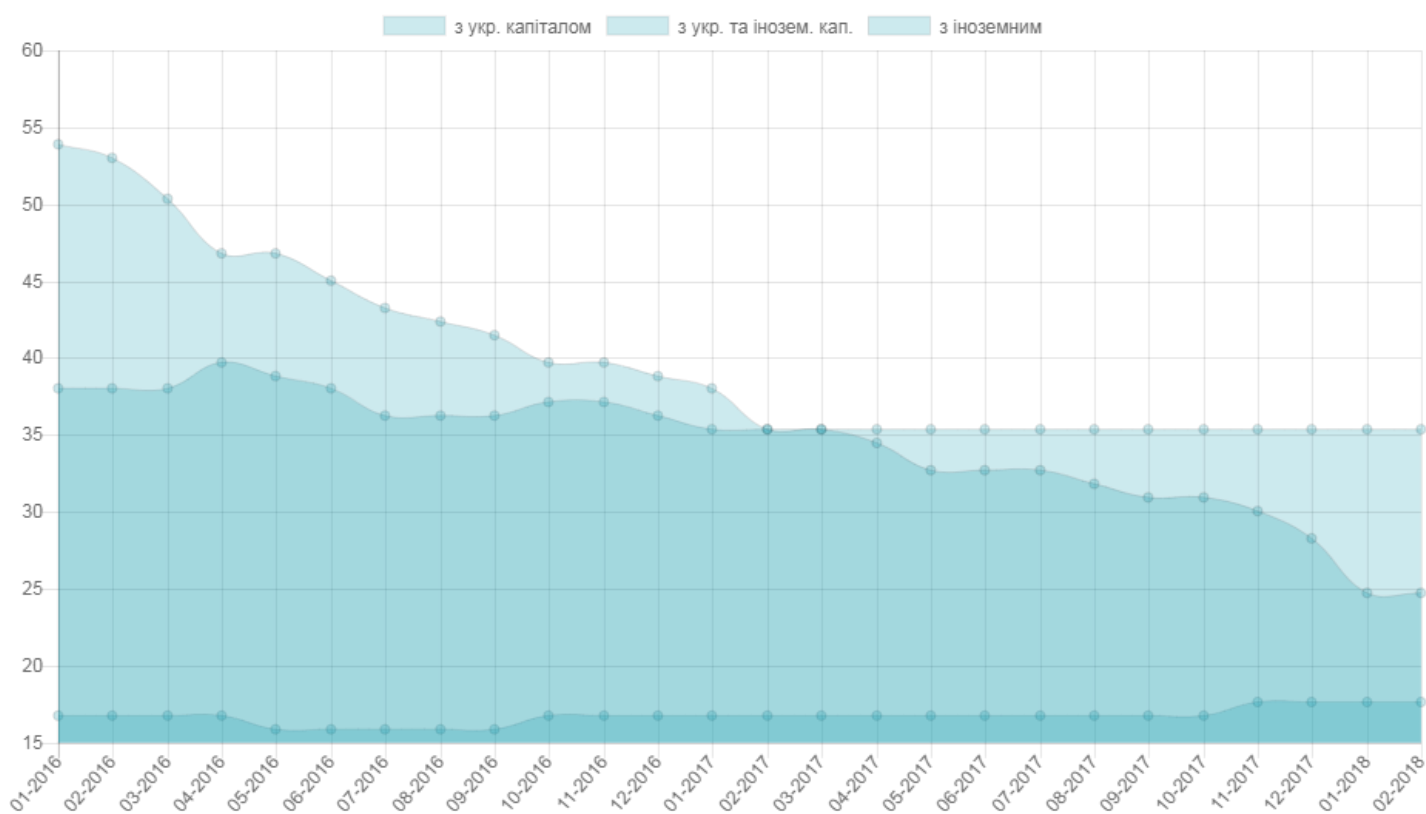
Станом на лютий 2018 року кількість банків, які мають ліцензію, склала 82 організації, з яких 18 з іноземним капіталом, 26 банківські організації з українським капіталом та відповідно 38 з українським та іноземним капіталом. Так, в порівнянні до середини минулого року, з української банківської системи було виведено 8 банків. Це є результатом санації банківської системи, що її проводить НБУ. У той же час не варто очікувати значного скорочення кількості банків в подальшому.

На ринку банківських кредитів для сільського господарства найбільш поширеними брендами є CREDIT AGRICOLE UKRAINE, UKRSIBBANK, AVAL, PIRAEUS BANK, ALFA BANK, OTP BANK та AGROPROSPERIS BANK.

Загальним трендом у банківському кредитуванні аграрної галузі є фінансування оборотного капіталу, наприклад для закупівлі ЗЗР, насіння, добрив, або паливно-мастильних матеріалів. Банкіри більш відкриті до співпраці з виробниками орієнтованими на виробництво зернових та олійних культур, найбільш поширених в Україні.

Після здійснення «очищення» банківської системи, банкіри відмічають стабілізацію ліквідності, однак під питанням залишається попит на кредитування. Потреби лізингу та кредитів для роботи з оборотним капіталом вже покриті, а подальші можливості нарощення кредитування обмежені слабким інтересом до розвитку і масштабування бізнесу серед позичальників.

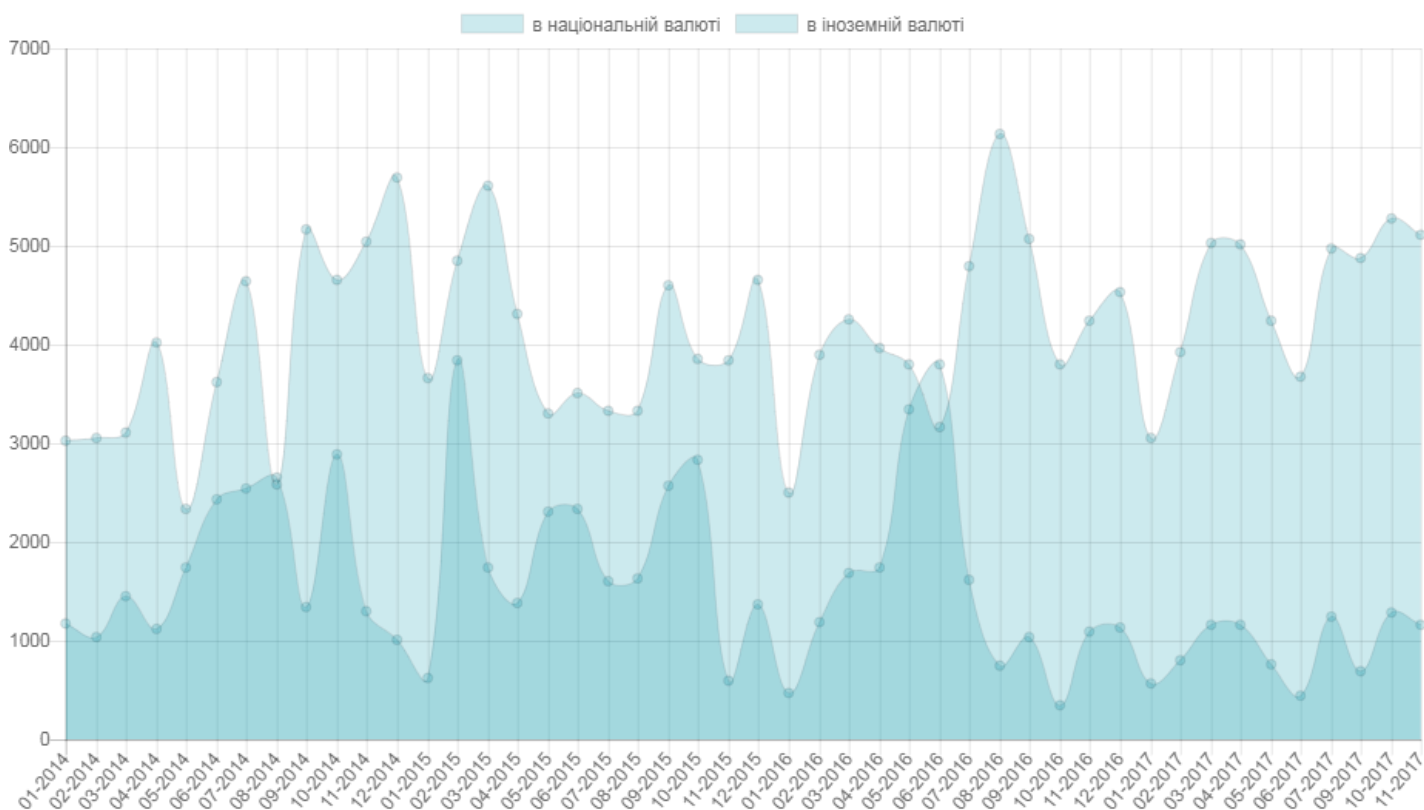
Кількість банків на ринку України

Джерело: Національний банк України

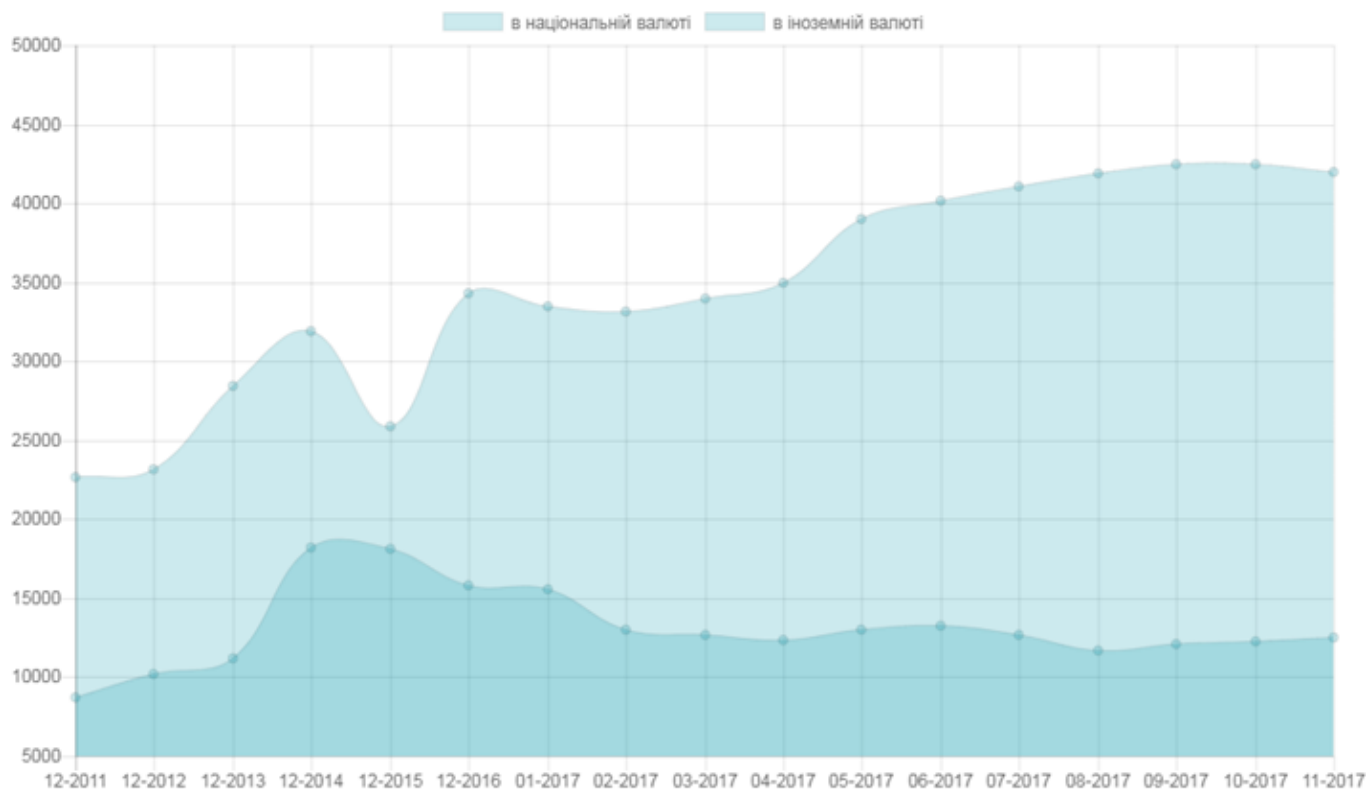
Загальна сума кредитів наданих сільськогосподарським підприємствам зберігає сезонну динаміку в перерахунку в національну валюту. Так, в листопаді 2017 року вартість кредитів в галузі зросла в порівнянні до липня 2017 року на 2,8% до 57,8 млрд. грн., що залишається в притаманних цьому періоду тренді і позитивно характеризує ринок. Простежувалося значне нарощення кредитів восени 2017 року, що зумовлено сезонністю українського сільського господарства.

Вартість нових кредитів в АПК щомісячно, млн. грн

Джерело: Національний банк України

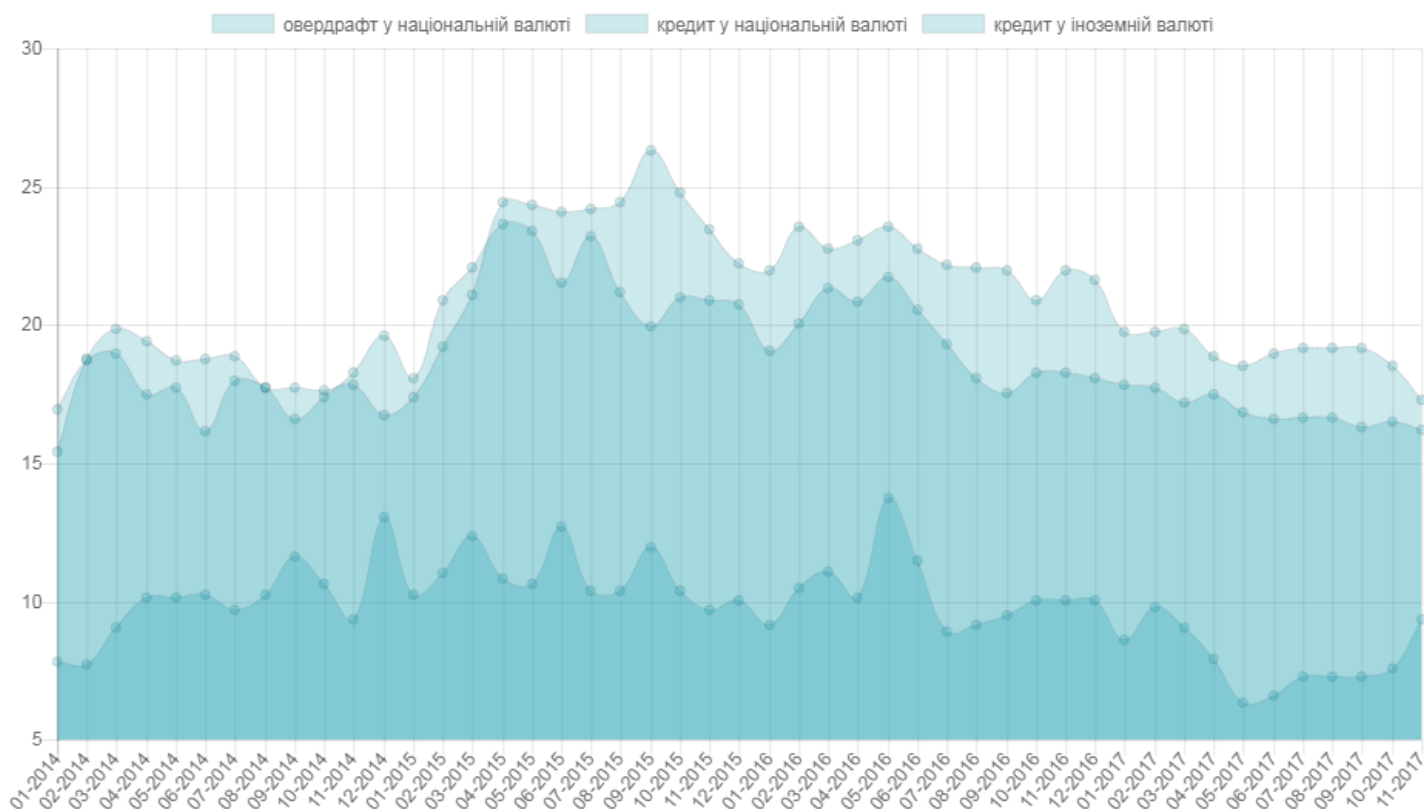
У той час як, як обсяги кредитів виданих сільськогосподарським підприємствам у національній валюті залишається на рівні початку 2017 року, після значного падіння спровокованого в першу чергу девальвацією національної валюти та подальшою високою волатильністю, вартість кредитів в іноземній валюті зростала протягом всього 2017 року.

Вартість кредитів наданих сільськогосподарським підприємствам, млн. грн.

Джерело: Національний банк України

В другій половині 2017 року ціна кредитування у національній валюті, як і овердрафту в національній валюті, продовжувала знижуватися, у той час як ціна кредитування в іноземній валюті зростала. Ми бачимо певний тренд у напрямку гармонізації та конвергенції до облікової ставки НБУ, який є позитивним явищем. Не в останню чергу це результат політики інфляційного таргетування, яку проводить центральний банк.

Ціна кредитного фінансування аграрної галузі, %

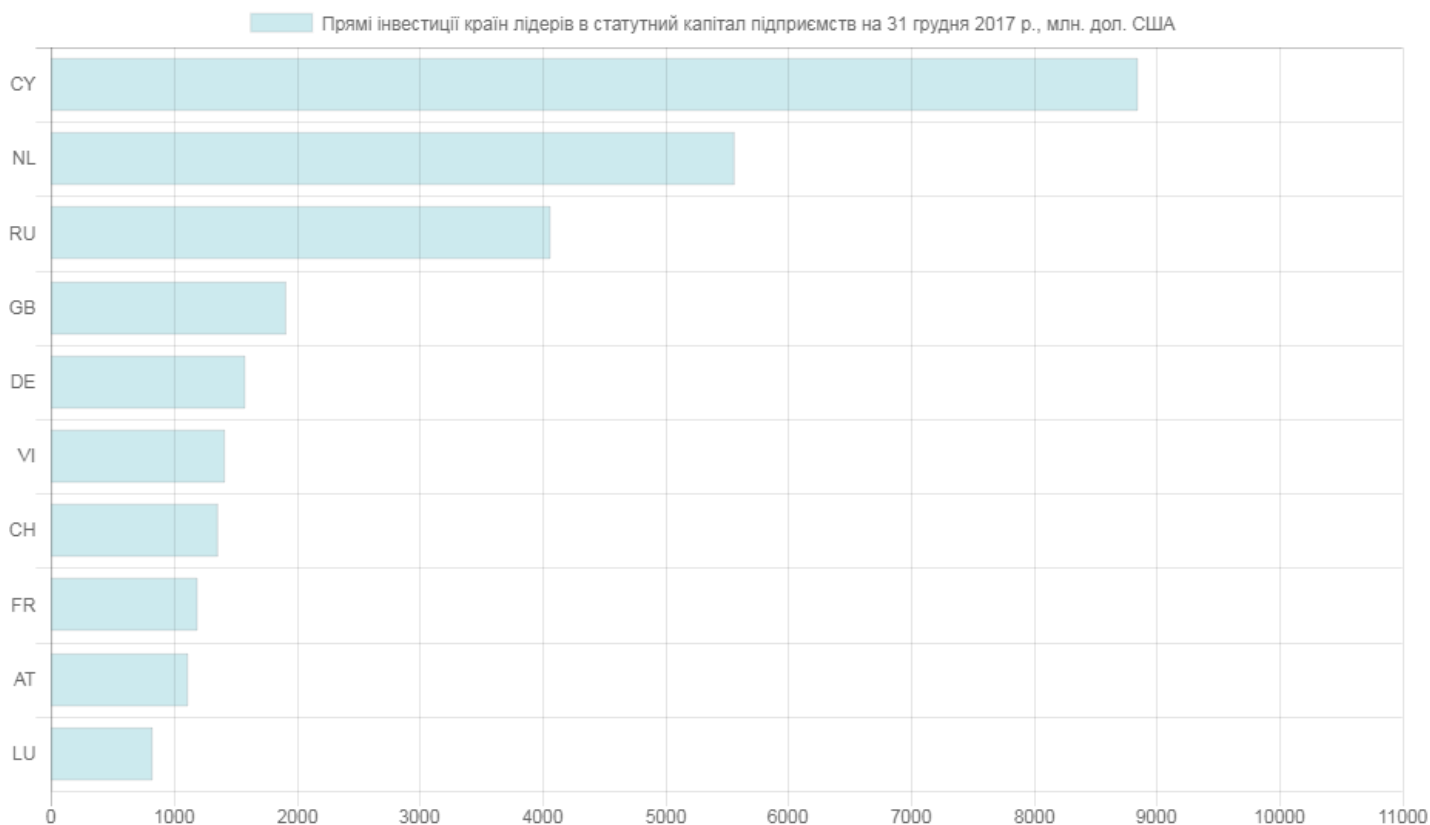

Джерело: Національний банк України

Дана динаміка свідчить про поліпшення очікувань кредиторів щодо макроекономічної стабільності в країні та результативність підприємств аграрної галузі.

ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ КРАЇН ЛІДЕРІВ В СТАТУТНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВ

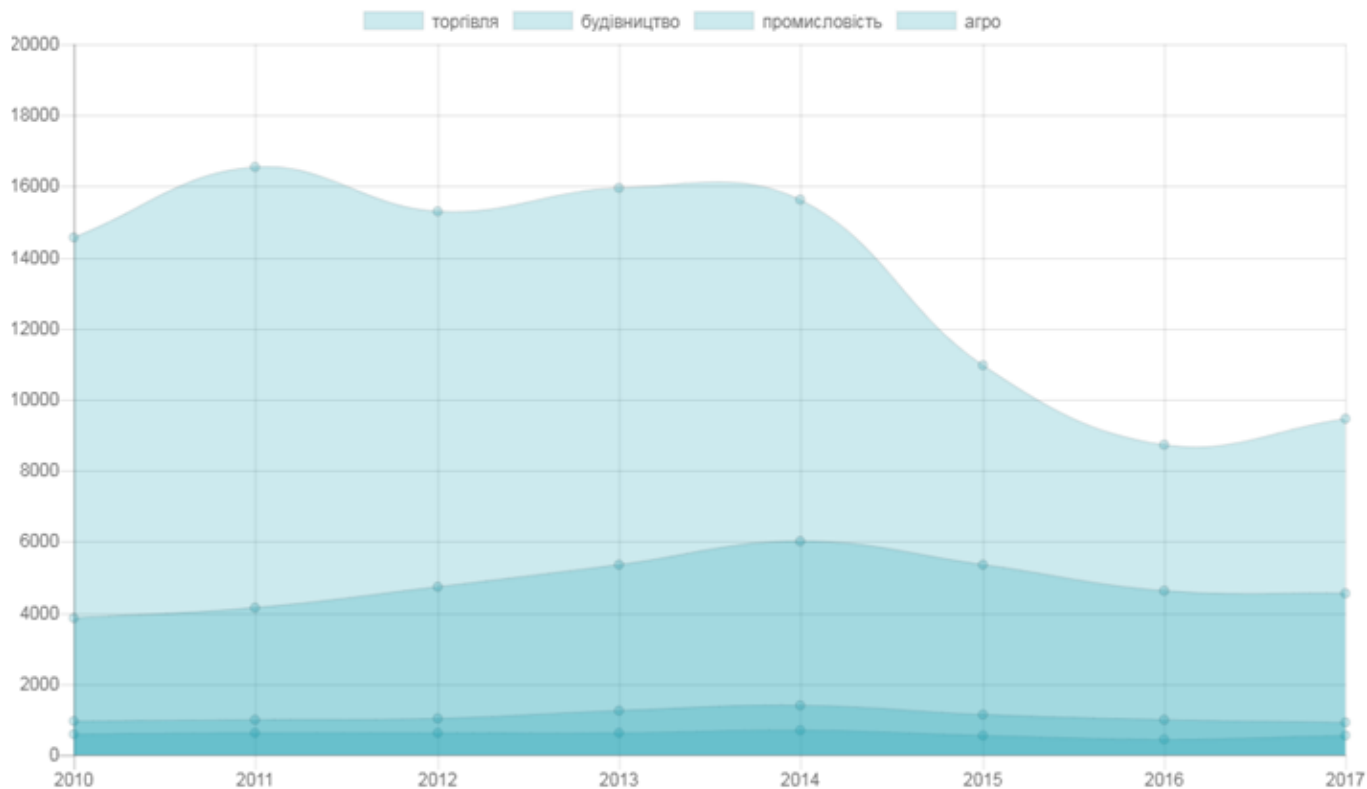
Серед країн-лідерів по прямим зовнішнім інвестиціям в статутний капітал підприємств України структура залишається незмінною. Лідером за прямими іноземними інвестиціями залишається Кіпр. На третьому місці все ще Росія.

Джерело: Державна служба статистики України

ЗАГАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНСЬКУ ЕКОНОМІКУ

Не дивлячись на те, що частка АПК в інвестиційному портфелі міжнародних інвесторів в Україні залишається найменшою у порівнянні з торгівлею, будівництвом та промисловістю, за останній рік відбувалося її зростання. У порівнянні з 2016 роком інвестиції в агро виросли на 23,8%. Незначне зростання також відбувалося в промисловості, вперше з 2014 року. У той час як обсяги прямих іноземних інвестицій у торгівлю та будівництво надалі скорочувалися, хоча й не так інтенсивно.

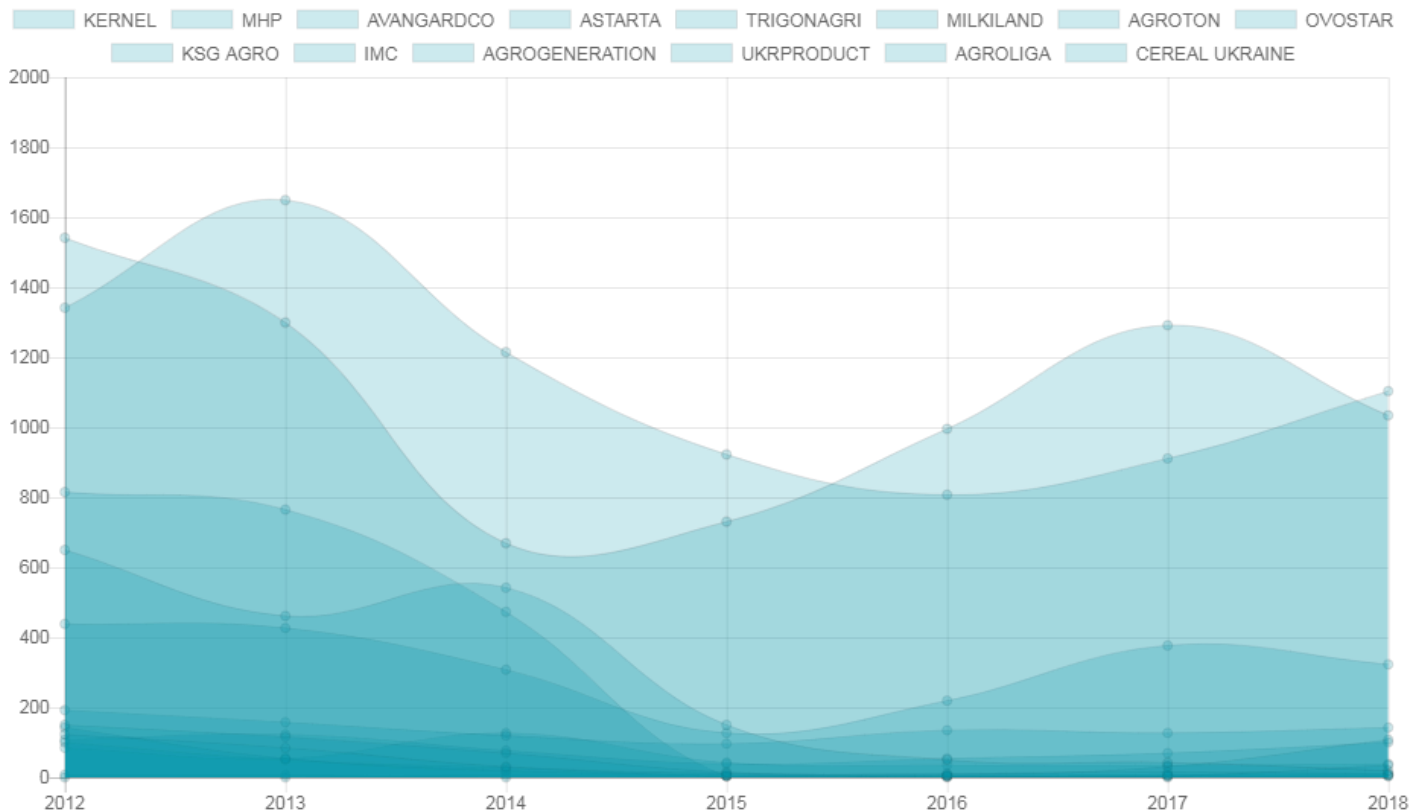
Загальні інвестиції в Українську економіку, млн. дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

КАПІТАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ АГРОХОЛДИНГІВ УКРАЇНИ

Станом на початок 2018 року, у порівнянні до серпня минулого року, сумарна вартість українських публічних аграрних компаній дещо зросла – до 3,32 млрд. дол. США (від 3,30 млрд. дол. США). Компанія МНР є лідером (1,24 млрд. дол. США) та залишається драйвером зростання капіталізації аграрних холдингів.

Капіталізація публічних агрохолдингів України, млн. дол. США

Джерело: розрахунок УКАБ

Державна підтримка

Потягом останніх років вітчизняна державна підтримка АПК в Україні зазнала значних змін. Державна підтримка сільського господарства характеризувалась невеликими обсягами прямої державної підтримки та пільговим режимом сплати ПДВ, що було доволі значиною за обсягами преференцією. Однак, було прийнято рішення про відміну цієї норми (спецрежму сплати ПДВ) з 1 січня 2017 року

РОЗПОДІЛ

видатків державного бюджету України на 2018 рік (тис. грн)

Найменування згідно з відомчою і програмною класифікаціями видатків та кредитування державного бюджету	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом:
Фінансова підтримка заходів шляхом здешевлення кредитів	66 000,0	0,0	66 000,0
Дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері розвитку агропромислового комплексу, підготовка наукових кадрів, наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, дослідження та експериментальні розробки у сфері агропромислового комплексу	77 561,5	55 083,9	132 644,9
Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі	-	5 000,0	5 000,0
Витрати Аграрного фонду пов'язані з комплексом заходів із зберігання, перевезення, переробки та експортом об'єктів державного цінового регулювання державного інтервенційного фонду	-	52 200,0	52 200,0
Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними	300 000,0	-	300 000,0
Державна підтримка галузі тваринництва	4 000 000,0	-	4 000 000,0
Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників	945 000,0	-	945 000,0
Фінансова підтримка фермерських господарств	1 000 000,0	-	1 000 000,0
Фінансова підтримка заходів шляхом здешевлення кредитів	66 000,0	-	66 000,0

Джерело: Державний бюджет України на 2018 рік

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Цінове регулювання. Держава здійснює регулювання гуртових цін окремих видів сільськогосподарської продукції, встановлюючи мінімальні та максимальні інтервенційні ціни, а також застосовуючи інші заходи, визначені Законом «Про державну підтримку сільського господарства», при дотриманні правил антимонопольного законодавства та правил добросовісної конкуренції.

Зміст державного цінового регулювання полягає у здійсненні Аграрним фондом державних інтервенцій в обсягах, що дозволяють встановити ціну рівноваги (фіксінг) на рівні, не нижчому за мінімальну інтервенційну ціну та не вищому за максимальну інтервенційну ціну. Держава не здійснює цінове регулювання за межами організованого аграрного ринку України.

Об'єктами державного цінового регулювання є такі види сільськогосподарської продукції (товарів):

пшениця тверда	пшениця тверда	пшениця тверда	пшениця тверда	пшениця тверда
олія соняшникова	олія соняшникова	олія соняшникова	олія соняшникова	олія соняшникова
зерно суміші пшениці та жита (меслин)	зерно суміші пшениці та жита (меслин)	зерно суміші пшениці та жита (меслин)	зерно суміші пшениці та жита (меслин)	зерно суміші пшениці та жита (меслин)
кукурудза	кукурудза	кукурудза	кукурудза	кукурудза
соя	масло вершкове	м'ясо та субпродукти забійних тварин та птиці		

Джерело: Закон України "Про державну підтримку сільського господарства"

На кожний вид сільськогосподарської продукції (товар), визначений відповідно до стандартів і який є об'єктом державного цінового регулювання, встановлюються мінімальні або максимальні інтервенційні ціни.

Цінове регулювання здійснюється з використанням таких інструментів:

Товарні інтервенція. Товарні інтервенції здійснюються Аграрним фондом шляхом продажу (поставки) окремих об'єктів державного цінового регулювання на організованому аграрному ринку на умовах споту або форварду, з метою встановлення ціни рівноваги (фіксіngu) у розмірі, що не перевищує значення максимальної інтервенційної ціни.

Фінансова інтервенція. Фінансові інтервенції здійснюються Аграрним фондом шляхом придбання окремих об'єктів державного цінового регулювання на організованому аграрному ринку на умовах споту або форварду з метою встановлення ціни рівноваги (фіксіngu) у розмірі, який не є меншим значення мінімальної інтервенційної ціни.

Тимчасове адміністративне регулювання цін та тимчасова бюджетна дотація. Тимчасове адміністративне регулювання цін - комплекс адміністративних заходів, спрямованих на упередження чи зупинку спекулятивного або узгодженого встановлення цін продавцями та/або покупцями об'єктів державного цінового регулювання на організованому аграрному ринку, яке не може бути виправлено за стандартними процедурами державних інтервенцій.

Здійснює цінове регулювання в Україні Аграрний фонд, який є державною спеціалізованою установою, уповноваженою Кабінетом Міністрів України провадити цінову політику в агропромисловій галузі економіки України.

Державні заставні закупівлі зерна. Аграрний фонд (далі - кредитор) надає бюджетну позику виробнику зерна, яке є об'єктом державного цінового регулювання, під заставу такого об'єкта, що оформлюється переданням кредитору подвійного складського свідоцтва.

Фінансова підтримка суб'єктів господарювання через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів. Здешевлення кредитів здійснюється в режимі кредитної субсидії та полягає у субсидуванні частини плати (процентів) за використання кредитів, наданих банками в національній та іноземній валюті. Компенсація лізингових платежів полягає у частковому відшкодуванні сплачених суб'єктами господарювання агропромислового комплексу лізингових платежів за придбані техніку та/або обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу.

Державна підтримка галузі тваринництва. Підтримка галузі тваринництва, на яку в 2018 році виділено найбільшу суму з усіх програм – 4 млрд грн., направлена на створення основи для зростання галузі тваринництва, яка може генерувати продукцію з високою доданою вартістю. Дана програма передбачає фінансування ряду напрямів, які сприятимуть зростання поголів'я ВРХ, свиней та інших видів тварин, та стимулювання будівництва тваринницьких комплексів. Згідно розпорядження Кабінету Міністрів України розподіл коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою “Державна підтримка галузі тваринництва” на 2018 рік здійснено за такими напрямками:

Напрями видатків з державного бюджету за програмою державної підтримки галузі тваринництва у 2018 році (тис. грн.)

Часткова компенсація відсоткової ставки за банківськими кредитами, залученими для покриття витрат, пов'язаних із провадженням діяльності у галузях: вівчарство, козівництво, бджільництво, звірівництво, кролівництво, шовківництво та аквакультура	200 000,0
Часткова компенсація вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів, підприємств з переробки сільськогосподарської продукції в частині витрат, профінансованих за рахунок банківських кредитів	1 100 000,0
Спеціальна бюджетна дотація за утримання корів молочного, молочно-м'ясного та м'ясного напрямку продуктивності	500 000,0

Спеціальна бюджетна дотація за вирощування молодняка великої рогатої худоби, який народився в господарствах фізичних осіб	700 000,0
Часткове відшкодування вартості закуплених для подальшого відтворення племінних тварин, а саме телиць, нетелей, корів молочного, молочно-м'ясного та м'ясного напрямку продуктивності, свинок та кнурців, вівцематок, баранів, ярок і сперми бугаїв та ембріонів великої рогатої худоби, які мають племінну (генетичну) цінність	300 000,0
Часткове відшкодування вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів, підприємств з переробки сільськогосподарської продукції	1 200 000,0

Бюджетна дотація для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції. Сільськогосподарський товаровиробник, основною діяльністю якого є постачання сільськогосподарських товарів, вироблених ним на власних або орендованих основних засобах, причому питома вага вартості сільськогосподарських товарів становить не менше 75 відсотків вартості всіх товарів, поставлених ним протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно, має право на бюджетну дотацію для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції після його внесення контролюючим органом до Реєстру отримувачів бюджетної дотації.

Контролюючі органи

Профільним органом виконавчої влади, що формує та реалізує державну аграрну політику, є **Міністерство аграрної політики та продовольства України**. До його компетенції входить державна політика у сферах:

- сільського господарства; продовольчої безпеки держави; охорони прав на сорти рослин; тваринництва;
- насінництва та розсадництва;
- рибного господарства та рибної промисловості;
- охорони, використання та відтворення водних біоресурсів; лісового та мисливського господарства;
- ветеринарної медицини,
- безпечності та окремих показників якості харчових продуктів; карантину та захисту рослин;
- топографо-геодезичної і картографічної діяльності; земельних відносин.

Вказані функції виконуються через центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Міністром аграрної політики та продовольства. Органами, що здійснюють контроль та нагляд у сфері сільського господарства, є Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів та Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру.

Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужба) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного законодавства, попередження та зменшення вживання тютюнових виробів та їх шкідливого впливу на здоров'я населення, метрологічного нагляду, ринкового нагляду в межах сфери своєї відповідальності, насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу, охорони прав на сорти рослин), державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів і рекламу в цій сфері. Координується Держпродспоживслужба через Міністра аграрної політики та продовольства. Крім ветеринарної та фітосанітарної функцій, даний орган виконує функції із захисту прав споживачів та регулювання цін, до того ж, вказана служба проводить ліцензування деяких видів господарської діяльності відповідно до закону та здійснює державний контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов. До функцій Держпродспоживслужби також належить пробірний контроль, а також контроль і нагляд в сфері санітарно- епідеміологічного благополуччя населення.

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства і який реалізує державну політику у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в

агропромислового комплексу в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів.

Основними завданнями Держгеокадастру є:

- реалізація державної політики у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в агропромислового комплексу в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів;
- надання адміністративних послуг згідно із законом у відповідній сфері;

Повноваження контролюючих органів державної влади України у сфері АПК

Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів	Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру
Контроль у галузі ветеринарної медицини, сферах безпеки та окремих показників якості харчових продуктів та кормів, державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства, карантину та захисту рослин, пестицидів та агрохімікатів.	Здійснює міжнародне співробітництво у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності.
Контроль у сфері насінництва та розсадництва.	Контроль за дотриманням земельного законодавства, використанням та охороною земель усіх категорій і форм власності.
Контроль у сфері охорони прав на сорти рослин.	Контроль за веденням державного обліку і реєстрацією земель, достовірністю інформації про наявність та використання земель.
Здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства про захист прав споживачів.	Контроль за виконанням умов зняття, збереження і використання родючого шару ґрунту.
Контроль у сфері здійснення державного ринкового нагляду.	Контроль за дотриманням вимог земельного законодавства в процесі укладання цивільно-правових договорів, передачі у власність, надання у користування, в тому числі в оренду, вилучення (викупу) земельних ділянок;
Контроль у сфері здійснення метрологічного нагляду.	Контроль за дотриманням правил, встановленого режиму експлуатації протиерозійних, гідротехнічних споруд, збереженням захисних насаджень і межових знаків.
Контроль у сфері дотримання вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.	Контроль за використанням земельних ділянок відповідно до цільового призначення.
Нагляд (контроль) у системі інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу.	Контроль за зміною показників якісного стану ґрунтів у результаті проведення господарської діяльності на землях сільськогосподарського призначення.
Контроль за якістю зерна та продуктів його переробки.	
Державний нагляд (контроль) за додержанням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення,	

дослідження та практичного використання генетично модифікованих організмів.	
Контроль у сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини).	

Джерело: Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру

Дерегуляція

Починаючи з 2015 року до законодавства України було внесено важливі зміни щодо дерегуляції в господарській сфері, що спрощує ведення бізнесу у багатьох галузях економіки через скасування засобів державного регулювання, зменшення адміністративного навантаження на підприємства, імплементація та поєднання законодавства з нормами ЄС, а також зниження корупційних ризиків у існуючих процедурах.

Зокрема скасовано необхідність отримання ліцензії на:

- торгівлю пестицидами;
- проведення фумігації;
- операцій з імпорту ЗЗР;
- на торгівлю племінними ресурсами;
- промисловий вилов риби у внутрішніх водоймах та річках.

Знято обмеження щодо масштабу тваринницьких ферм та комплексів, які можуть претендувати на часткове відшкодування вартості будівництва та реконструкції - малі виробники можуть стати адресатами цієї підтримки. Скасовано ветеринарні свідоцтва та свідоцтво виробника про якість, яким супроводжується кожна партія. Скорочено термін видачі карантинного сертифіката до 24 годин.

Законом також ліквідується інститут Дозвільних центрів та державних адміністраторів – надання адміністративних послуг з видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності буде здійснюватися через Центри надання адміністративних послуг, що дозволить оптимізувати бюджетні видатки на утримання місцевих органів виконавчої влади.

Іншим спеціалізованим законом щодо дерегуляції в агропромисловому секторі передбачено скасування 22 з 110 дозвільних процедур в українському АПК, а також обмеження повноважень окремих державних органів з контролю для скорочення адміністративних витрат фермерів і зниження ризиків корупції в державних органах.

Також спрощена процедура оформлення водокористування для аграріїв, передбачено спрощення обороту добрив і засобів захисту рослин, а також скасування карантинного дозволу на їх імпорт.

Зокрема скасовано:

Ліцензії:

- На поводження з особливо небезпечними речовинами та відходами;
- На виробництво особливо небезпечних хімічних речовин.

Обов'язкову державну атестацію:

- (переатестацію) суб'єктів племінної справи у тваринництві;
- плідників та атестації працівників, які виконують спеціальні роботи, пов'язані з племінними

(генетичними) ресурсами. свідоцтва про допуск до відтворення плідників для племінного використання.

Встановлено принцип добровільності щодо виготовлення:

- міжнародних ветеринарних сертифікатів (для країн СНД - ветеринарні свідоцтва форми № 1, № 2 та № 3) - при переміщенні за межі України;
- ветеринарних свідоцтв (для України — форми № 1, № 2) - при переміщенні за межі території Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, районів, міст (крім харчових продуктів тваринного походження для споживання людиною);
- ветеринарних довідок при переміщенні в межах району (крім харчових продуктів тваринного походження для споживання людиною).

У червні 2015 року набрав чинності Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності». Даним Законом передбачається спрощення порядку отримання ліцензій, зменшення кількості видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, розширення повноважень експертно-апеляційної ради з питань ліцензування. З набранням чинності цим Законом повноваження з ліцензування окремих видів господарської діяльності в повному обсязі втратили 14 центральних органів виконавчої влади.

Закон передбачає:

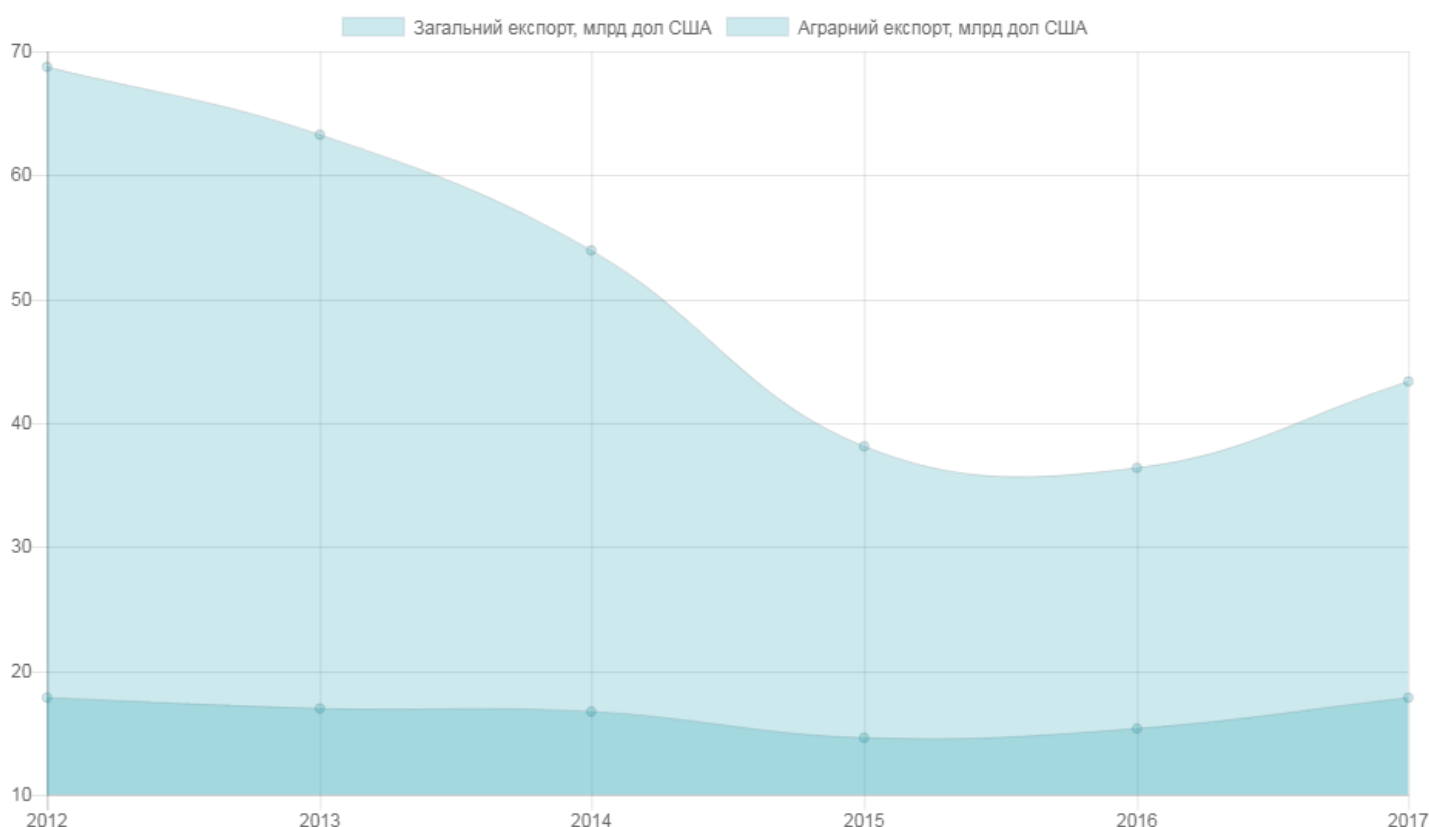
- скорочення ліцензій з 56 до 30;
- усунення подвійного регулювання;
- приведення законодавства до норм та стандартів ЄС.

Основні показники зовнішньої торгівлі України

ЕКСПОРТ

Зовнішня торгівля відіграє важливу роль в економіці України. Тенденцією останніх 5 років є було скорочення виручки від експорту товарів з одночасним скороченням експорту агропромислової продукції. Натомість, не дивлячись на загальний негативний тренд, експорт не агропромислової продукції скорочувався значно швидшими темпами ніж аграрний, а у 2017 році спостерігалось зростання експорту сільськогосподарської продукції. За 2017 рік експорт сільськогосподарської продукції склав 17,8 млрд дол. США, що на 16% більше ніж за 2016 рік і становить майже рекорд. Історично рекордний обсяг експорту спостерігався у 2012 році, він склав порядку 17,9 млрд дол США.

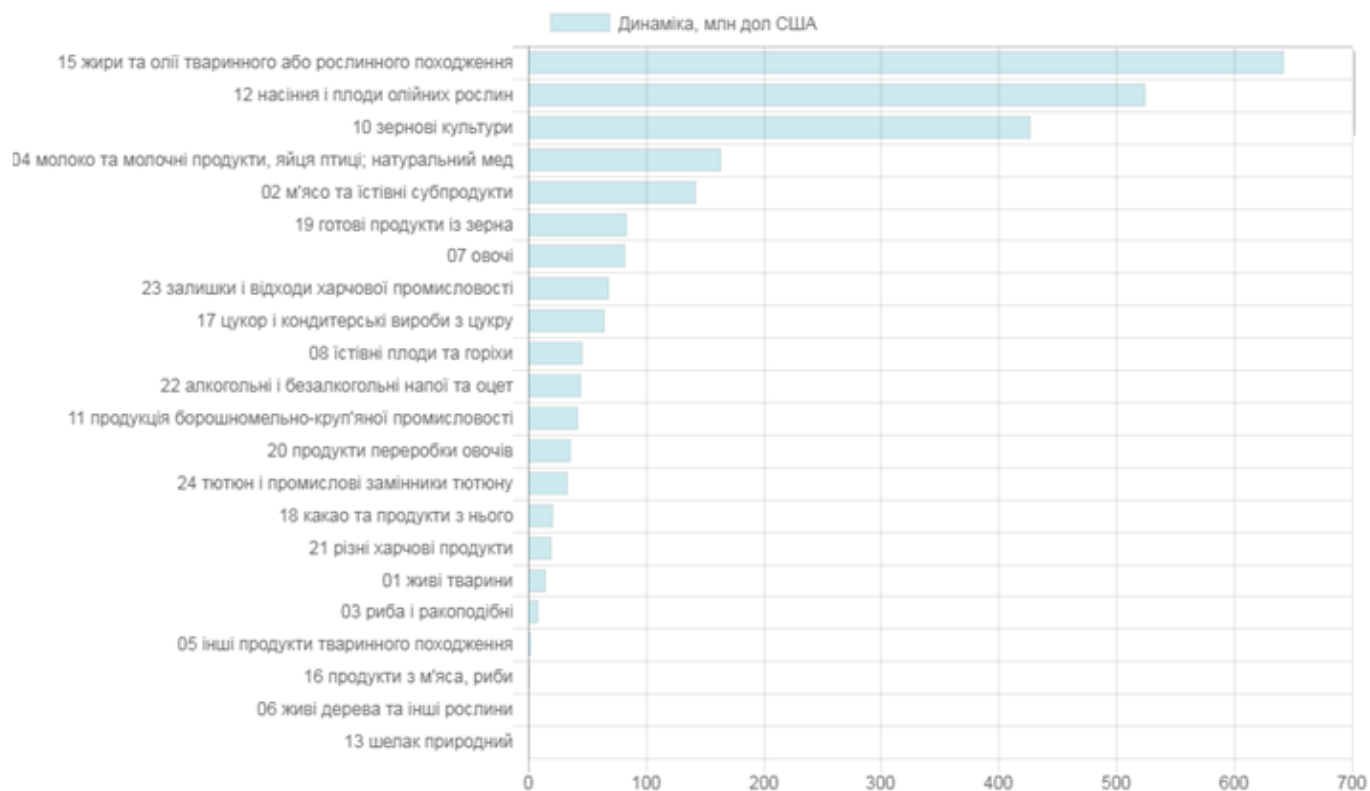
Динаміка експорту з України

Джерело: Державна служба статистики України

На тлі спадаючого обсягу загальної експортної виручки зростає частка сільськогосподарської продукції. За останні 5 років частка продукції АПК у структурі експортної виручки України зростає з 27% у 2013 році до 41% у 2017. Проте варто зазначити, що основу аграрного експорту все ще становить експорт сировини, а саме продукція рослинного походження – пшениця, кукурудза, ячмінь та соєві боби. Частка цієї продукції в структурі становить порядку 55%.

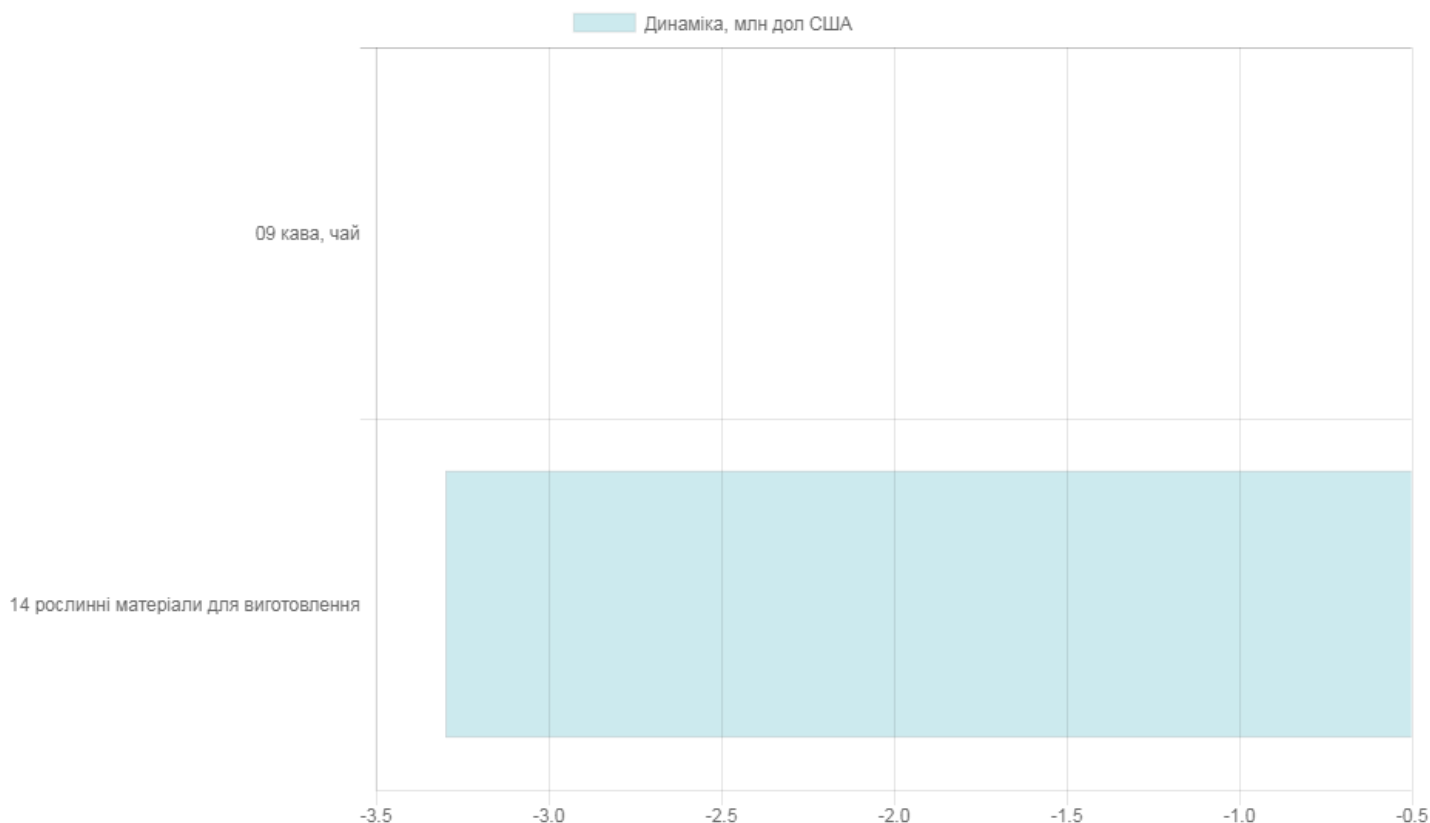
Динаміка нарощення аграрного експорту у 2017 році порівняно з 2016, млн. дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

Локомотивом нарощення аграрного експорту стало збільшення реалізації соняшникової олії на +16% (+597 млн дол. США). Україна вже декілька років поспіль є світовим лідером з виробництва і експорту соняшникової олії. В той же час, експорт насіння і плодів олійних культур зріс на +525 млн дол. США (де ключове місце займають ріпак і соєві боби), а експорт зернових культур – на +428 млн дол. США (в основному за рахунок кукурудзи).

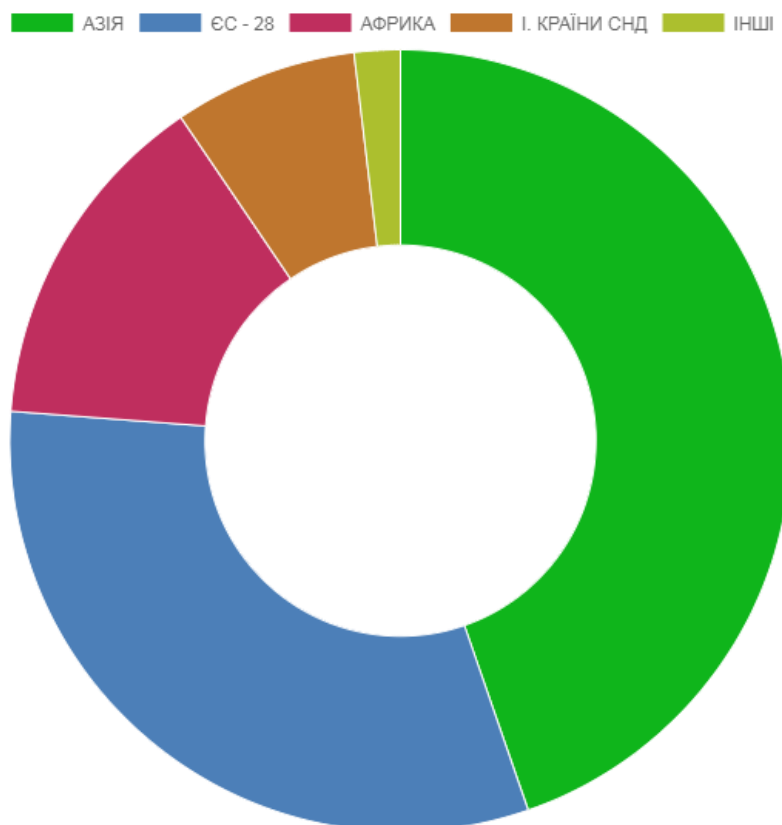
Динаміка зменшення аграрного експорту у 2017 році порівняно з 2016, млн. дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

Основним ринком збуту української сільськогосподарської продукції залишається ринок Азії, котрий дещо зменшив частку в структурі українського експорту у 2017 до 45%, з 48% у 2016 р. Основними країнами-партнерами з Азії у 2017 році виступали – Індія, Туреччина і Китай. На другому місті – країни ЄС, з часткою в 32%, де головними партнерами є Нідерланди, Іспанія і Італія. Трійку лідерів закривають країни Африки, котрі в свою чергу займають 14%. Основними партнерами з Африки є Єгипет, Туніс і Марокко.

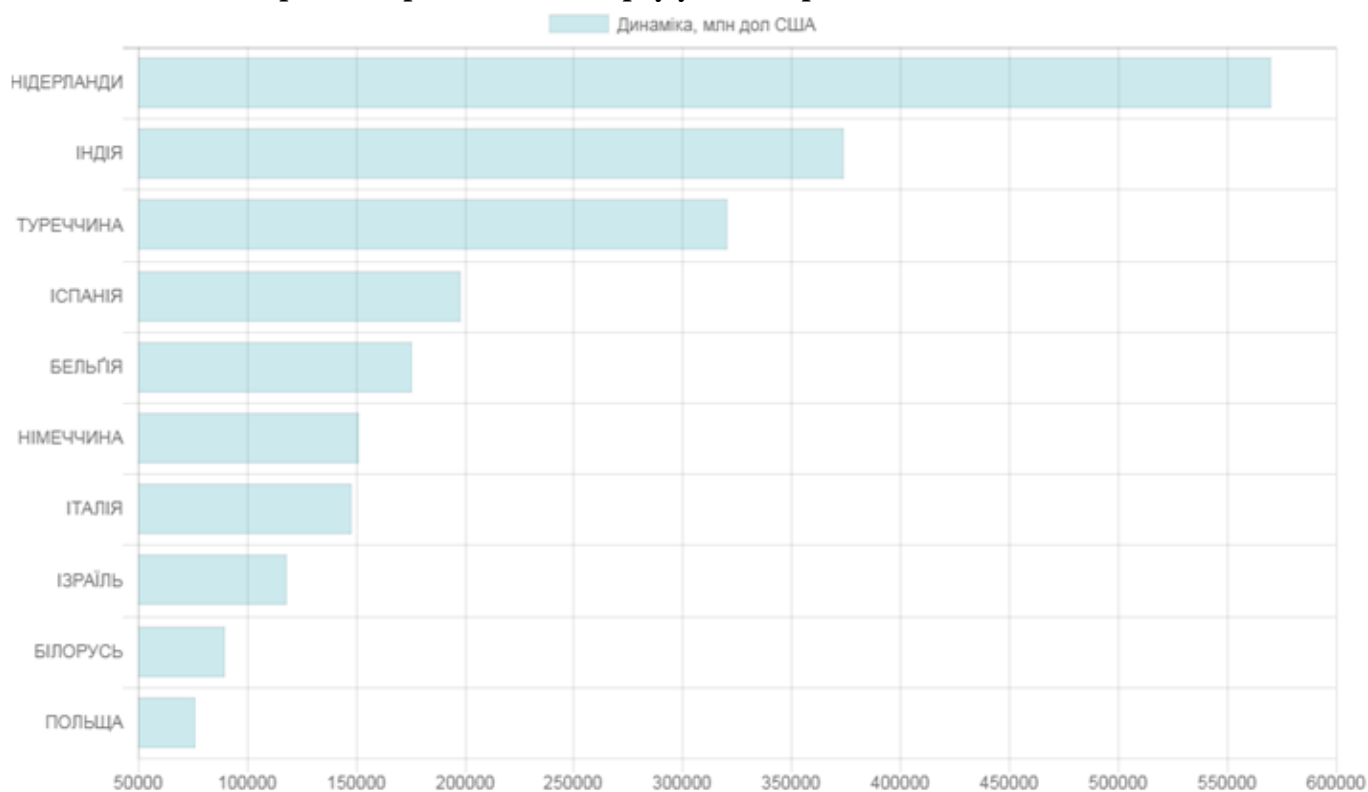
Географічна структура українського експорту, 2017 р (%)

Джерело: Державна служба статистики України

У 2017 році найбільшим партнером України була Індія, саме в цю країну поставлялося 11% всієї агропродовольчої продукції з України. Порівняно з 2016 роком у 2017 поставки з України до Індії зросли на +374 млн дол США. Натомість найбільше вдалося наростити поставки до Нідерландів, їх частка в структурі експорту української продукції АПК склала 7%, а обсяги нарощення закупки продукції з України становили +570 млн дол США. На третьому місці – Іспанія, з часткою в 6% і нарощенням закупок на 320 млн дол США.

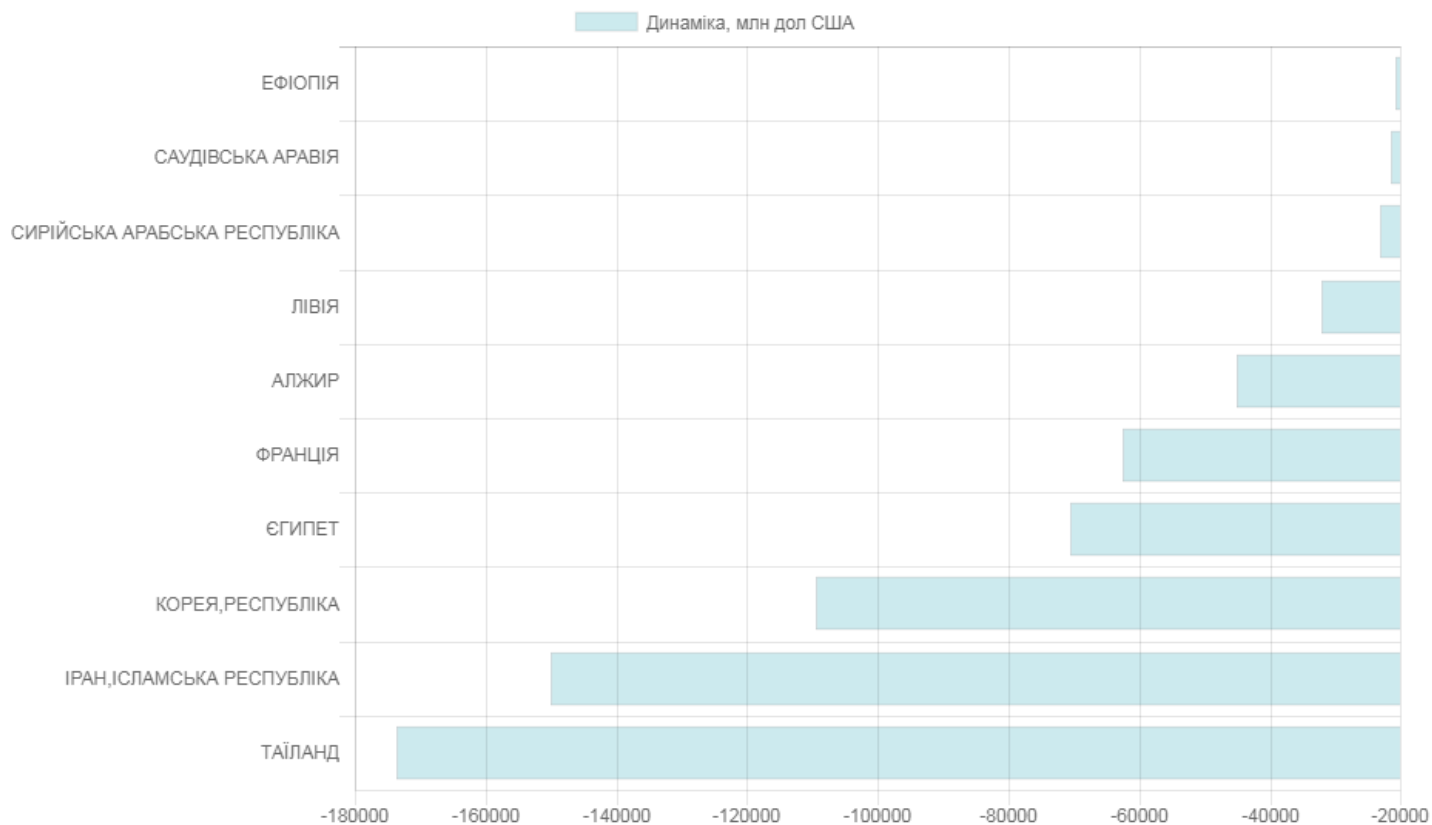
Топ-10 країн з нарощення експорту у 2017 порівняно з 2016, млн дол США

Джерело: Державна служба статистики України

Найбільше у 2017 скоротилися поставки до Таїланду (-174 млн дол. США до 141 млн дол. США), головну роль у скороченні поставок зіграло зменшення закупки пшениці Таїландом. Також прослідковується тенденція до скорочення поставок сільськогосподарської продукції до Ірану (-150 млн дол. США до 528 млн дол. США), за рахунок зменшення поставок з України соняшникової олії і кукурудзи. Трійку країн по скороченню експорту закриває Корея (-110 млн дол. США до 169 млн дол. США), зменшення закупки української пшениці і кукурудзи.

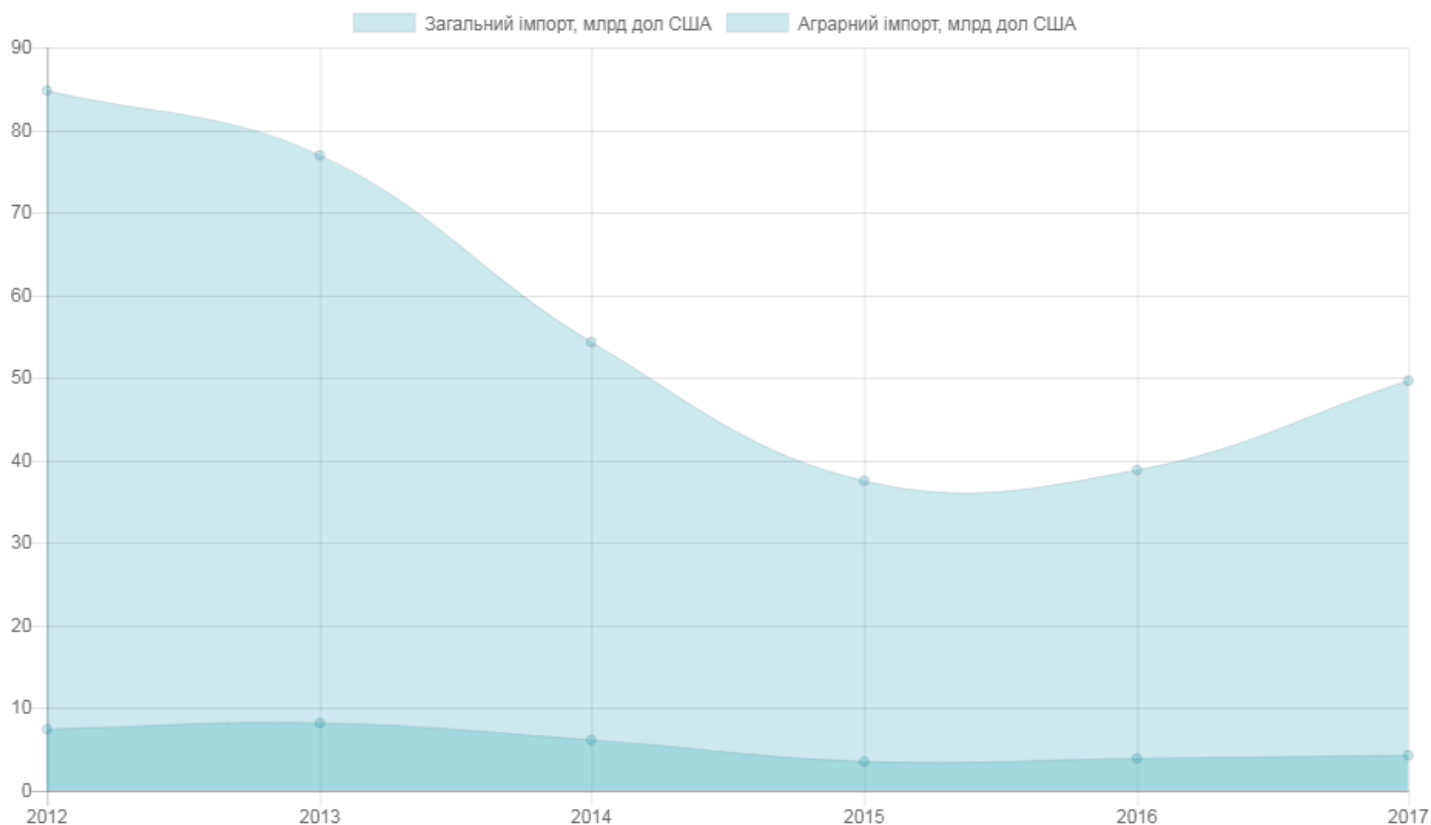
Топ-10 країн по зменшенню експорту у 2017 порівняно з 2016, млн дол США

Джерело: Державна служба статистики України

ІМПОРТ

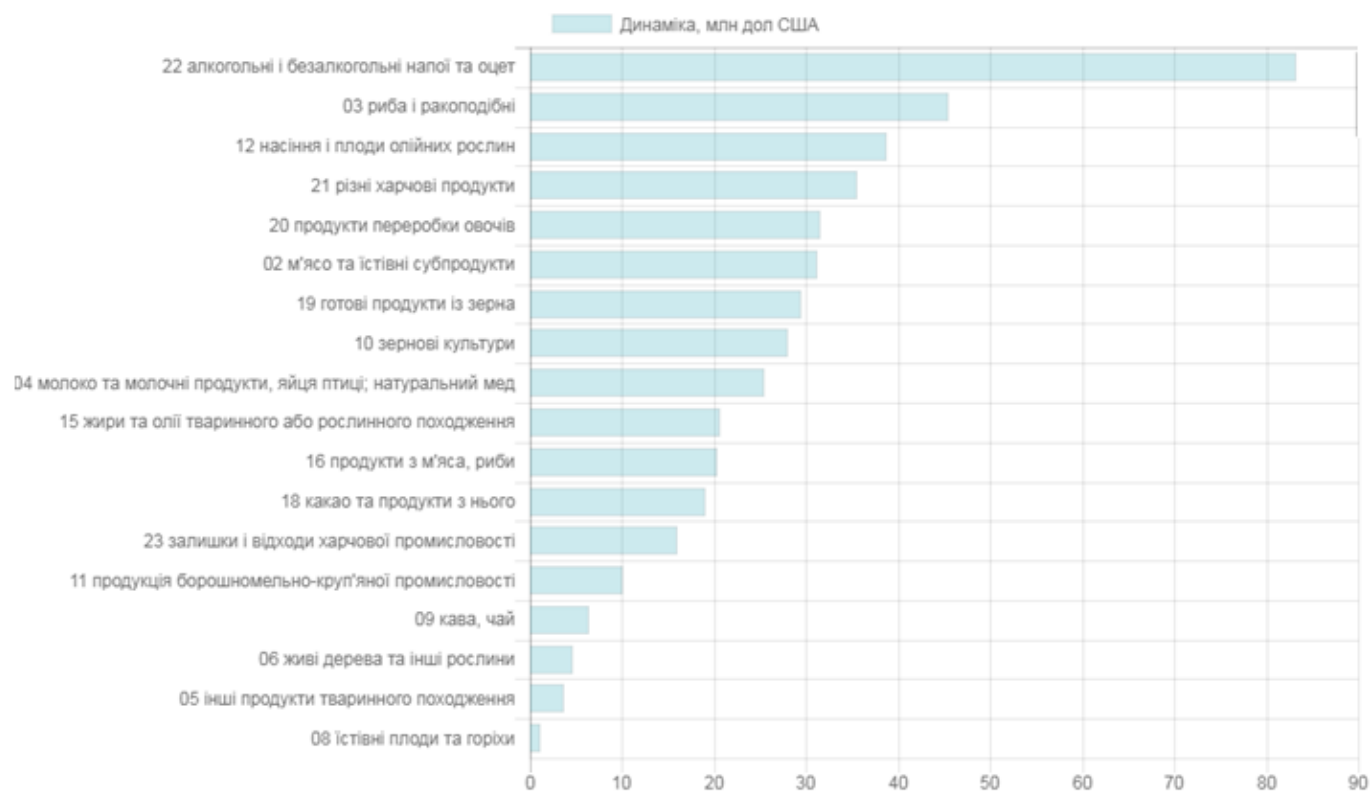
Динаміка імпорту до України

Джерело: Державна служба статистики України

Імпорт, після кризових 2012/13 років також демонстрував спад. Проте починаючи з 2016 року спостерігається нарощення імпортних закупок Україною, як всієї продукції так і агропродовольчої. У 2017 році імпорт продукції АПК зріс на 10,5% порівняно з 2016 і досяг 4,3 млрд дол. США. Натомість загальний імпорт всієї продукції у першому півріччі 2017 порівняно з попереднім роком зріс на +27,6%.

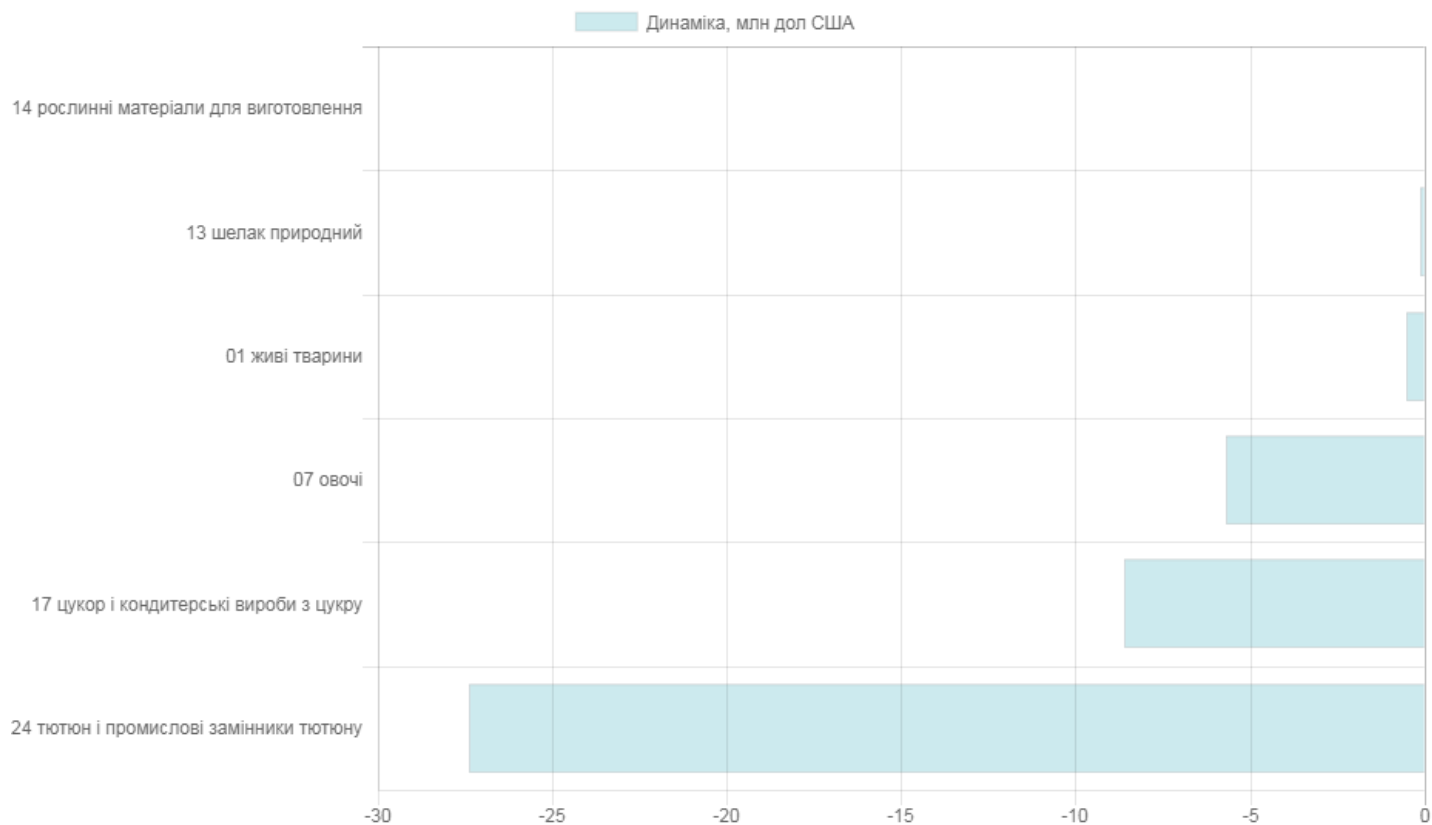
Динаміка нарощення аграрного імпорту у 2017 році порівняно з 2016, млн. дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

У 2017 порівняно з 2016 роком найбільше зріс імпорт алкогольних напоїв, на +83,3 млн дол. США, за рахунок нарощення закупок етилового не денатурованого спирту і виноградних вин. Також збільшились закупки риби і ракоподібних на + 45,5 млн дол США, а саме завдяки охолодженій і мороженій рибі.

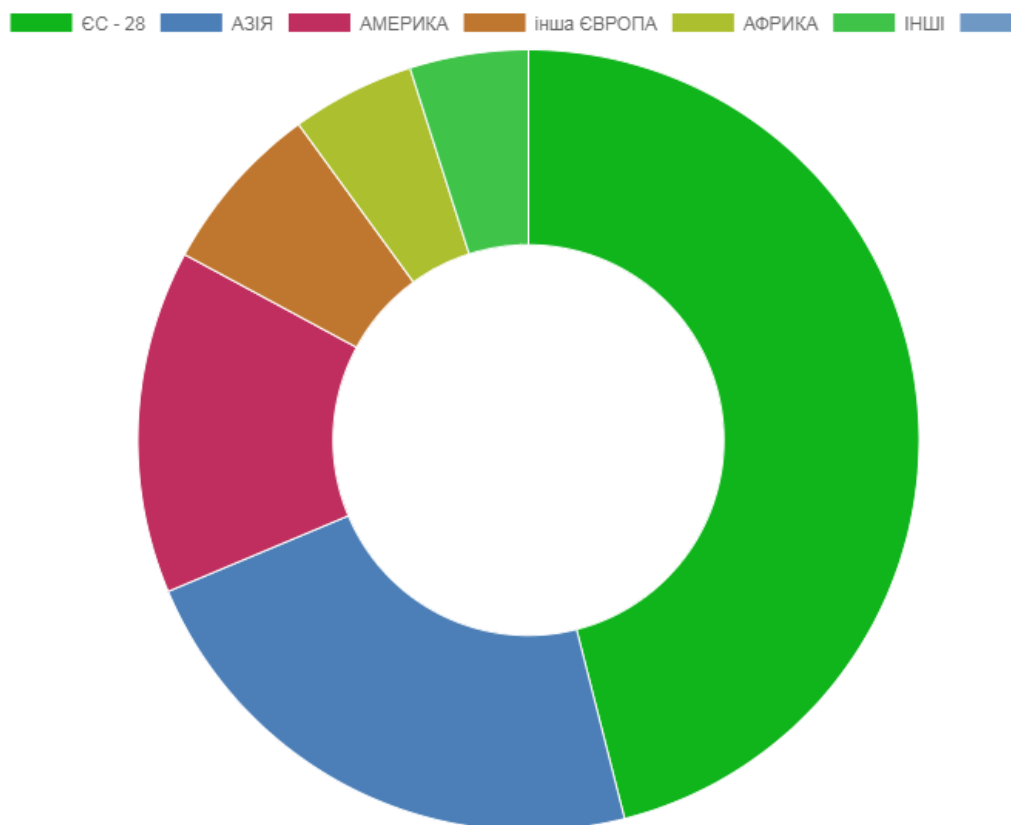
Динаміка зменшення аграрного імпорту у 2017 році порівняно з 2016, млн. дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

За результатами 2017 на -27,4 млн дол. США зменшився імпорт групи тютюн і промислові замітники тютюну, за рахунок зменшення поставок цигарок, сигар і сигарил, а також тютюнової сировини. Також на 8,6 млн дол США зменшився імпорт цукру і кондитерських виробів з цукру.

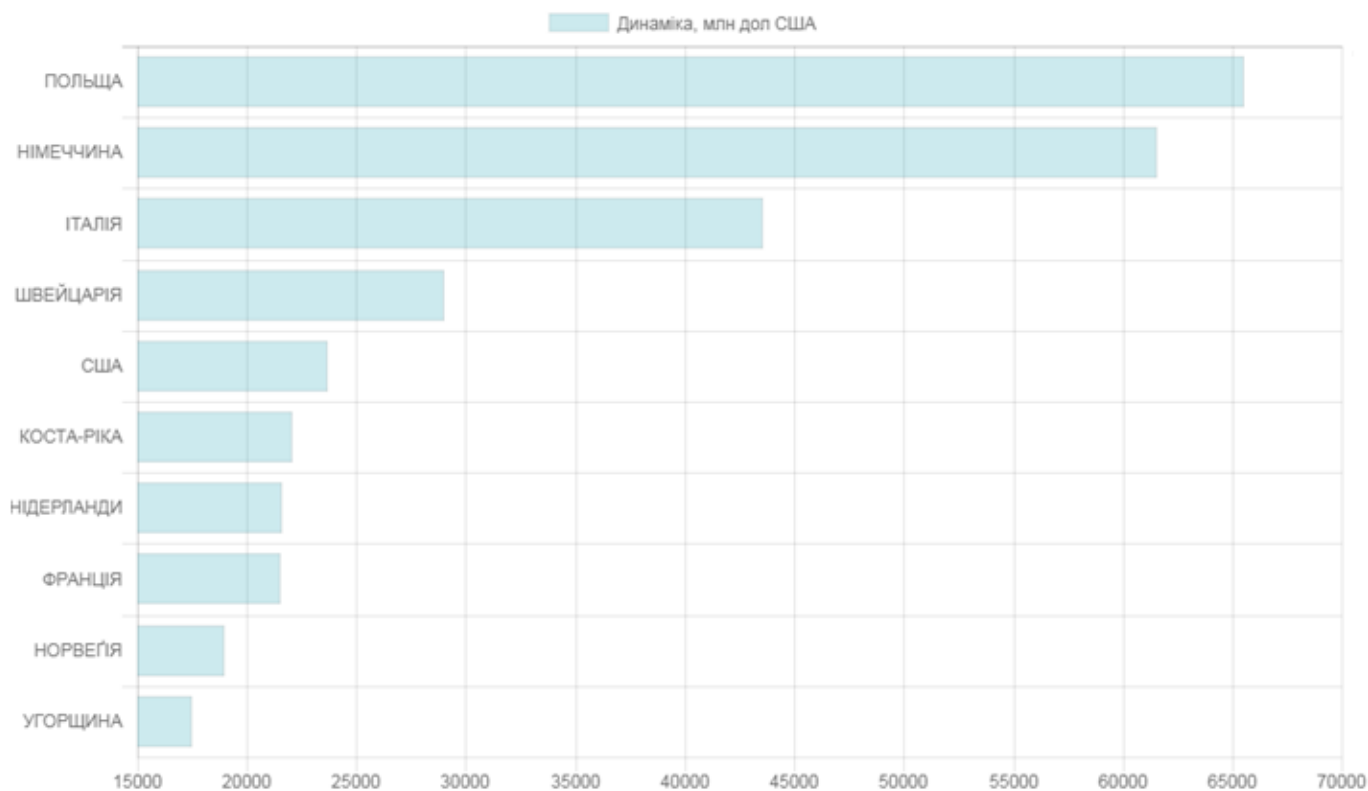
Географічна структура українського імпорту, 2017 р (%)

Джерело: Державна служба статистики України

Основною групою країн-постачальників агропродовольчої продукції до України є країни ЄС, котрі наростили свою частку в українському імпорті на +2% у 2017 порівняно з 2016 і склали 46%. Основними європейськими країнами-постачальниками виступають Польща, Німеччина і Франція. Частка країн Азії (в основному мова йде про Туреччину, Індонезію, Індію та Китай) склала 23%, а країн Америки (США, Еквадор і Бразилія) – 14%.

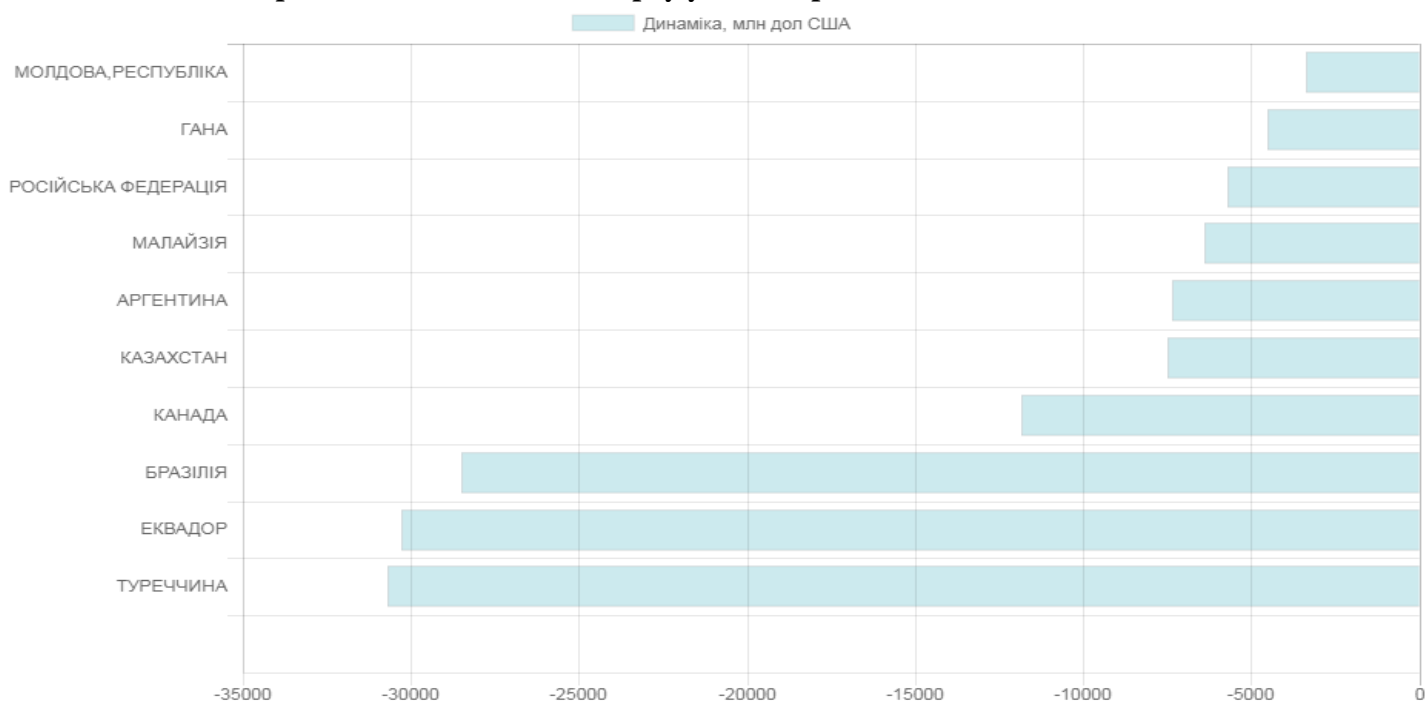
Топ-10 країн по нарощенню імпорту у 2017 порівняно з 2016, млн дол США

Джерело: Державна служба статистики України

Україна нарощує імпорт з Польщі. Так, у 2017 році закупки із зазначеної країни збільшилися на +65,5 млн дол. США. Польща виступає одним з основних постачальників яблук, шоколаду і м'яса птиці. Також активно нарощується імпорт з Німеччини (+61,6 млн дол. США) і Італії (+43,6 млн дол. США). Німеччина поставляє до України в основному екстракти кави і етиловий спирт, а Франція - насіння соняшнику і продукти для годівлі тварин.

Топ-10 країн по зменшенню імпорту у 2017 порівняно з 2016, млн дол США

Джерело: Державна служба статистики України

Зона вільної торгівлі з ЄС (DCFTA)

Ключові положення ЗВТ з ЄС

1 січня 2016 набула чинності угода про Поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі (ПВЗВТ) між Україною та Європейським Союзом. Тимчасове застосування економічної частини Розділу IV Угоди про асоціацію (що охоплює Поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі) розпочалося ще 23 квітня 2014 року в односторонньому порядку, тобто Україна мала право використовувати квоти на безмитний експорт продукції до ЄС, в свою чергу країни ЄС постачали продукцію в Україну на загальних умовах. Лише з січня 2016 року Угода почала діяти у двосторонньому порядку.

У додатках до Угоди повністю описано тарифне регулювання торгівлі між Україною та ЄС. Система регулювання включає:

- Мита
- Тарифні квоти
- Вхідну ціну

Мито стягується митницею ЄС при надходженні товарів на їх ринок. Для більшості сільськогосподарської продукції мито на імпортування до ЄС було скасоване з 1 січня 2016 року в рамках Угоди про асоціацію. Для кожного продукту вказано базову ставку ввізного мита та перехідний період, під яким розуміють проміжок часу, впродовж якого ставка мита прямо пропорційно буде зменшена або повністю скасована. Базова ставка мита діє також на продукцію, експортна квота по якій була повністю використана і надалі експортується понад обсяги квоти.

Тарифна квота – це дворівневий митний тариф, пов'язаний з кількістю товару, при якій, задану кількість товару можна експортувати/імпортувати за «пільговою», або «нульовою» ставкою мита протягом певного періоду часу («ставка мита в межах квоти»). Після заповнення обсягів тарифної квоти, можна продовжувати експортувати/імпортувати продукт без обмежень, але платити більш високу тарифну ставку («ставка мита поза квотою»).

Адміністрування тарифних квот ЄС здійснюється виключно Європейським Союзом (відповідними директивами Європейської Комісії) за двома принципами:

«перший прийшов – перший обслуговується» - оформлення ввезення товару в рамках тарифної квоти відбувається в залежності від наявності невикористаного залишку відповідної квоти на момент подачі супровідних документів. При чому, першим оформлюється той товар, супровідні документи якого прийшли першими.

«імпортного ліцензування» – імпортери української продукції подають відповідну заявку на право здійснення імпорту (видачу ліцензії) до Генерального Директорату Європейської Комісії «Аграрні питання та розвиток сільської місцевості». При цьому існують обмеження у часі, протягом якого можна зарезервувати відповідний обсяг квот.

Імпортна ліцензія використовується для наступної продукції:

- Яловичина
- М'ясо птиці та напівфабрикати з м'яса птиці (основна та додаткова)
- Свинина (основна та додаткова)
- Яйця та альбуміни (основна та додаткова)
- Вершкове масло та молочні пасти
- Сухе молоко

- Молоко, вершки, згущене молоко та йогурти
- Пшениця м'яка, пшеничне борошно та гранули
- Кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули
- Ячмінь, ячмінне борошно та гранули

За принципом «перший прийшов – перший обслуговується» експортується наступна продукція:

- Ячмінна крупа та борошно
- Зерно зернових злаків, оброблене іншим способом
- Оброблена продукція з молочних вершків
- Продукція з обробленого молока
- Оброблена продукція із зернових
- Солод та пшенична клейковина
- Гриби (основна і додаткова квота)
- Оброблена продукція з цукру
- Висівки, відходи та залишки
- Харчові продукти
- Сигари та сигарети
- Оброблений крохмаль
- Оброблена продукція з масла
- Продукти переробки солоду та крохмалю
- Виноградний та яблучний соки
- М'ясо баранини
- Оброблені томати
- Цукрова кукурудза
- Інший цукор
- Цукрові сиропи
- Цукор
- Овес
- Часник
- Мед
- Етанол

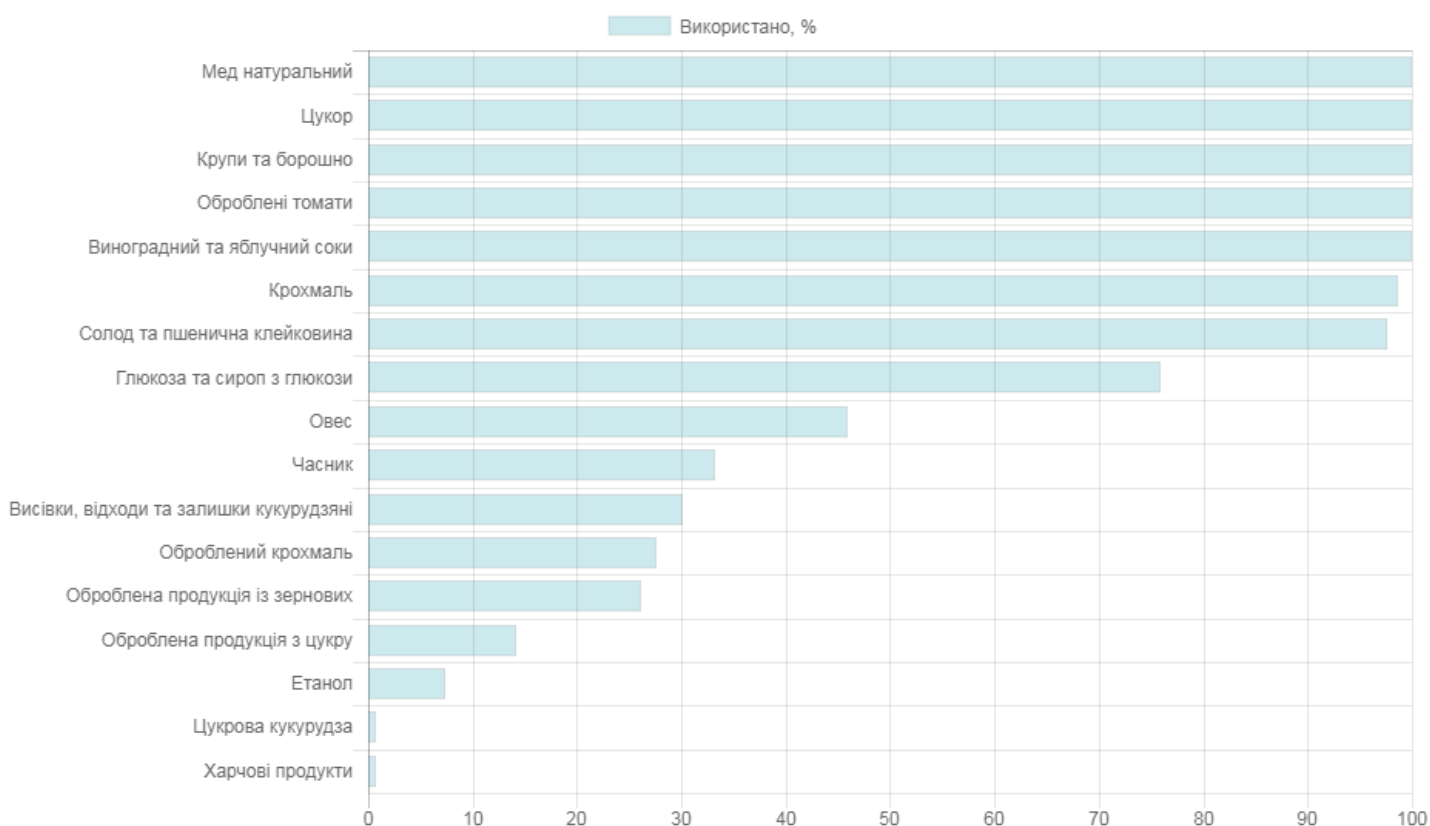
Вхідна ціна - уніфікована процедура, в основу якої покладено визначення цін на внутрішньому ринку, на основі яких розраховуються всі подальші митні платежі. Всі фрукти, овочі, натуральні соки, а також вина з усіх країн за межами ЄС розмитнюється за цією схемою. Відповідно до цієї системи мито складається із загальної ставки та додаткового митного платежу, розмір якого залежить від того, наскільки ціна товару є нижчою від встановленого ЄС показника. Українські товари мають преференцію у вигляді звільнення від сплати базового мита. Таким чином, стягується лише різниця в ціні, а базове мито не нараховується.

Стан використання квот

За результатами 2017 року Україною було закрито 10 квот, а саме на:

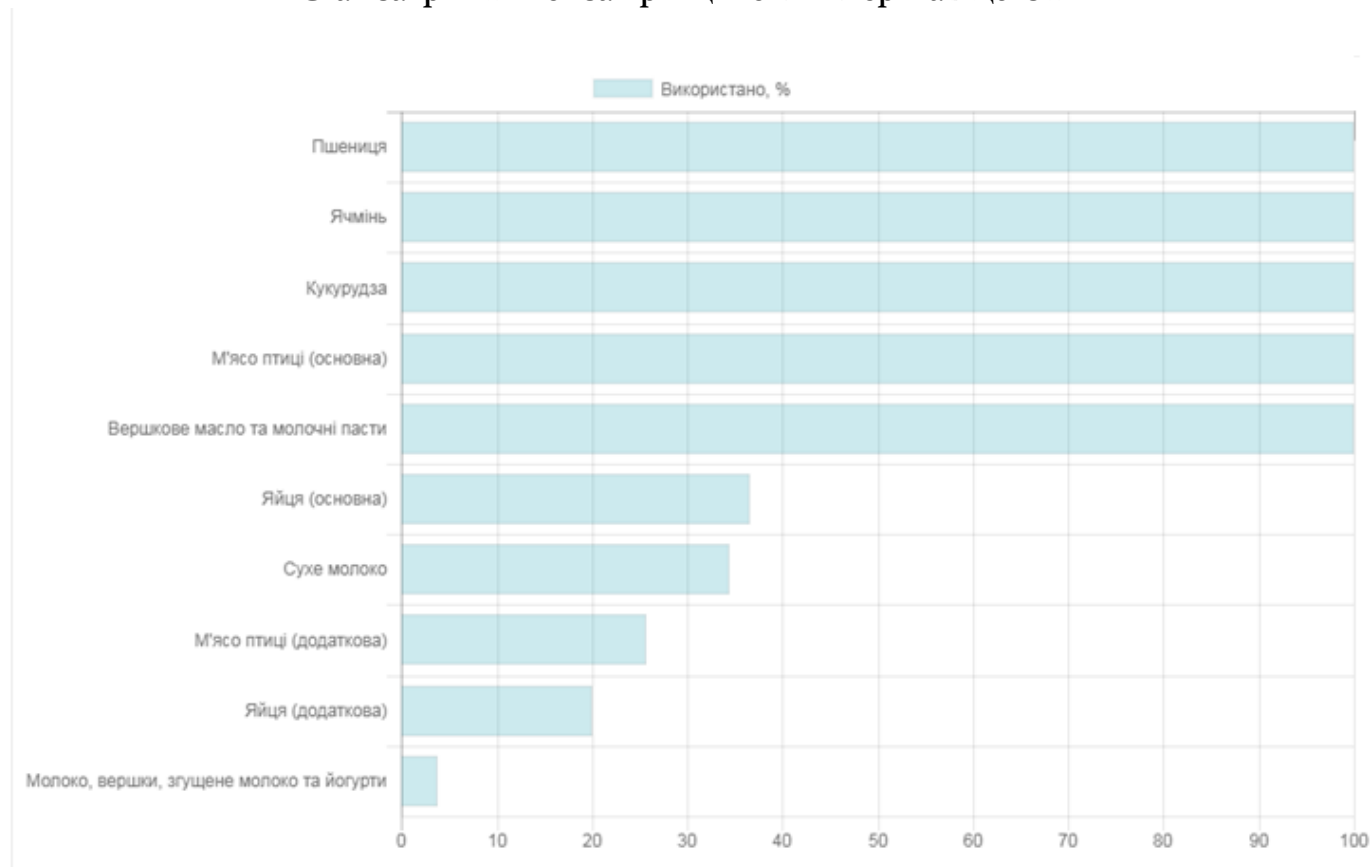
- Мед натуральний
- Цукор
- Крупи та борошно
- Оброблені томати
- Виноградний і яблучний соки
- Пшеницю
- Кукурудзу
- Яміль
- М'ясо птиці
- Вершкове масло

Стан закриття квот за принципом «Перший прийшов – перший обслуговується»

Джерело: Генеральний Директорат з оподаткування та митного союзу Європейської Комісії

Стан закриття квот за принципом «Імпортна ліцензія»

Джерело: Генеральний Директорат з оподаткування та митного союзу Європейської Комісії

Техніка

Українські аграрії віддають перевагу в першу чергу імпортній техніці: всі самохідні обприскувачі, 98 із 100 зернозбиральних комбайнів, 95 із 100 тракторів, 89 із 100 плугів, 55 із 100 розкидачів органічних та мінеральних добрив, 46 із 100 сівалок, 25 із 100 дискових борін проданих у 2017 році в Україні закордонного виробництва. Більше того імпортне обладнання є набагато більш технологічно досконалим та більш дорожчим.

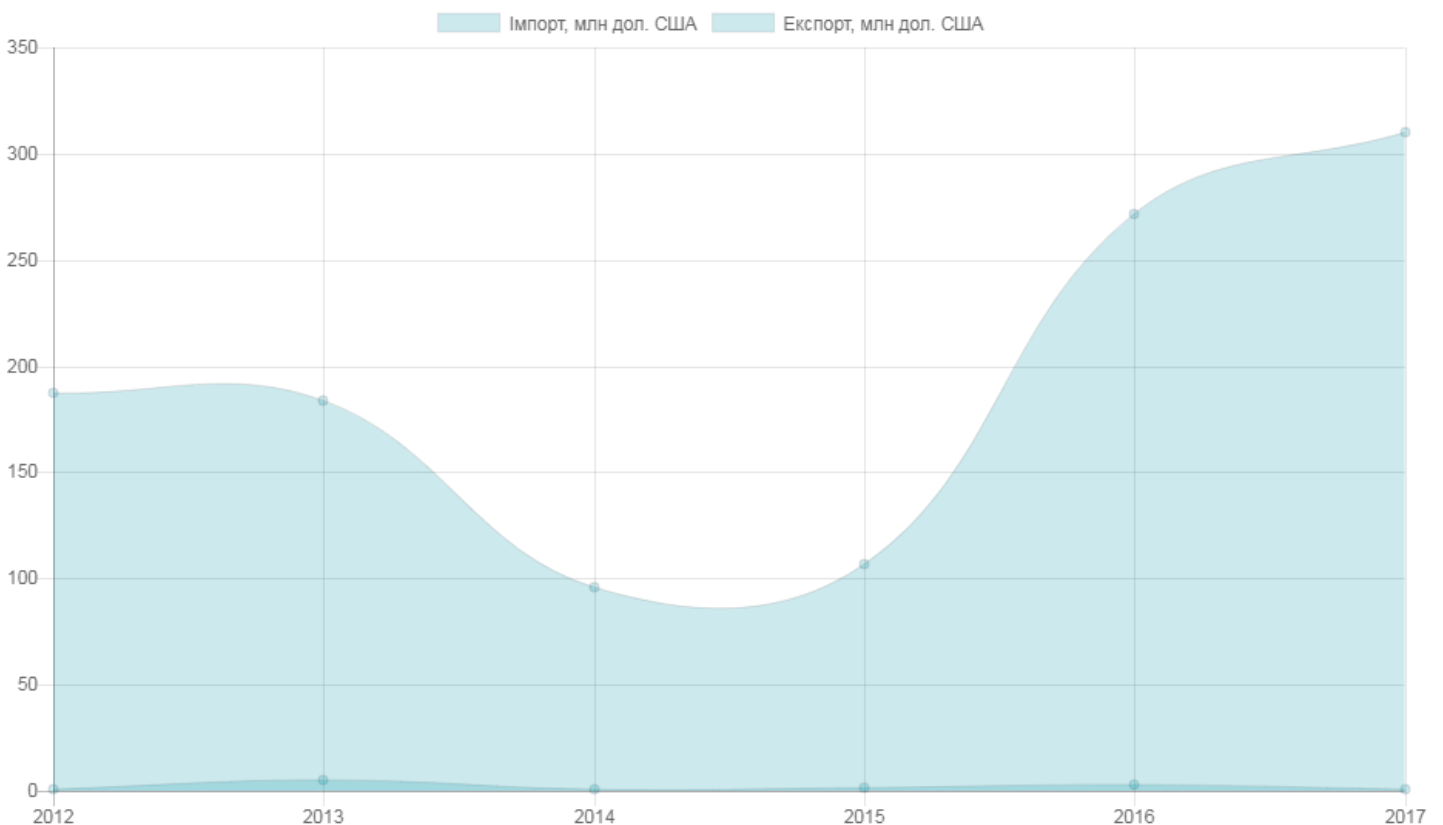
Після низьких об'ємів імпорту аграрної техніки у 2014 та 2015 роках, причиною чого була політична та економічна нестабільність в середині країни. В ці роки аграрії побоювалися інвестувати в техніку, особливо в дорогу, що має довгий період окупності, це насамперед трактори, комбайни та самохідні обприскувачі. В цей період українські аграрії купували найнеобхідніше обладнання. Річні об'єми імпорту сільськогосподарської техніки у 2014 та 2015 років були вдвічі нижчим показників 2013.

Починаючи із 2016 ситуація всередині країни почала нормалізуватися, відповідно імпорт техніки почав зростати і досягнув показників 2013 року. 2017 рік став рекордним за останніх 10 років із загальним об'ємом імпорту сільськогосподарської техніки в 1,5 млрд дол. США.

ЗЕРНОЗБИРАЛЬНІ КОМБАЙНИ

У 2017 році на 4 країни припадає 90% всіх імпортних поставок зернозбиральних комбайнів в Україну: 46% - Німеччини, Бельгія - 21%, США - 15% та Польща - 8%. Середня вартість одиниці ввезеної техніки 95 тис. дол. США.

Зовнішня торгівля зернозбиральними комбайнами

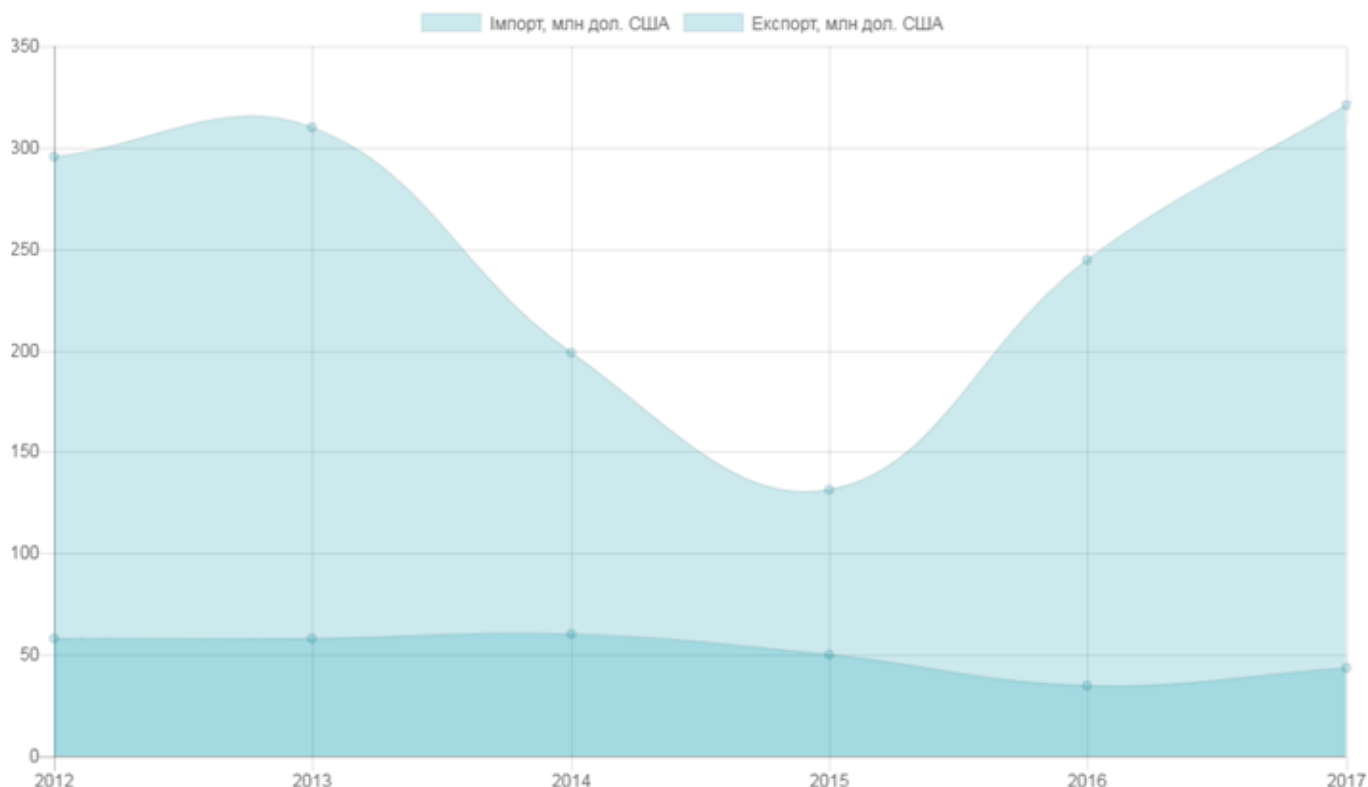
Джерело: Державна служба статистики України

ГРУНТООБРОБНА ТЕХНІКА

Імпорт значно перевищує експорт, оскільки якість вітчизняної техніки нижча порівняно із іноземними аналогами. Натомість вітчизняна техніка дешевша імпоротної.

У структурі імпорту ґрунтообробної техніки у 2017 році частка Німеччини складала 40%, США – 22%, Франція – 8%, Чехія – 5%, Італія, Швеція та Китай по 4% відповідно. Україна ж експортувала свою ґрунтообробну техніку переважно до країн СНД, на які припало 84% від загального об'єму експорту та 15% - до Європи. ТОП-3 країн покупців української ґрунтообробної техніки: Росія – 60%, Молдова – 16%, Німеччина – 6%.

Зовнішня торгівля ґрунтообробною технікою

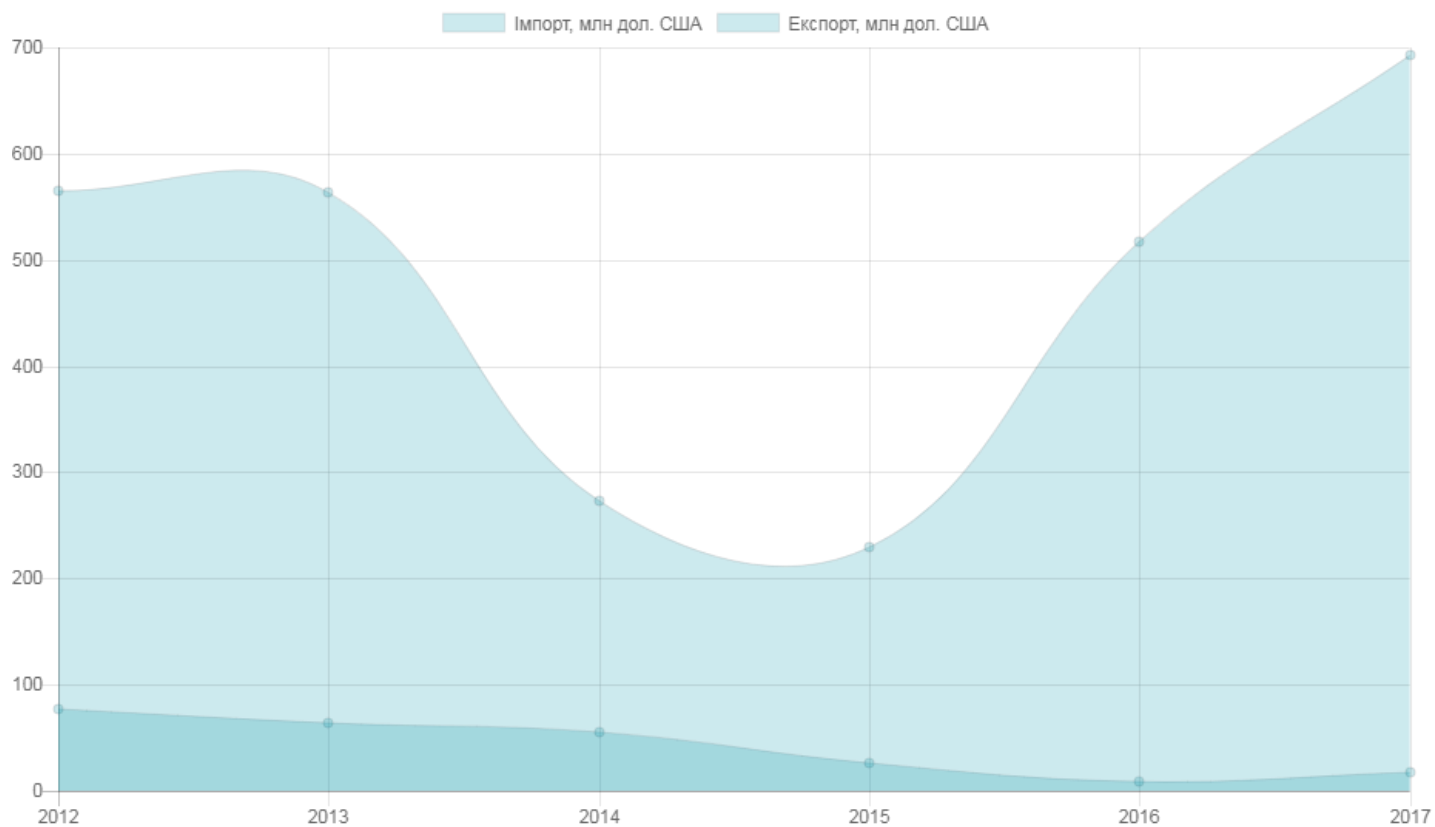

Джерело: Державна служба статистики України

ТРАКТОРИ

Із США було імпортовано 24% тракторів, 15% із Німеччини, частка білоруської техніки 11%, Нідерланди, Франція по 10% та Китай – 7% відповідно. Імпорт тракторів у 2017 році зріс на 34%, у порівнянні з 2016 та більш ніж у тричі, в порівнянні із 2015 роком.

Зовнішня торгівля тракторами

Джерело: Державна служба статистики України

Насіння

ПШЕНИЦЯ та ЯЧМІНЬ. На ринку насіння пшениці та ячменю можна відзначити продовження тренду до посилення позицій європейських компаній. Ці підприємства вели активну роботу з просування своїх сортів пшениці та ячменю, які користуються найбільшим попитом в західних областях. Хоча частка імпортованих сортів незначна, але українці імпортують переважно елітне насіння, яке в подальшому розмножують та висівають для промислового виробництва. Частка імпорту насіння пшениці зросла на 23% та ячменю на 49% у 2017 у порівнянні із 2016. Але той же час обсяги імпорту залишаються незначними через високу частку вітчизняних сортів, специфіку використання та розмноження насіння цих культур та слабкий захист прав інтелектуальної власності в сфері насінництва в Україні.

КУКУРУДЗА. Ринок насіння кукурудзи у 2017 році зріс на 6% у порівнянні із 2016 через зростання посівних площ під кукурудзою на 250 тис. га. Порівняно з минулим роком у обсяги імпорту насіння кукурудзи також зросли на 12%. В подальшому можна очікувати на зменшення обсягів імпортованих поставок, що викликано нарощенням потужностей з виробництва насіння кукурудзи в середині країни.

СОНЯШНИК. Для 2017 року було характерне зростання попиту на імпортоване насіння соняшнику. Попит на іноземне насіння соняшнику зріс на 2% у порівнянні з попереднім роком, незважаючи на те, що посівні площі під соняшником у 2017 знизались.

РІПАК. Імпорт насіння ріпаку зріс на 33%, що було зумовлено зростанням посівних площ під даною культурою.

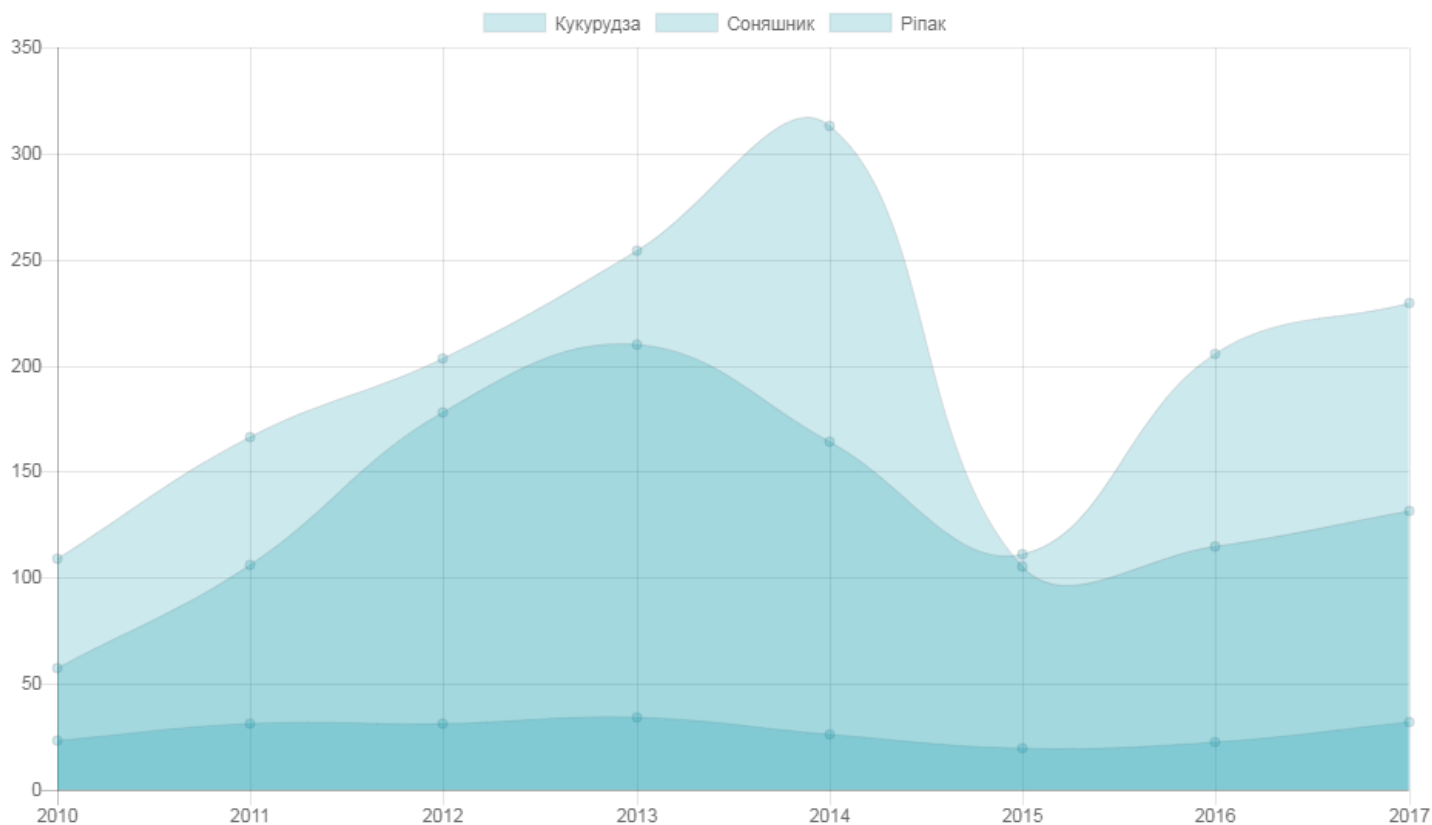
СОЯ. Ринок насіння сої у 2016 році залишився зріс майже на 7% відсотків, що було пов'язно із зростанням посівних площ під даною культурою. Незважаючи на це імпорт насіння сої провів на 56%. Зниження імпорту було зумовлене активною реалізацією елітного насіння та насіння першої репродукції вирощеного на території України з імпортованих поставок попередніх років.

Забезпеченість імпортованим та вітчизняним насінням

	Потреба	Імпорт		Внутрішнє виробництво	
	тис. т.	тис. т.	частка	тис. т.	частка
Пшениця	1371,3	2,3	0,2%	1369,0	99,8%
Ячмінь	488,7	0,7	0,2%	488,0	99,8%
Соя	197,7	1,4	0,7%	196,3	99,3%
Кукурудза	105,3	35,2	33,4%	70,1	66,6%
Соняшник	30,2	24,0	79,4%	6,2	20,6%

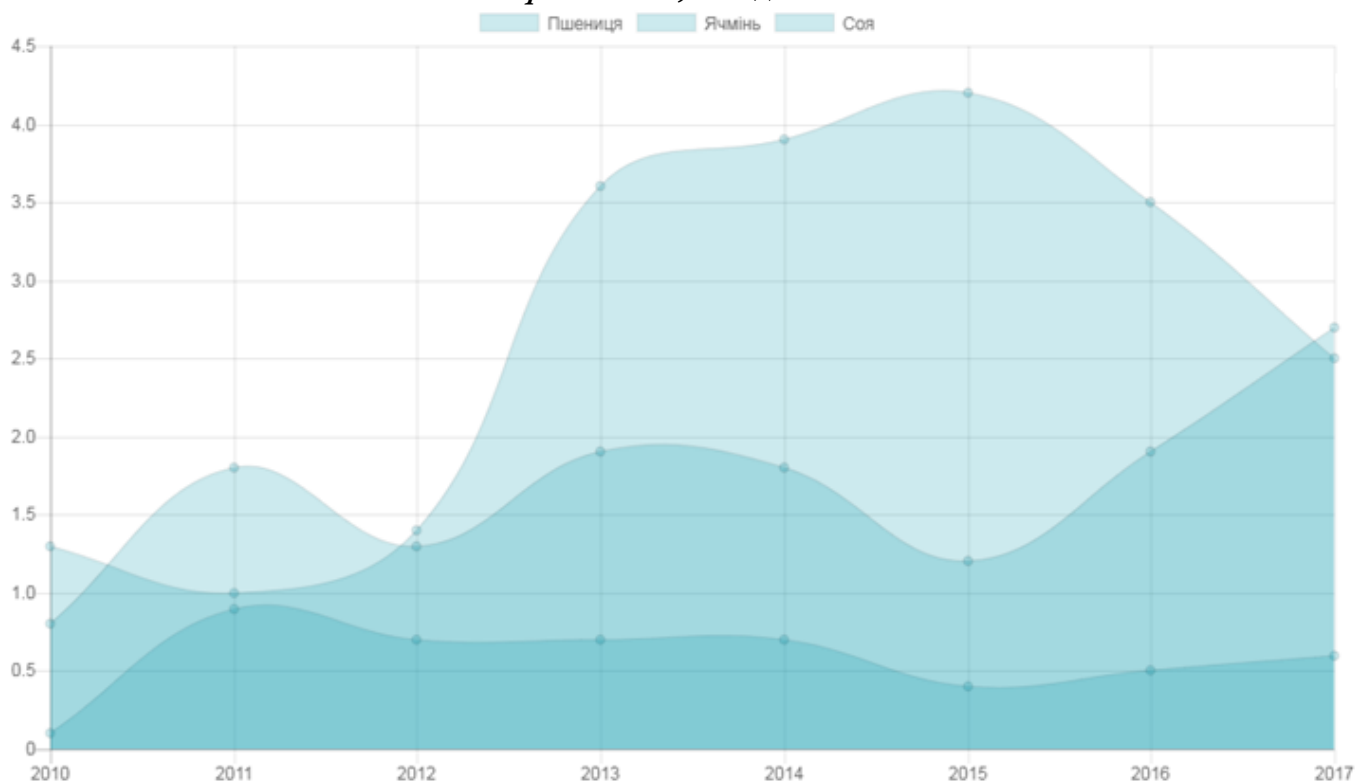
Джерело: Державна служба статистики України

Імпорт насіння, млн дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

Імпорт насіння, млн дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

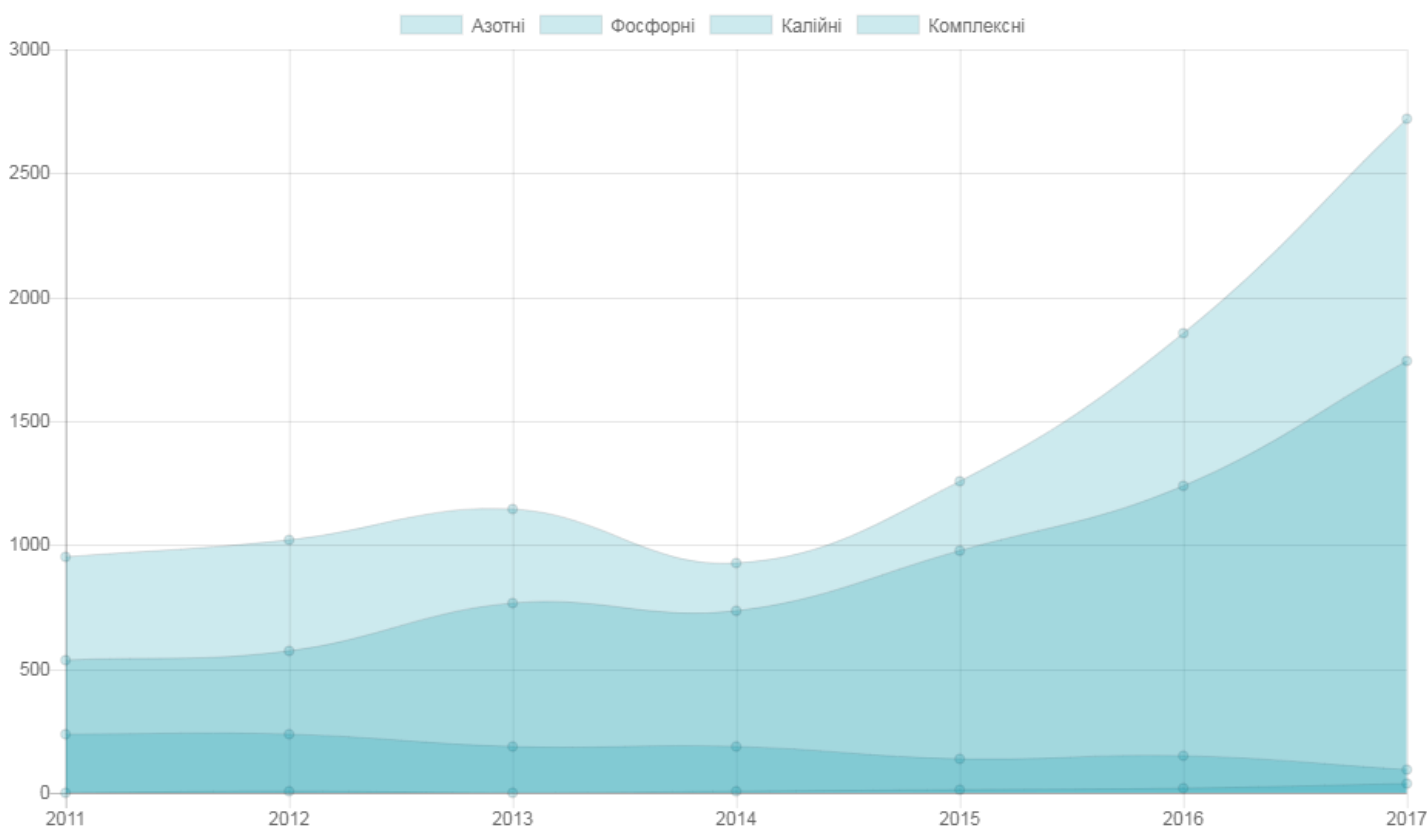
Агрохімія

ДОБРИВА

2017 рік став рекордним за імпортом мінеральних добрив в Україну. Порівняно з минулим роком імпорт комплексних мінеральних добрив зріс на 47%, азотних на 40%, фосфорних на 99%, натомість імпорт калійних добрив знизився на 59%, дане було зумовлене зростанням імпорتنих поставок комплексних добрив, що включають калій. Причиною зростання імпорту було зростання потреби агросектору в мінеральних добривах через інтенсифікацію технологій. Також ще одним фактором, що спричинило зростання імпорту мінеральних добрив були зупинки українських заводів, що займаються виробництвом переважно азотних добрив. Ситуація виглядає наступним чином, щорічно попит з боку вітчизняних аграріїв на добрива зростає, натомість внутрішні обсяги виробництва знижуються, тому ми бачимо тренд до нарощення імпорتنих поставок. Вітчизняні виробники неспроможні забезпечити внутрішні потреби в добривах (особливо комплексних) та намагаються спекулювати на соціальній та політичній темах, задля отримання певних преференцій з боку держави та відновлення свого монопольного становища.

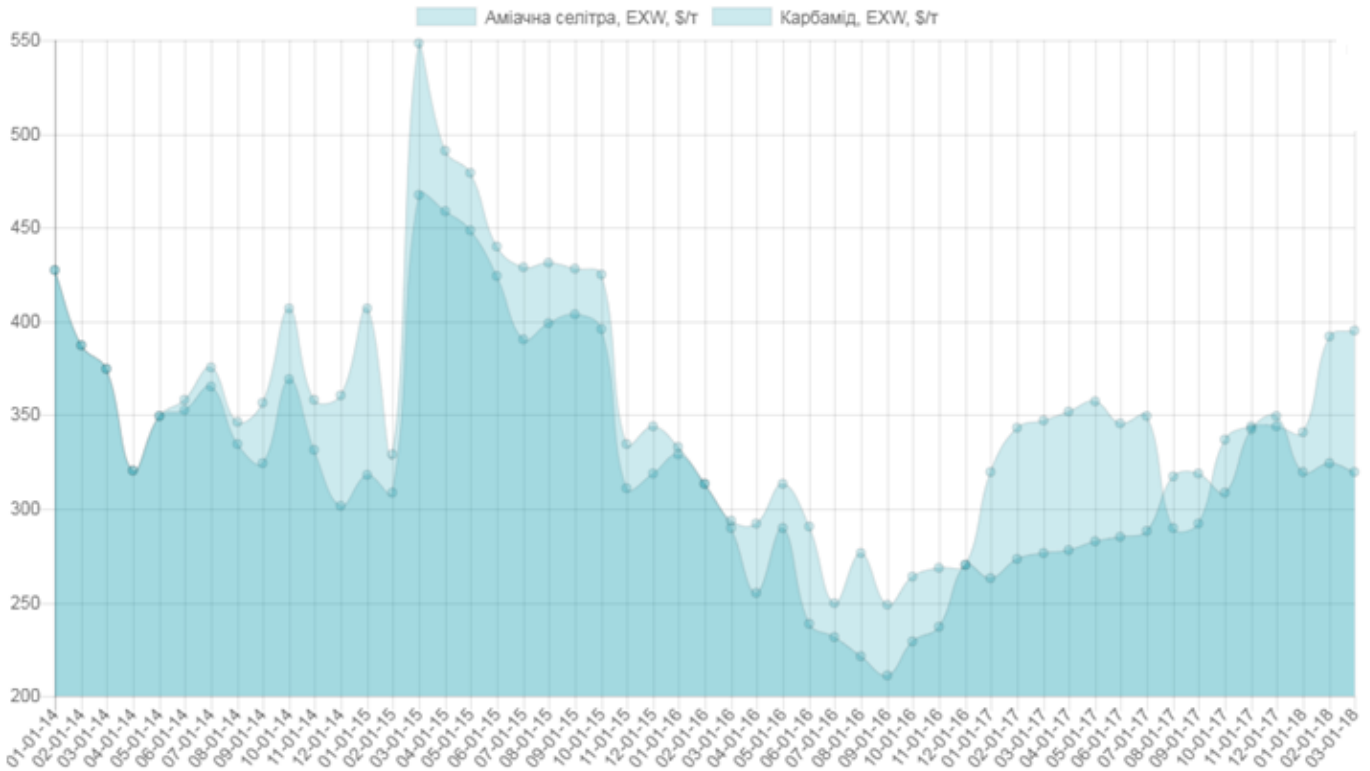
Разом з збільшенням імпорتنих поставок мінеральних добрив в Україну, спостерігається зростання інтересу постачальників до українського ринку з боку країн ЄС та Близького Сходу.

Імпорт добрив, тис. тонн

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка цін на мінеральні добрива, дол. США/т

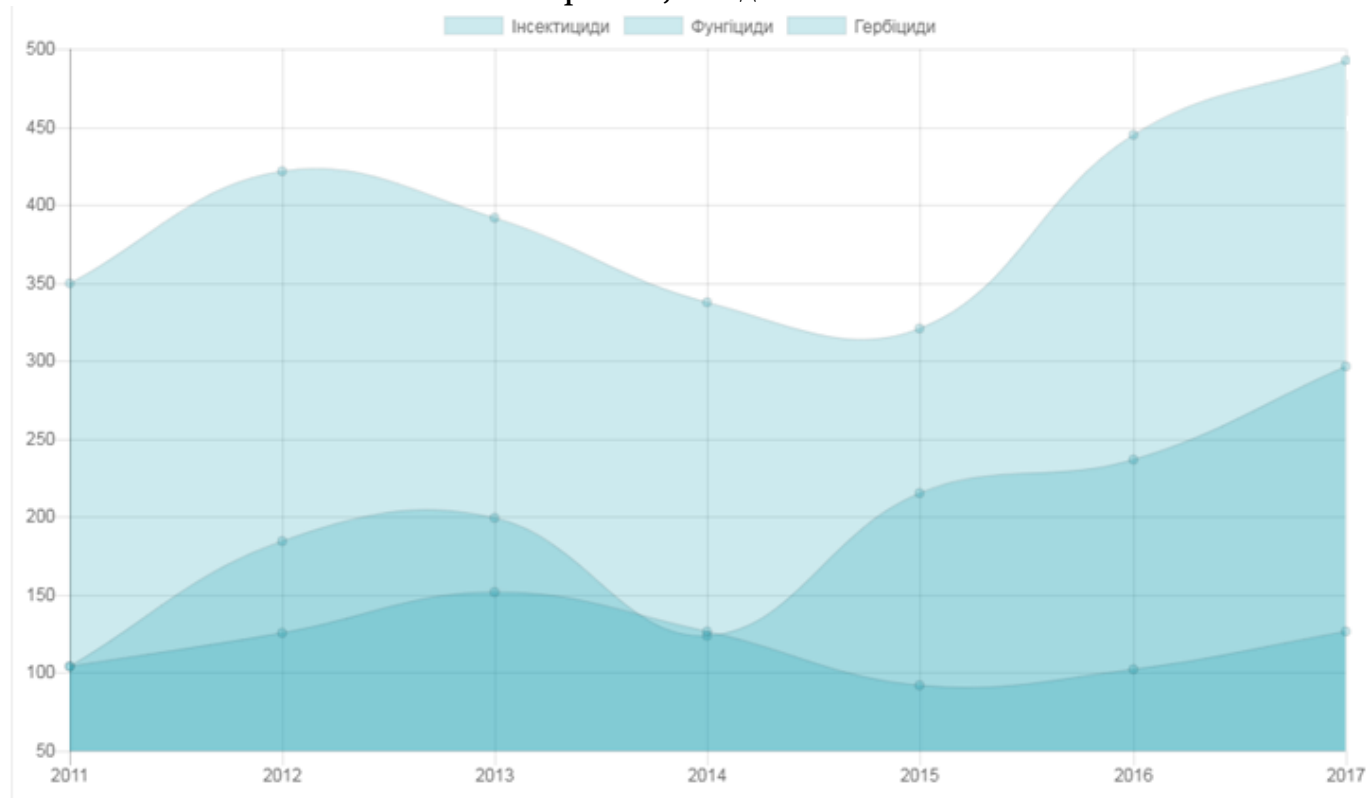
Джерело: Моніторинг цін УКАБ

Протягом усього 2017 та на початку 2018 року в Україні прослідковувалась тенденція до зростання доларових цін на основні види мінеральних добрив. Такий ефект спостерігався через зупинки виробництва добрив на основних відчизняних заводах та встановлення імпорتنних мит на поставку російських добрив, що складають основу в імпорتنних поставок. Примітним є те, що якщо раніше основними експортерами добрив в Україну виступали Росія та Білорусь, то в 2016 та 2017 роках на український ринок почали активно виходити і європейські виробники, зменшуючи частку Росії та Білорусі. Незважаючи на те, що основні позиції на ринку добрив залишаються за країнами США, це свідчить про підвищення конкуренції на українському ринку добрив.

ЗАСОБИ ЗАХИСТУ РОСЛИН (ЗЗР)

У 2017 році обсяг ринку засобів захисту рослин (ЗЗР) став рекордним і склав близько \$1,0-1,1 млрд. Найбільша динаміка зростання була характерна для сегменту фунгіцидів та інсектецидів - зростані на 25% та 23% відповідно. Ринок гербіцидів порівняно з минулим роком зріс на 11%. Зростання обсягів поставок ЗЗР було зумовлено збільшенням попиту з боку агровиробників за рахунок продовження тренду до інтенсифікації виробництва та сприятливої фінансової ситуації агропідприємств на фоні високих показників рентабельності зернових та олійних культур стабілізувалась у 2016 році, що дозволило їм збільшити витрати на ЗЗР для підвищення продуктивності вирощування с/г культур.

Імпорт ЗЗР, млн дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

Зернові

У 2017/2018 МР виробництво зернових зменшилося на 4,8 млн. тонн до 61,28 млн. тонн у порівнянні з минулим роком. Основною причиною скорочення виробництва зернових культур стала несприятлива погода в період наливання зерна. Найбільше скорочення торкнулося ячменю та кукурудзи. Незважаючи на скорочення валового виробництва, обсяг експорту в 2017/18 МР очікується на рівні 41 млн. тонн, що тільки на 2,8 млн. тонн поступається минулорічному показнику. Рівень кінцевих запасів очікується в межах 23% до внутрішнього розподілу зернових культур.

Баланс зернових, тис. т	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18*
Початкові запаси	3 688	7 162	3 424	5 600	7 042	4 150	5 207
Збиральні площі, тис. га	15 076	14 507	15 384	14 531	14 489	14 130	14 494
Урожайність, ц/га	3,63	3,15	4,04	4,37	4,13	4,6	4,3
Виробництво	54 704	45 713	62 153	63 535	59 782	66 088	61 280
Імпорт	98	74	94	72	73	240	205
Загальна пропозиція	58 338	52 923	65 671	69 207	66 898	70 478	66 692
Експорт	22 691	22 179	32 515	35 277	38 506	43 800	41 000
Кормове споживання	15 295	15 132	16 207	15 730	13 520	12 278	11 055
Продовольча переробка	6 640	6 464	5 813	5 673	5 800	5 405	5 705
Промислове споживання	1 632	1 180	1 427	1 400	1 143	1 342	1 250
Насіння	2 606	2 466	2 360	2 407	2 555	2 446	2 556
Втрати	2 285	1 664	1 749	1 678	1 017	1 350	1 230
Внутрішній розподіл	28 313	26 759	27 466	26 793	23 925	21 471	20 566
Кінцеві запаси	7 157	3 764	5 600	7 042	4 357	5 207	5 126
Запаси, % до внутр. розподілу	25,28%	14,07%	20,39%	26,28%	15,21%	19,4%	23%
Втрати % до пропозиції	3,92	3,14	2,66	2,42	1,52	2,4%	2%

*прогноз УКАБ

Джерело: Державна служба статистики України

Пшениця

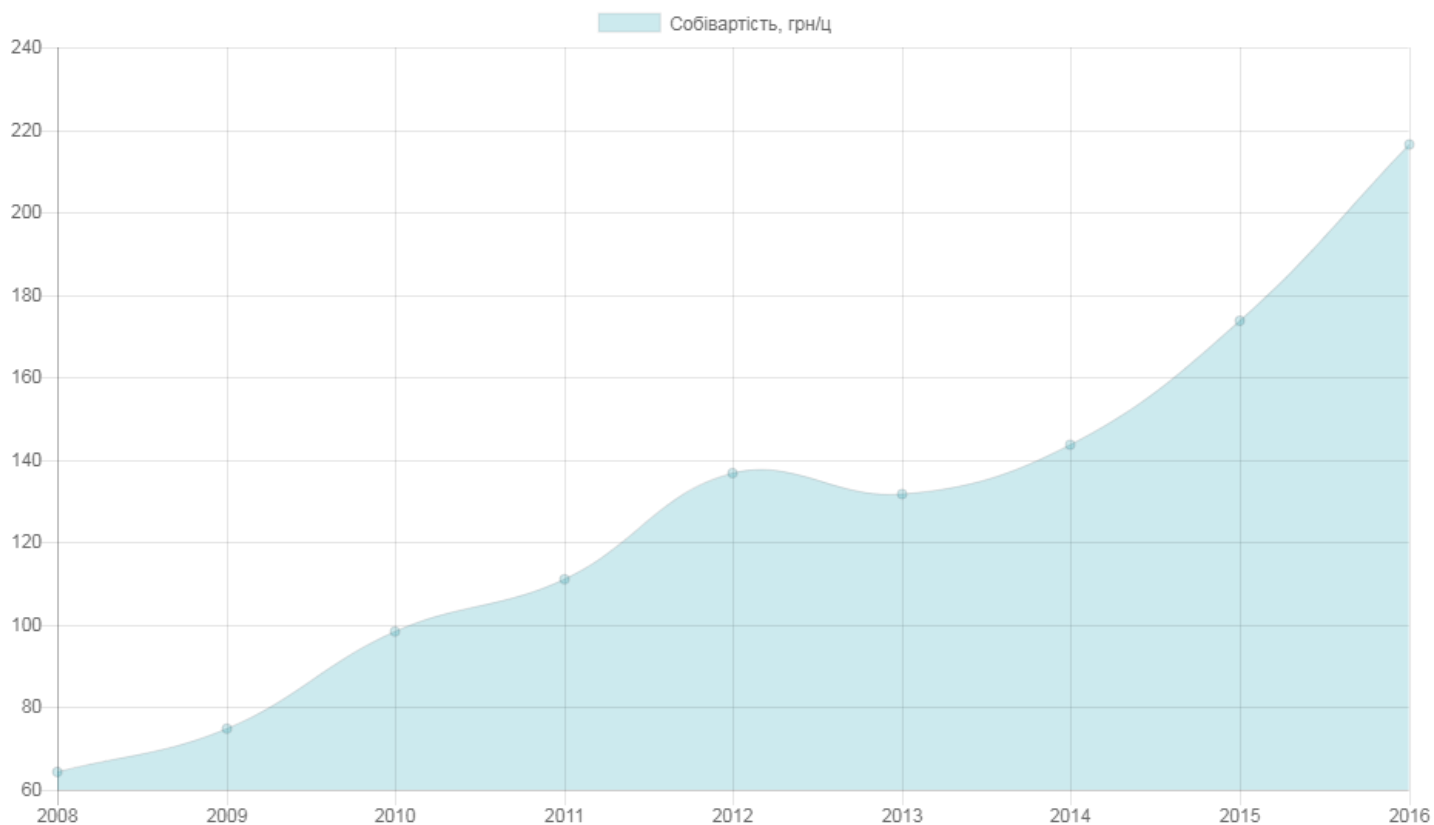
Виробництво пшениці у 2017/2018 МР склало 26,1 млн. тонн, що на 67 тис. тонн більше обсягу попереднього року. Ріст виробництва пов'язаний із сприятливими погодними умовами в період вегетації пшениці. Прогнози експорту пшениці у 2017/2018 МР є досить амбітними та оцінюються на рівні 18 млн. тонн, що на 0,5 млн. тонн більше, ніж минулого року.

Баланс пшениці, тис тонн	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Початкові запаси	2032	4870	1881	3110	4345	2491	2105
Збиральні площі, тс. га	6647	5630	6566	6011	6840	6198	6080
Врожайність, тонн/га	3,23	2,8	3,4	4,0	3,9	4,2	3,5
Виробництво	21456	15763	22279	24114	26532	26043	26110
Імпорт	2,2	1,4	1,7	1,9	2,2	3,1	2,3
Загальна позиція	23489	20608	24162	27226	30880	28537	32190
Експорт	5222	6798	9410	10884	16930	17533	1800
Кормове споживання	5000	4100	4700	4900	4350	3357	4435
Продовольча переробка	5515	5382	4680	4605	4750	3587	3358
Промислове споживання	400	250	200	210	235	210	220
Насіння	1500	1400	1350	1382	1573	1426	1630
Втрати	950	700	712	900	550	320	530
Внутрішній розподіл	13365	11832	11642	11997	11458	8900	10173
Кінцеві запаси	4870	1905	3110	4345	2491	2105	4017
Запаси, % до внутр. розподілу	36,4%	16,1%	26,7%	36,2%	21,7%	23,6%	39,5%
Втрати, % до пропозиції	4,0%	3,4%	2,9%	3,3%	1,8%	1,1%	1,6%

**прогноз УКАБ*

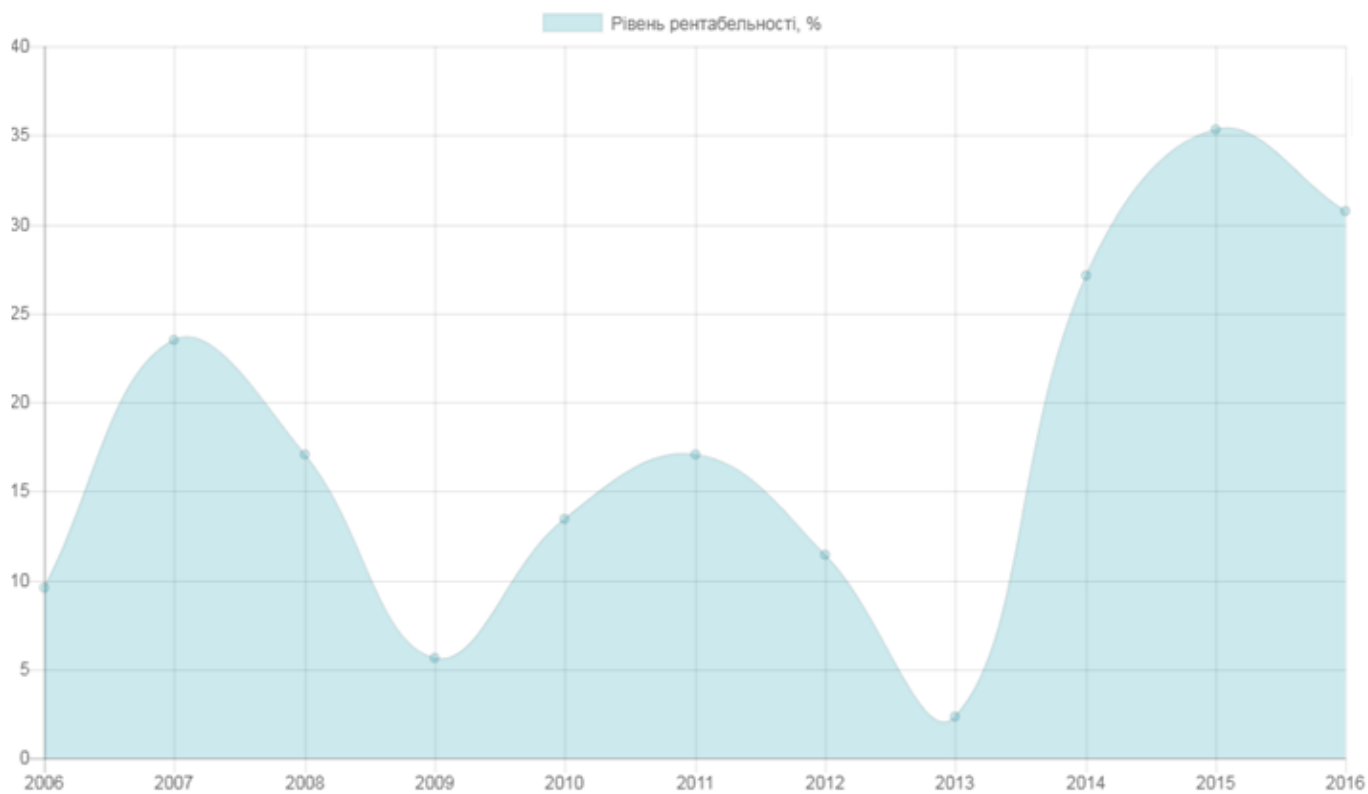
Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість пшениці

Джерело: Державна служба статистики України

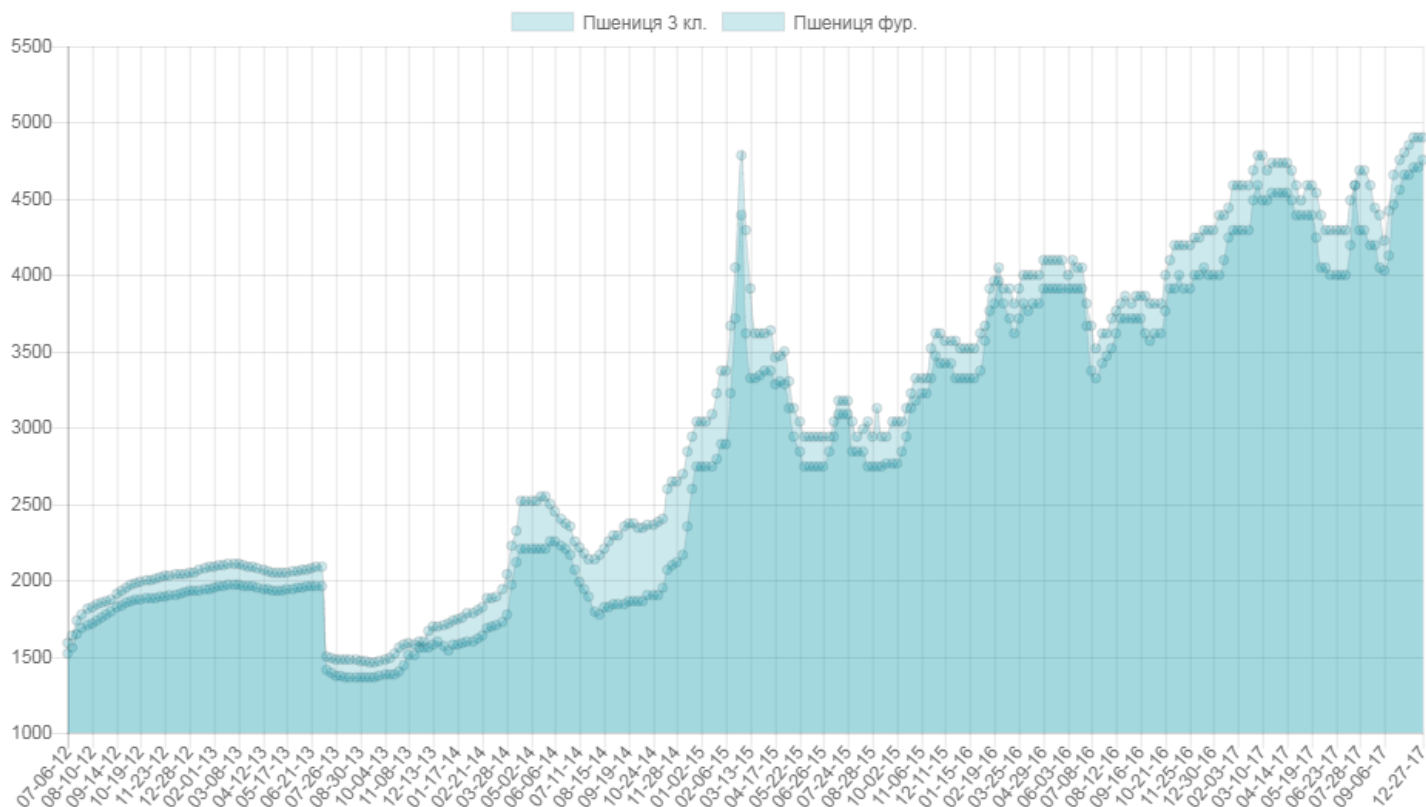
Рівень рентабельності пшениці, %

Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість виробництва пшениці в 2016 році продовжує демонструвати тенденцію до росту. За останні 5 років собівартість виробництва пшениці зростає вдвічі.

Закупівельні ціни на пшеницю

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

Рентабельність пшениці в Україні досить непогана порівняно з основними країнами-виробниками цієї культури, однак все ж для українського фермера позначка в 31,7% не найвище, що можна отримати.

Ячмінь

Виробництво ячменю в Україні у 2017/2018 МР склало 8,52 млн. тонн, що на 12% менше, ніж у минулому маркетинговому році.

Експортний потенціал даної зернової культури оцінюється

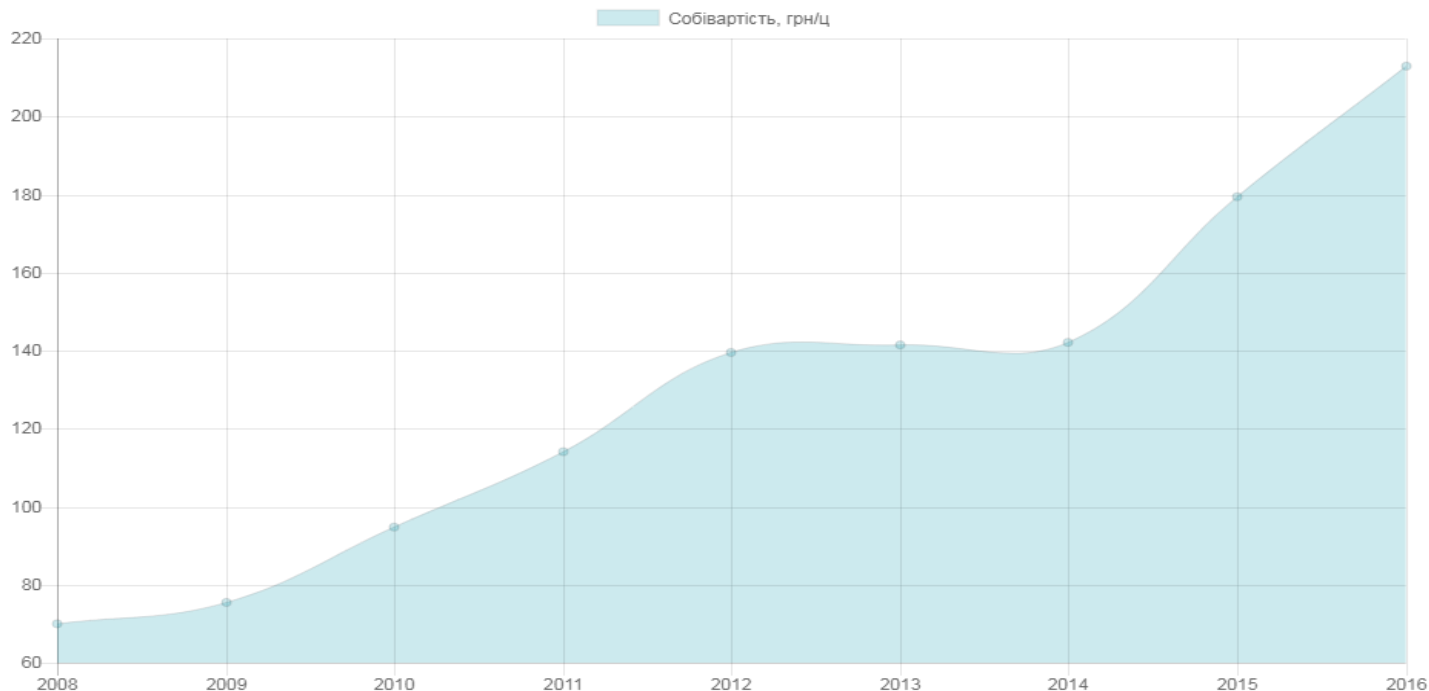
в 4,3 млн. тонн, що значно поступається показнику минулого року в 5,3 млн. тонн.

Баланс ячменя, тис. тонн	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18*
Початкові запаси	763	850	406	652	690	322	402
Зібрані площі, тис. га	3 675	3 291	3 062	3 016	2 805	2 857	2 441
Врожайність, тонн/га	2,3	2,1	2,4	3	3	3,3	3,4
Виробництво	8 382	6 928	7 353	9 048	8 288	9 429	8 520
Імпорт	38	15	16	13	6	12	10
Загальна пропозиція	9 183	7 794	7 775	9 713	8 984	9 762	8 922
Експорт	2 463	2 150	2 475	4 458	4 412	5 354	4 356
Кормове споживання	4 000	3 700	3 457	3 300	3 110	2 832	2 818
Продовольча переробка	70	35	40	45	50	64	59
Промислове споживання	700	400	405	420	380	370	350
Насіння	750	700	566	610	590	610	488
Втрати	350	200	180	190	120	130	80
Внутрішній розподіл	5 870	5 035	4 648	4 565	4 250	4 006	3 795
Кінцеві залишки	850	608	652	690	322	402	771
<i>Залишки, % до розподілу</i>	<i>14,5%</i>	<i>12,1%</i>	<i>14%</i>	<i>15%</i>	<i>7,6%</i>	<i>10%</i>	<i>20%</i>
<i>Втрати, % до пропозиції</i>	<i>3,8%</i>	<i>2,6%</i>	<i>2,3%</i>	<i>2%</i>	<i>1,3%</i>	<i>1,3%</i>	<i>1%</i>

*прогноз УКАБ

Джерело: Державна служба статистики України

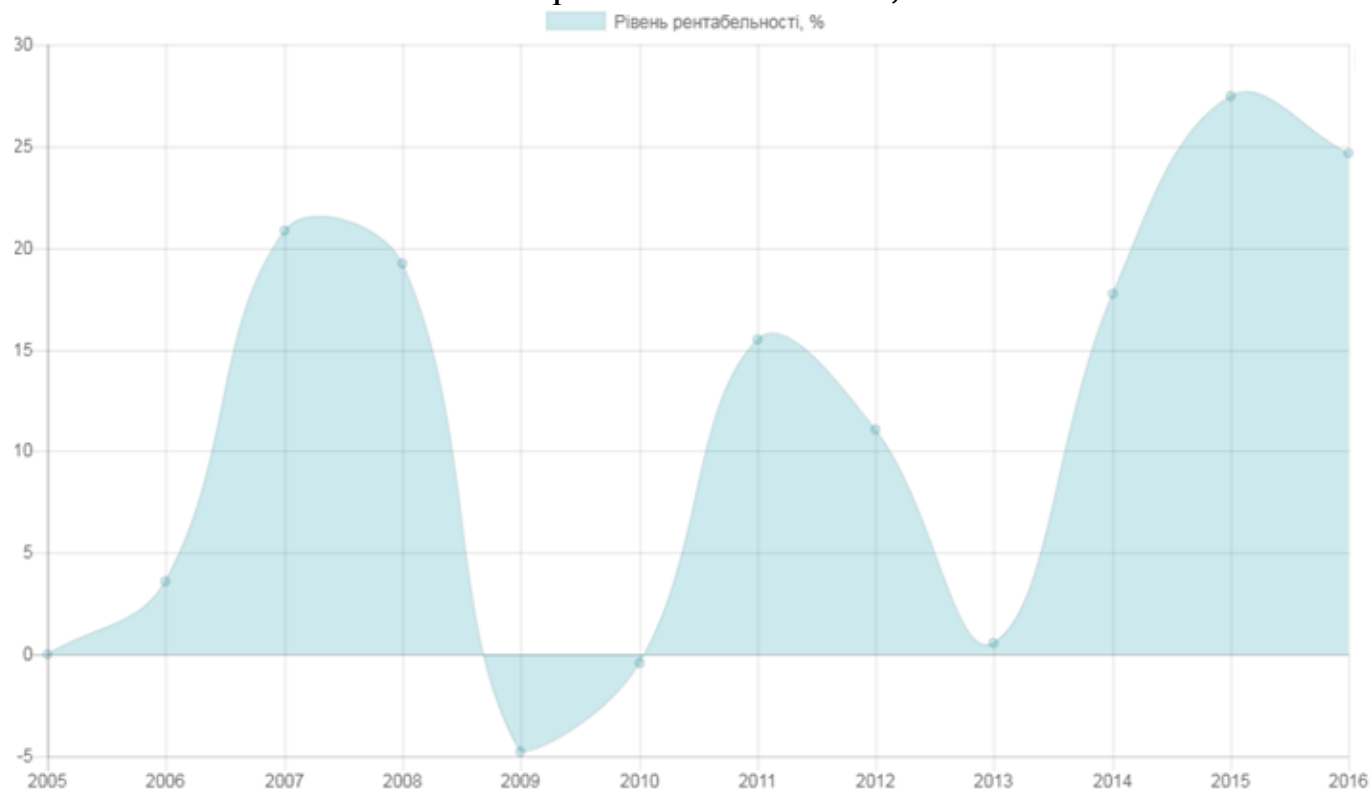
Собівартість ячменю

Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість виробництва ячменю 2016 році, як і на решту зернових демонструє тенденцію до росту, що пов'язана із ринковими факторами. Як от збільшення вартості виробничих ресурсів. Детальніше дивіться в розділі «ресурси».

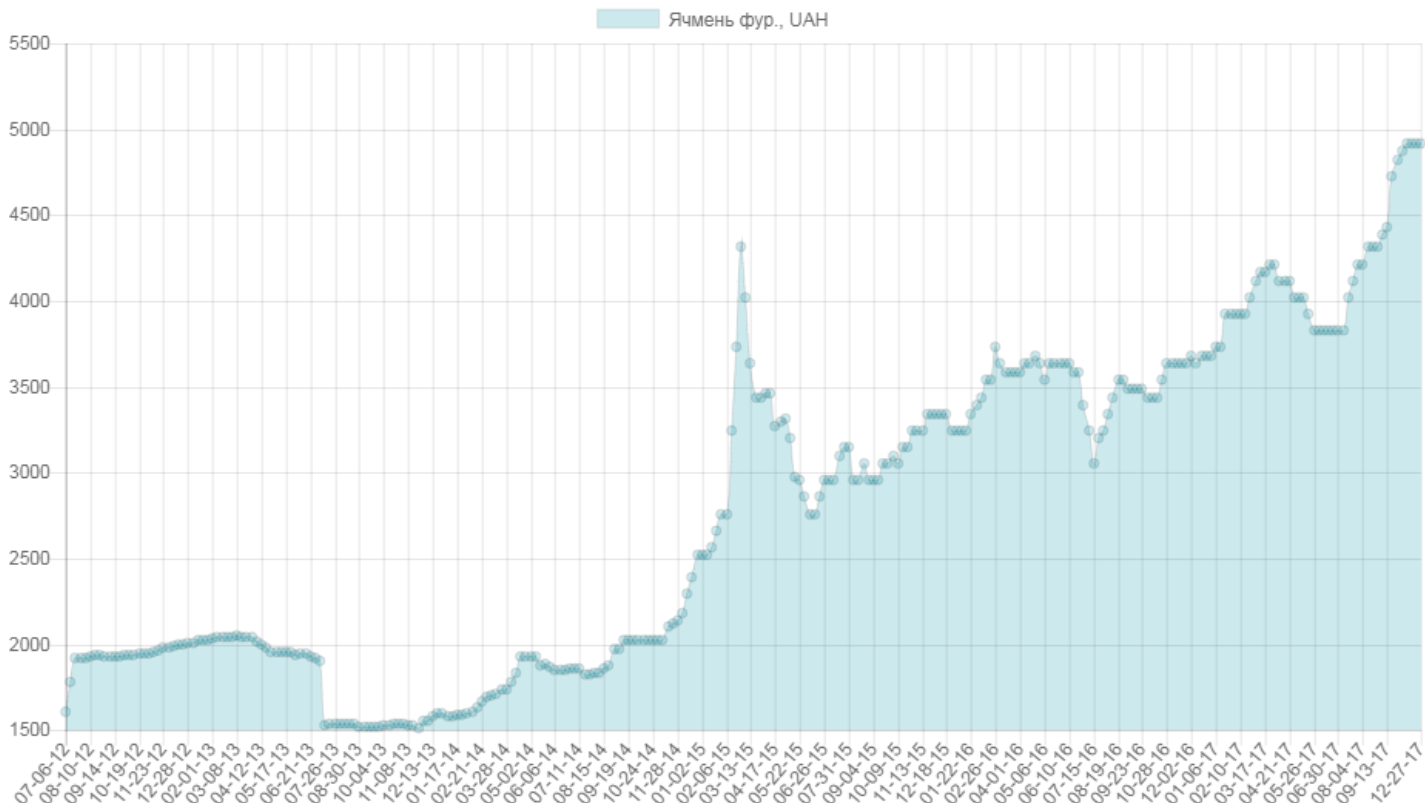
Рівень рентабельності ячменю, %

Джерело: Державна служба статистики України

Рентабельність ячменю, завдяки високій врожайності минулого та цього року демонструватиме ріст. В 2016/17 маркетинговому році цей показник склав 25,4%, в 2017/18 МР, очікується вищий показник.

Закупівельні ціни на Ячмінь, EXW, UAN

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

Кукурудза

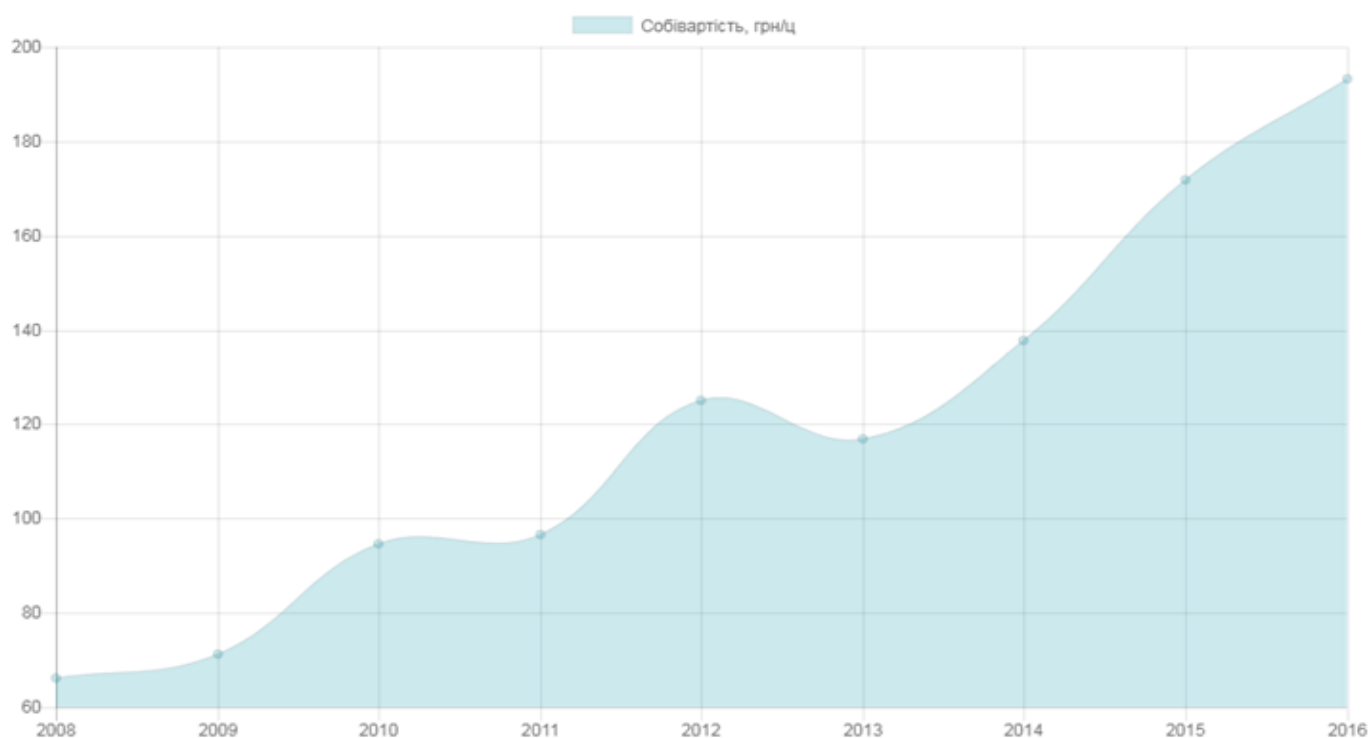
Валове виробництво кукурудзи у 2017/2018 МР склало 24,11 млн. тонн, що на 3,9 млн. тонн менше, ніж в попередньому маркетинговому році. Внаслідок скорочення валового виробництва переглянуті в бік зменшення до 18 млн. тонн у порівнянні з 20,37 млн. тонн у 2016/2017 МР і прогнози експорту даної зернової культури.

Баланс кукурудзи, тис. тонн	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18*
Початкові запаси	672	1 099	686	1 500	1 599	1 226	1 617
Зібрані площі, тис. га	3 517	4 372	4 817	4 691	4 084	4 237	4 465
Врожайність, тонн/га	6,5	4,8	6,4	6	5,7	6,6	5,4
Виробництво	22 838	20 961	30 862	28 497	23 328	28 074	24 110
Імпорт	51	49	54	48	39	30	32
Загальна пропозиція	23 409	22 109	31 602	30 044	24 966	26 900	25 759
Експорт	14 800	12 999	20 472	19 684	16 900	20 703	18 000
Кормове споживання	5 800	6 800	7 560	7 050	5 630	5 800	5 200
Продовольча переробка	220	220	271	241	240	255	245
Промислове споживання	500	500	800	750	510	430	600
Насіння	70	90	200	180	160	175	176
Втрати	920	700	800	540	300	350	500
Внутрішній розподіл	7 510	8 310	9 631	8 761	6 840	7 010	6 721
Кінцеві залишки	1 099	800	1 500	1 599	1 226	1 617	1 038
<i>Залишки, % до розподілу</i>	<i>14,6%</i>	<i>9,6%</i>	<i>15,9%</i>	<i>18%</i>	<i>17,9%</i>	<i>23%</i>	<i>15,4%</i>
<i>Втрати, % до пропозиції</i>	<i>3,9%</i>	<i>3,2%</i>	<i>2,5%</i>	<i>2%</i>	<i>1,2%</i>	<i>1,2%</i>	<i>2%</i>

*прогноз УКАБ

Джерело: Державна служба статистики України

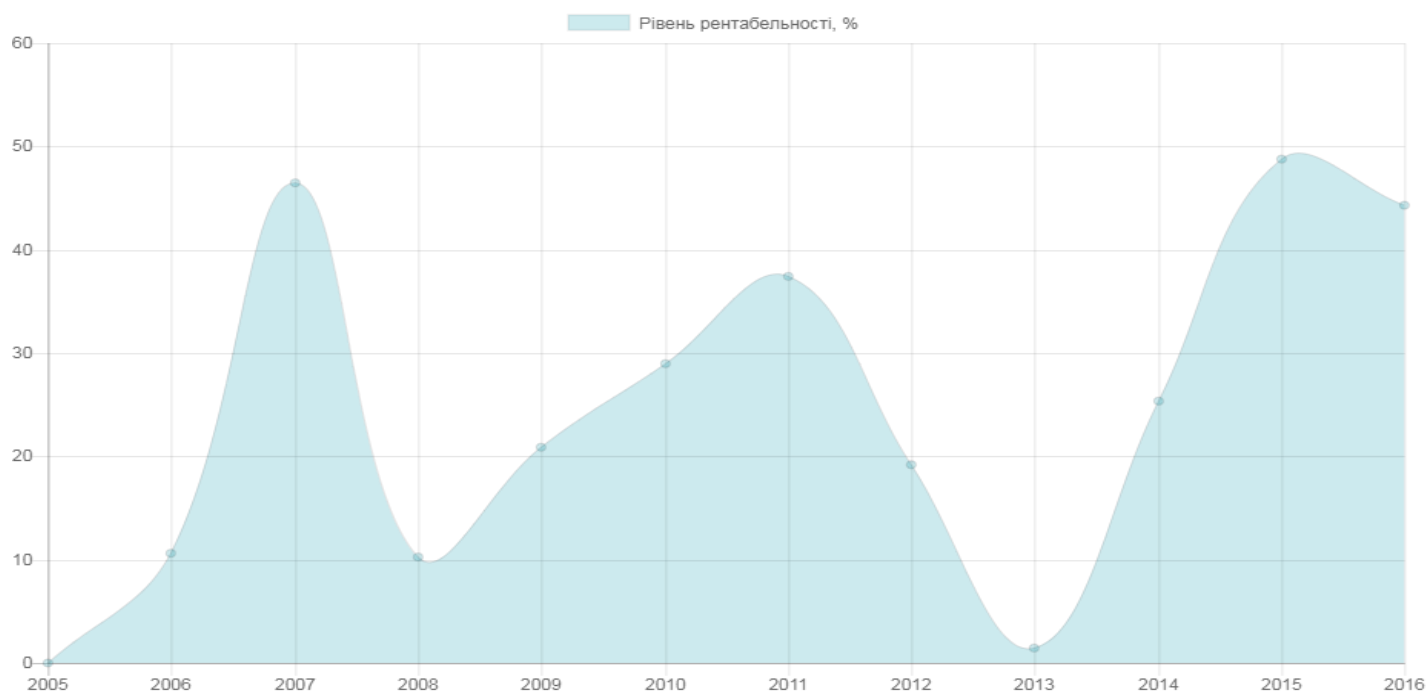
Собівартість кукурудзи, грн/ц

Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість виробництва кукурудзи в 2016 році склала 197,5 грн/ц, що на 12% вище ніж попереднього року.

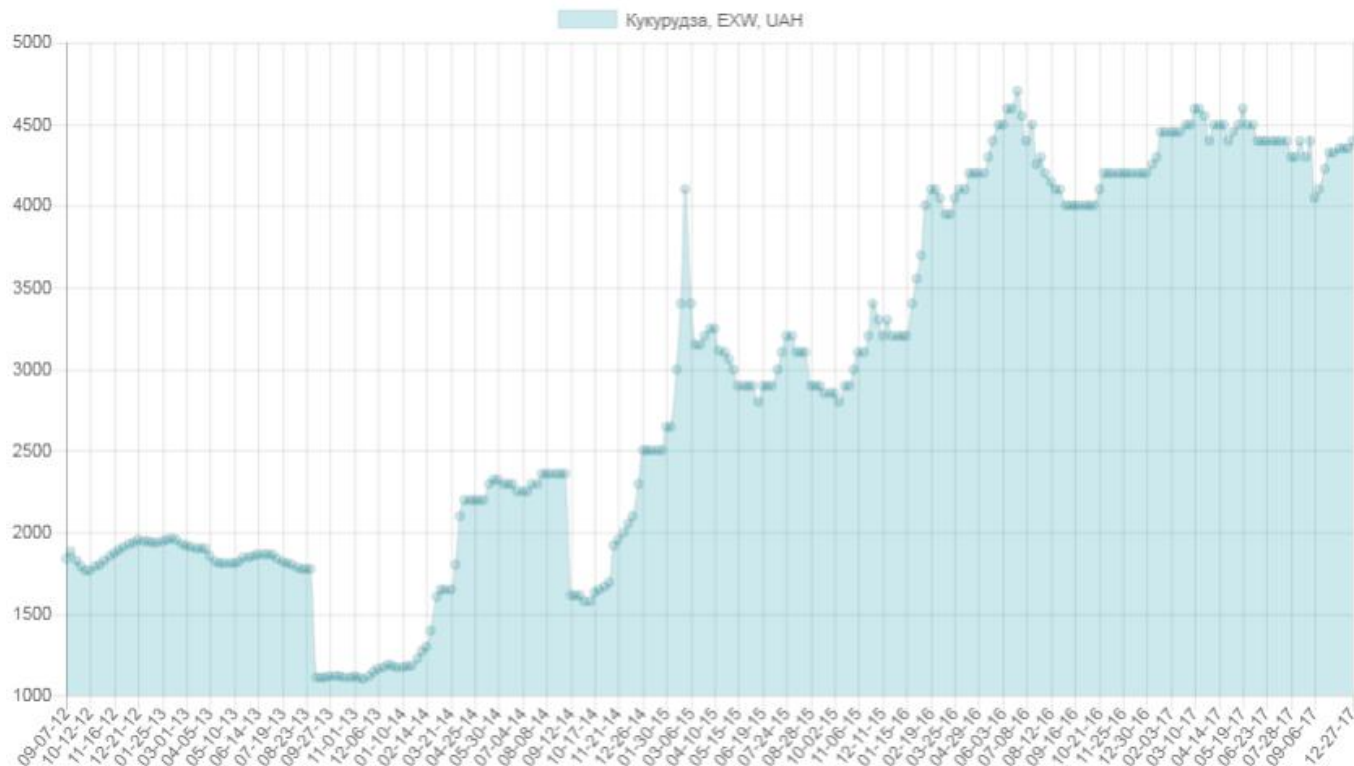
Рівень рентабельності кукурудзи, %

Джерело: Державна служба статистики України

Рентабельність кукурудзи є високою, оскільки за результатом 2016 року рівень рентабельності склав 45,7%.

Закупівельні ціни на кукурудзу, EXW, UAH

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

Олійні

Олійні культури в Україні поступово набирають популярності, проте структура посівних площ щороку змінюється в залежності від рентабельності їх виробництва та погодних умов, які безумовно впливають на обсяги збору. У 2017/2018 маркетинговому році спостерігаємо зниження валового виробництва олійних культур на 1,84 млн. тонн у порівнянні з минулим роком. Основними причинами скорочення виробництва технічних культур стало скорочення посівних площ під соняшник та, відповідно, зменшення виробництва олійної, а також зниження урожайності соєвих бобів, що стало ключовою причиною скорочення виробництва сої у 2017 році.

Баланс олійних, тис. тонн	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18*
Початкові запаси	205	357	255	925	663	753	680
Збиральні площі, тис. га	6 594	7 796	7 331	7 867	7 973	8 735	8 708
Урожайність, тонн/га	1,85	1,77	2,19	2,06	2,11	2,3	2,1
Виробництво	12 206	12 017	16 034	16 213	16 849	20 098	18 256
Імпорт	29	27	20	31	22	23	34
Загальна пропозиція	12 439	12 401	16 309	17 168	17 535	20 871	18 966
Експорт	2 827	2 627	3 584	4 435	3 808	4 551	4 300
Переробка на олію	8 300	8 268	10 534	10 843	11 960	14 350	12 962
Промислове споживання	425	621	701	641	581	671	604
Насіння	211	209	206	246	290	311	301
Втрати	320	255	360	340	302	326	294
Внутрішній розподіл	9 256	9 353	11 801	12 070	13 133	15 658	14 158
Кінцеві запаси	357	421	925	663	594	662	508
Запаси, % до внутр. розподілу	3,85%	4,5%	7,83%	5,49%	4,53%	4,23%	3,59%
Втрати % до пропозиції	2,57%	2,06%	2,21%	1,98%	1,72%	1,56%	1,55%

Джерело: Державна служба статистики України

*прогноз УКАБ

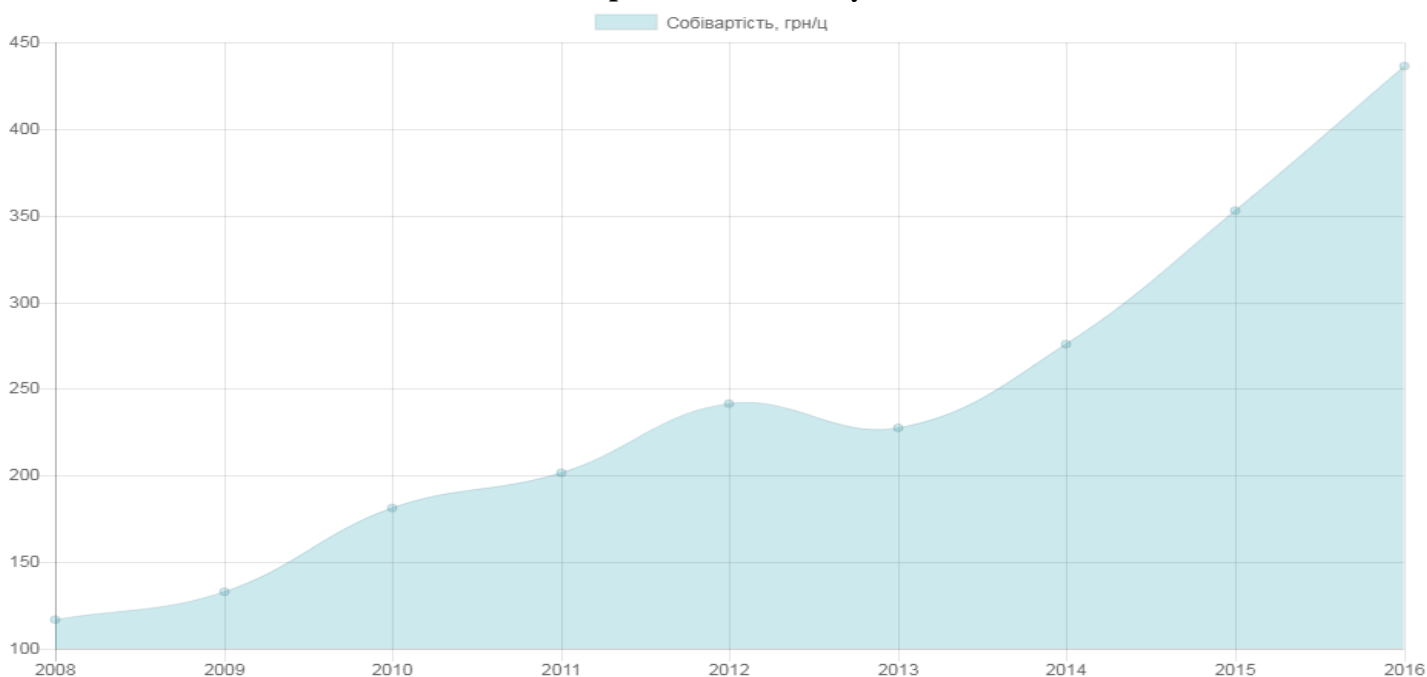
Соняшник

Валове виробництво соняшнику в поточному маркетинговому році склало 12,17 млн. тонн, що на 1,45 млн. тонн менше показника минулого року. Передумовами цього слугувало зниження посівних площ та очікуване зниження врожайності соняшнику до рівня 2,1 т/га через несприятливі погодні умови.

Баланс насіння соняшнику, тис. тонн	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18*
Початкові запаси	167	245	131	624	318	374	337
Збиральні площі, тис. га	4 712	4 837	5 006	5 209	5 166	6 087	5 943
Врожайність, тонн/га	1,84	1,63	2,19	1,94	2,16	2,2	2,1
Виробництво	8 670	8 387	10 941	10 133	11 181	13 627	12 171
Імпорт	13	20	15	21	15	10	22
Загальна пропозиція	8 850	8 652	11 087	10 778	11 514	14 011	12 530
Експорт	282	200	80	50	45	191	250
Переробка на олію	7 955	7 854	9 833	9 920	10 640	12 950	11 562
Промислове споживання	125	120	200	150	150	190	150
Насіння	44	44	50	50	55	63	58
Втрати	200	150	300	290	250	280	250
Внутрішній розподіл	8 324	8 168	10 383	10 410	11 095	13 483	12 020
Кінцеві запаси	245	284	624	318	374	337	260
Запаси, % до внутр. розподілу	2,9%	3,5%	6%	3,1%	3,4%	2,5%	2,16%
Втрати % до пропозиції	2,3%	1,7%	2,7%	2,7%	2,2%	2%	2%

Джерело: Державна служба статистики України

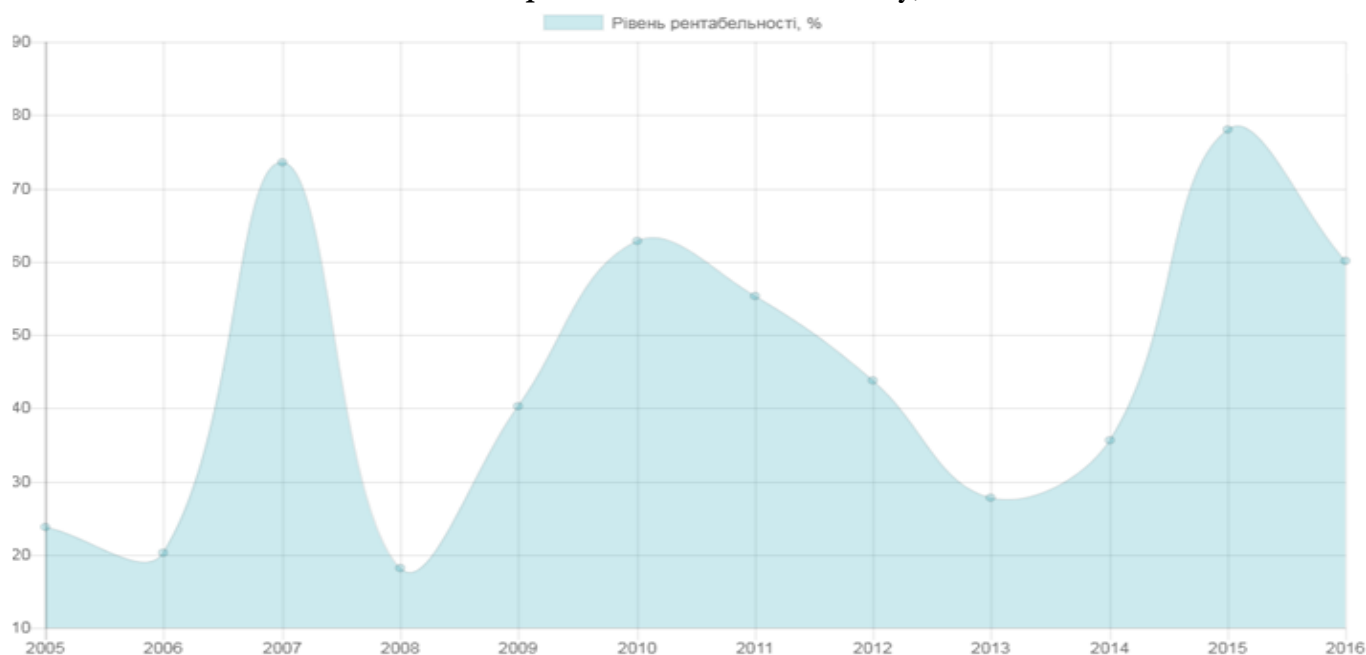
*прогноз УКАБ

Собівартість соняшнику

Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість виробництва соняшнику в 2016 році склала 448,3 грн./ц. Вартість вирощування з року в рік росте, однак попит на зовнішньому ринку та пізнаваність українського бренду соняшникової олії також збільшується, саме тому ця культура користується попитом серед фермерів.

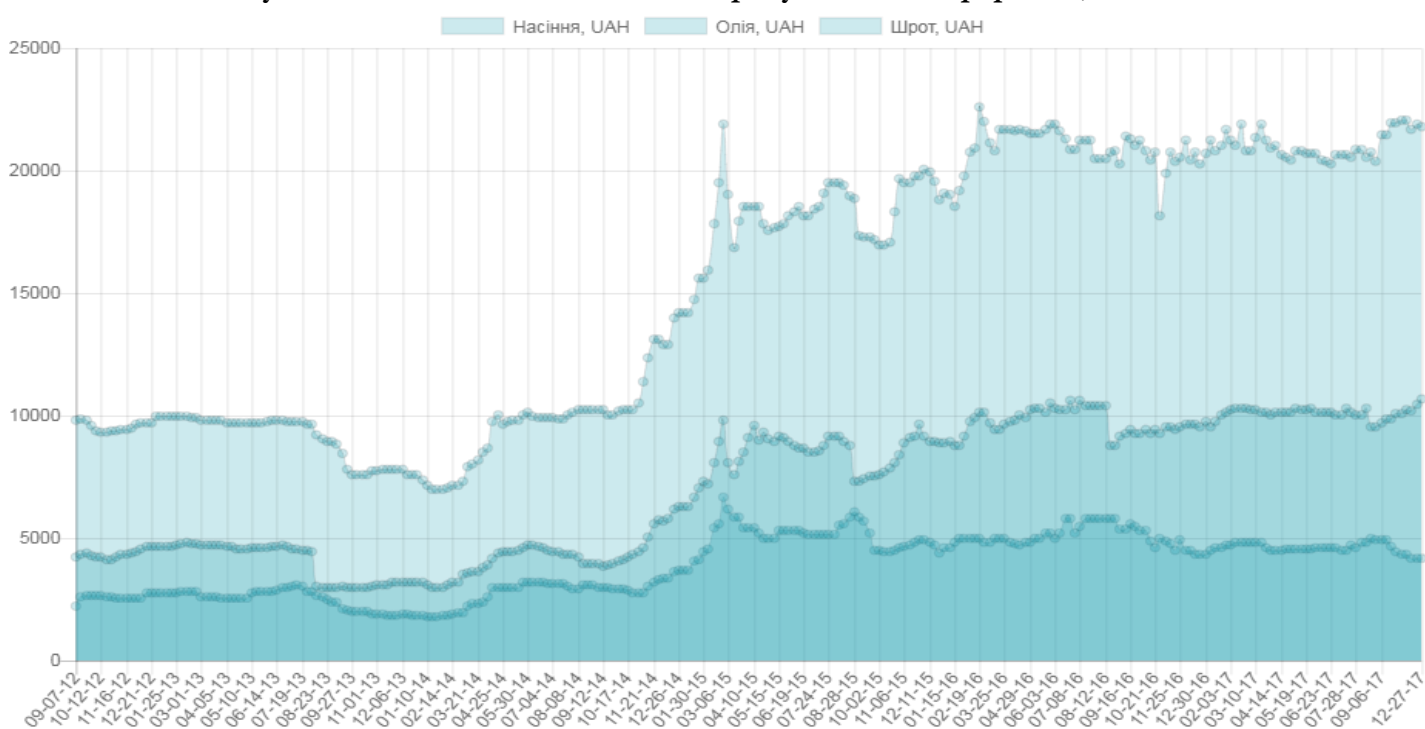
Рівень рентабельності соняшнику, %

Джерело: Державна служба статистики України

Як зазначалось раніше, частина виробників звертає більше уваги на культуру як соняшник, адже рентабельність соняшнику протягом останніх років була високою, та за результатом 2016 року склала 61,9%.

Закупівельна ціна на соняшник та продукти його переробки, UAH

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

Соя

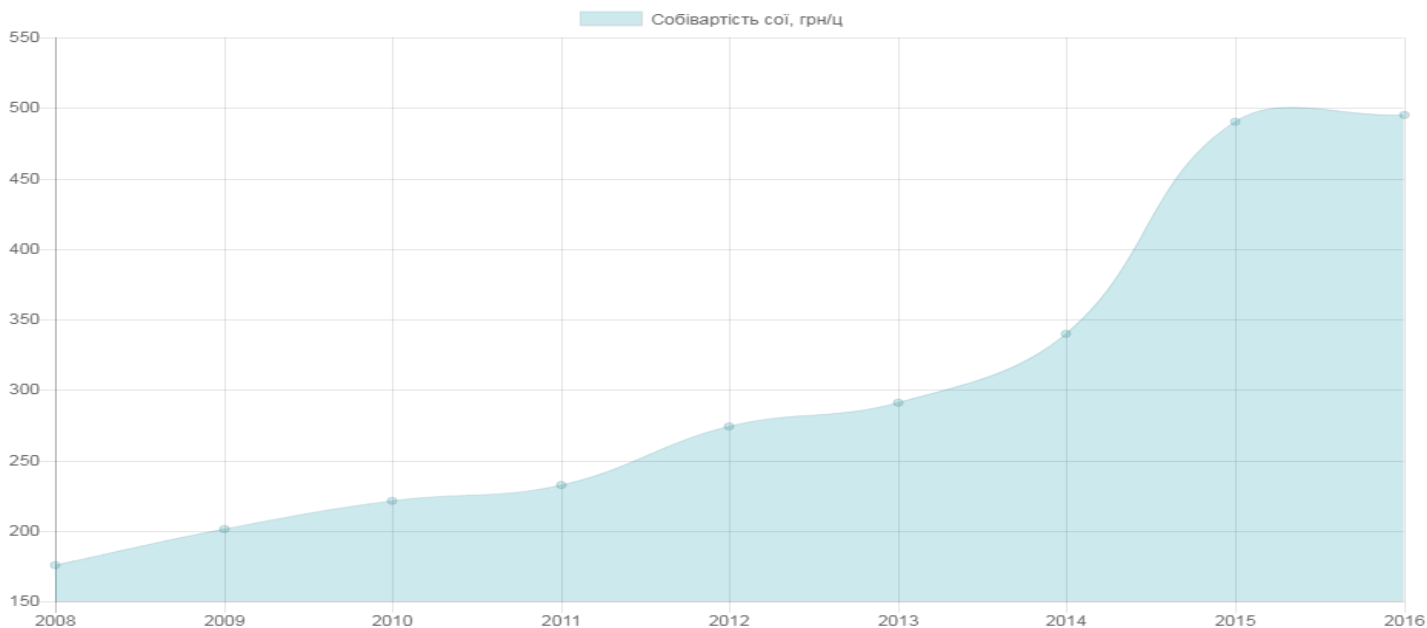
У 2017/2018 маркетинговому році виробництво соєвих бобів в Україні склало 3,89 млн. тонн, що поступається минулорічному показнику. Ключовим фактором зниження виробництва сої є падіння урожайності культури. Нагадаємо, що весна у 2017 році була прохолодною, що знайшло своє відображення на олійній культурі — практично на всій території України спостерігалася затримка росту рослин приблизно на 2 тижні, що в кінцевому підсумку привело до падіння рівня урожайності.

Баланс насіння сої, тис. тонн	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18*
Початкові запаси	27	32	22	220	281	179	143
Збиральні площі, тис. га	1 050	1 412	1 337	1 793	2 136	1 859	1 976
Врожайність, тонн/га	2,10	1,71	2,05	2,17	1,84	2,31	1,97
Виробництво	2 205	2 410	2 741	3 882	3 931	4 277	3 890
Імпорт	3	2	3	4	3	7	6
Загальна пропозиція	2 234	2 444	2 766	4 106	4 214	4 463	4 040
Експорт	1 337	1 249	1 261	2 422	2 353	2 510	2 200
Переробка на олію	340	410	604	683	980	1 050	1 050
Промислове/кормове споживання	300	500	500	490	430	480	450
Насіння	160	160	150	190	230	240	235
Втрати	65	90	30	40	42	40	38
Внутрішній розподіл	865	1 160	1 284	1 403	1 682	1 810	1 773
Кінцеві запаси	32	35	220	281	179	143	67
Запаси, % до внутр. розподілу	3,7%	3%	17,1%	20%	10,7%	7,9%	3,8%
Втрати % до пропозиції	2,9%	3,7%	1,1%	1%	1%	1%	1%

Джерело: Державна служба статистики України

*прогноз УКАБ

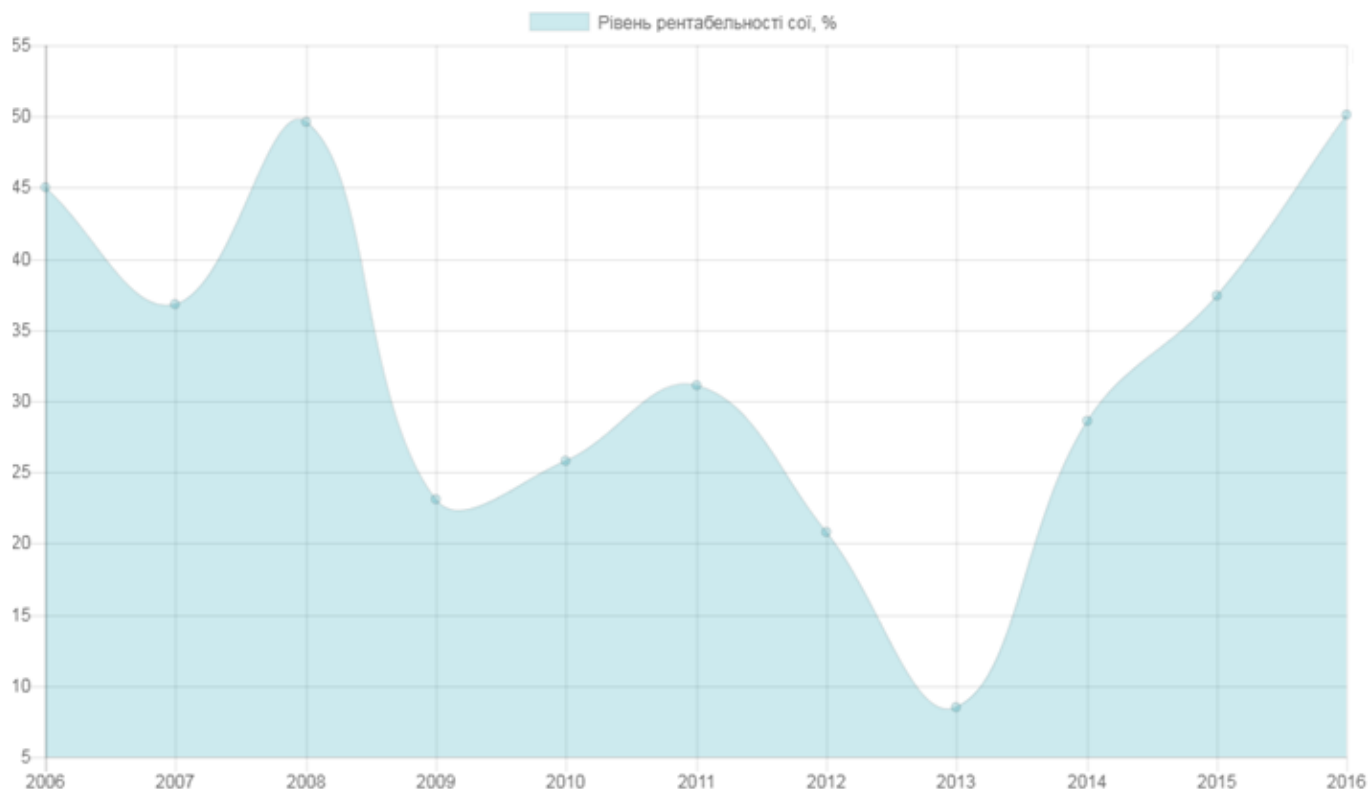
Собівартість сої

Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість виробництва сої за результатами 2016 року не зазнала суттєвих змін порівняно із 2015 роком та склала 507,8 грн./ц.

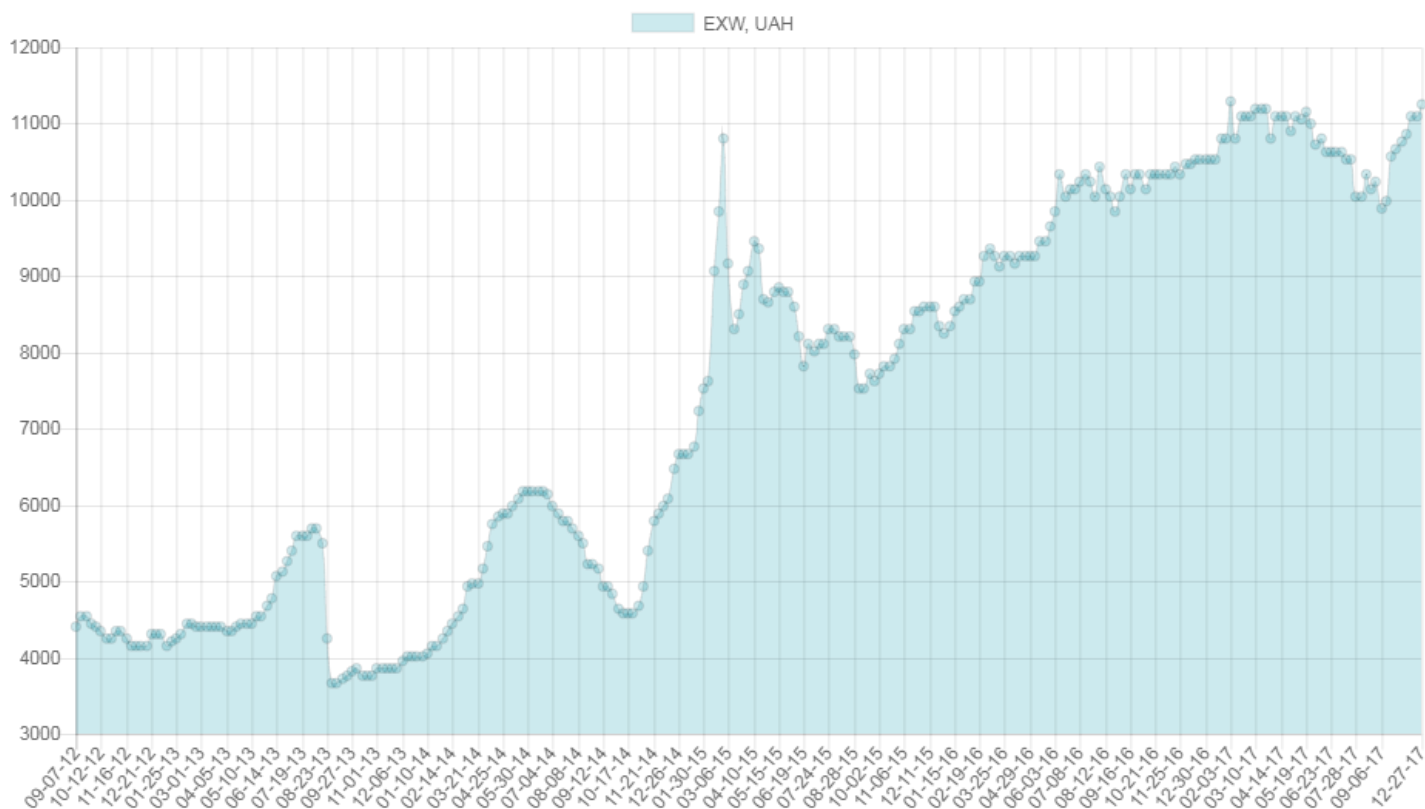
Рівень рентабельності сої, %

Джерело: Державна служба статистики України

Рентабельність сої минулого маркетингового року (2016/17) зросла та сягнула позначки в 51,8%, що є однією з причин чому посівні площі під урожай 2017/18 МР лишилися майже без змін.

Закупівельна ціна на сою, EXW, UAH

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

Ріпак

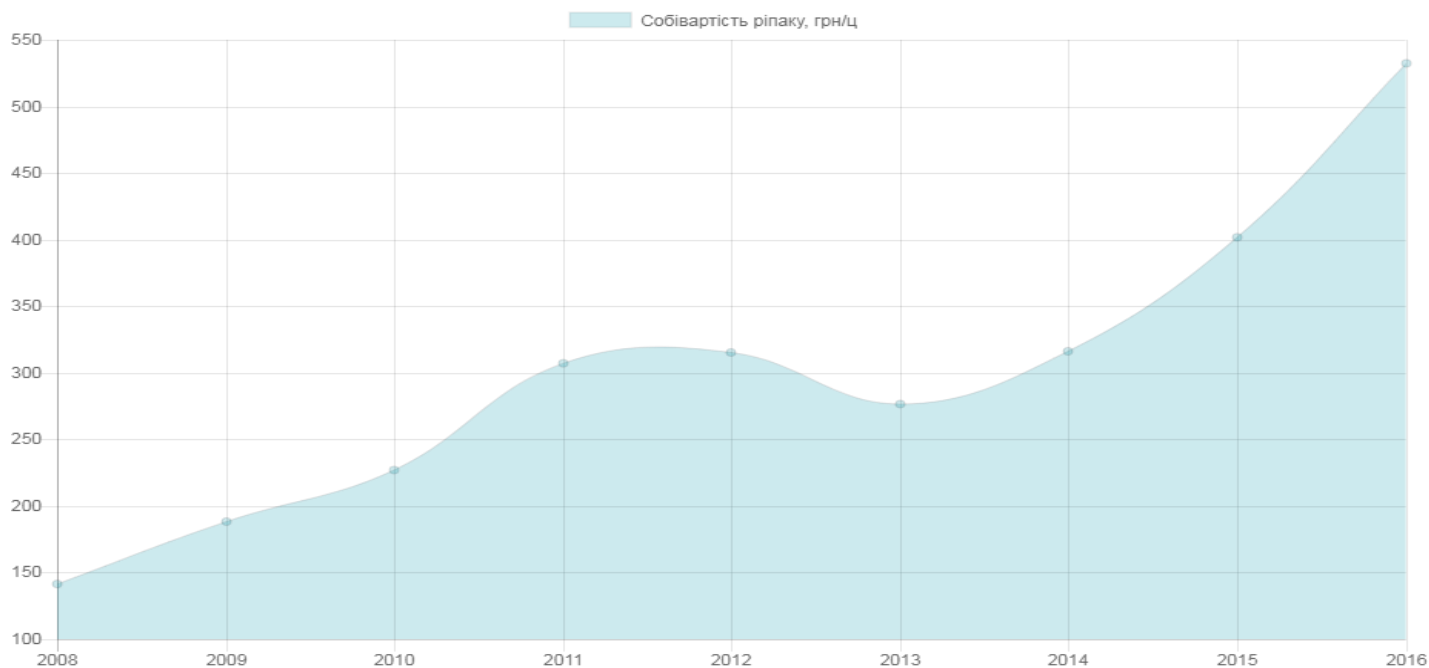
Виробництво ріпаку в Україні коливається з року в рік, що пов'язано з рівнем рентабельності, собівартістю виробництва та погодними умовами. Вирощування ріпаку в Україні наразі орієнтоване на ринок ЄС та експортується в перші місяці після збирання. У 2017/2018 маркетинговому році валове виробництво ріпаку склало 2,19 млн. тонн при середній врожайності 2,79 т/га.

Баланс насіння ріпаку, тис. тонн	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18*
Початкові запаси	11	80	102	80	64	41	200
Збиральні площі, тис. га	832	547	988	865	671	449,3	789,1
Врожайність, тонн/га	1,6	2,2	2,4	2,5	2,6	2,57	2,79
Виробництво	1 331	1 220	2 352	2 198	1 738	1 153,9	2 194,5
Імпорт	13	5	2	6	4	6	2
Загальна пропозиція	1 355	1 305	2 456	2 284	1 807	1 201	2 396
Експорт	1 208	1 178	2 243	1 963	1 410	740	1850
Переробка на олію	5	4	96	240	340	250	350
Промислове споживання	0	1	1	1	1	1	1
Насіння	7	5	6	6	5	4	8
Втрати	55	15	30	10	10	6	6
Внутрішній розподіл	67	25	133	257	356	261	365
Кінцеві запаси	80	102	80	64	41	200	181
<i>Запаси, % до внутр. розподілу</i>	<i>119,4%</i>	<i>409,6%</i>	<i>60,1%</i>	<i>24,9%</i>	<i>11,4%</i>	<i>76%</i>	<i>50%</i>
<i>Втрати % до пропозиції</i>	<i>4,1%</i>	<i>1,1%</i>	<i>1,2%</i>	<i>0,4%</i>	<i>0,6%</i>	<i>0,5%</i>	<i>0,3%</i>

Джерело: Державна служба статистики України

**прогноз УКАБ*

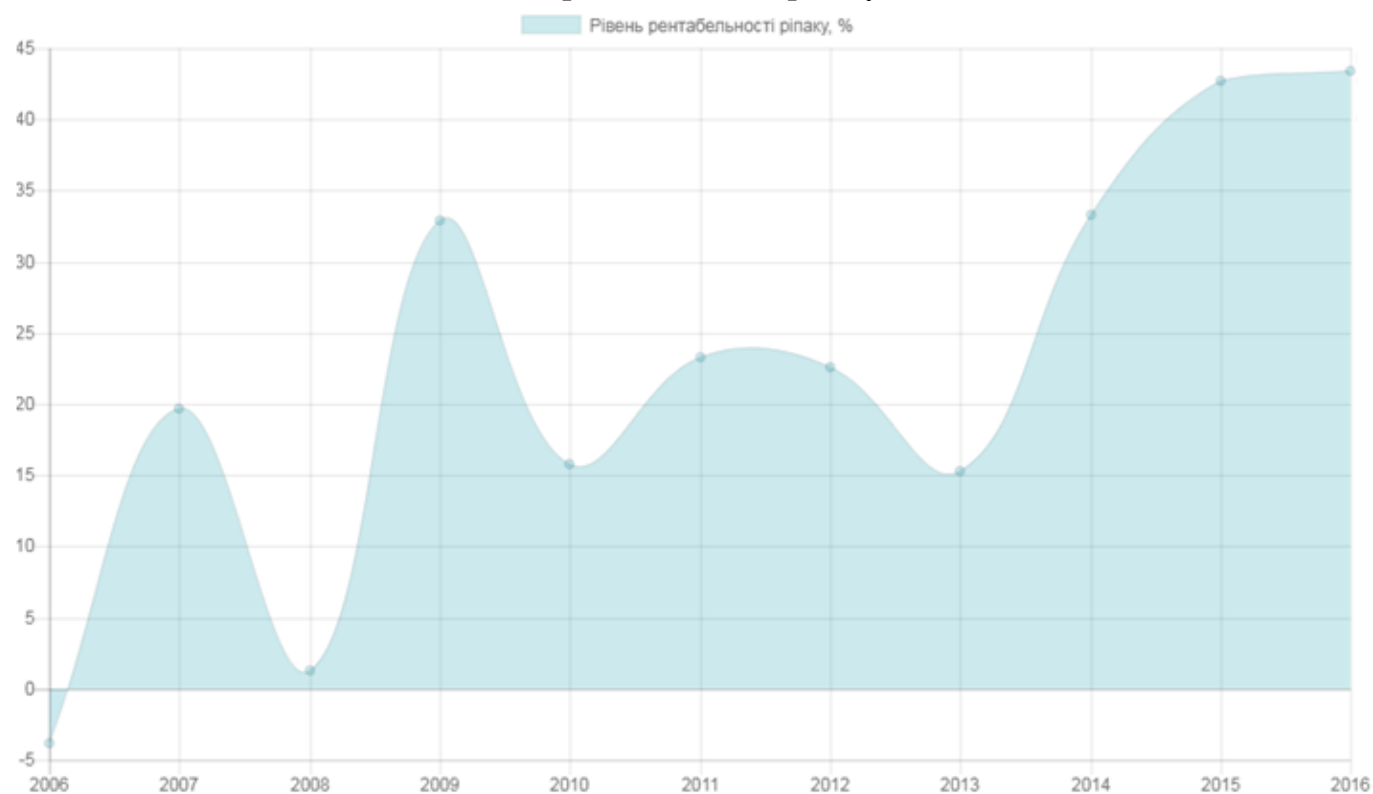
Собівартість ріпаку

Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість виробництва ріпаку в 2016 році склала 547 грн./ц, що є досить високим показником оскільки спостерігалась суттєва втрата врожаю.

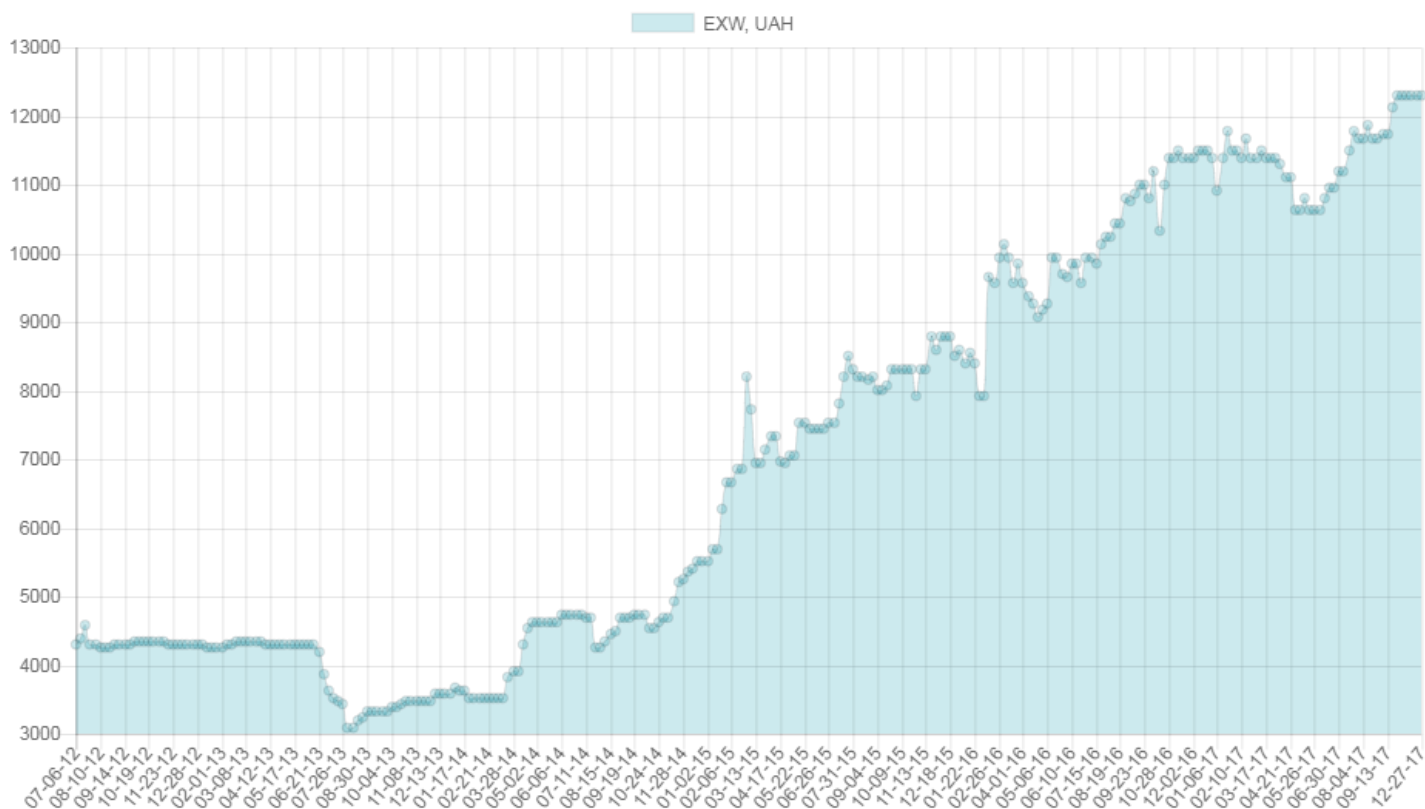
Рівень рентабельності ріпаку, %

Джерело: Державна служба статистики України

Рівень рентабельності ріпаку в 2016 незважаючи на значні втрати склала 45%, що еквівалентне показнику 2015 року.

Закупівельна ціна на ріпак, EXW, UAH

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

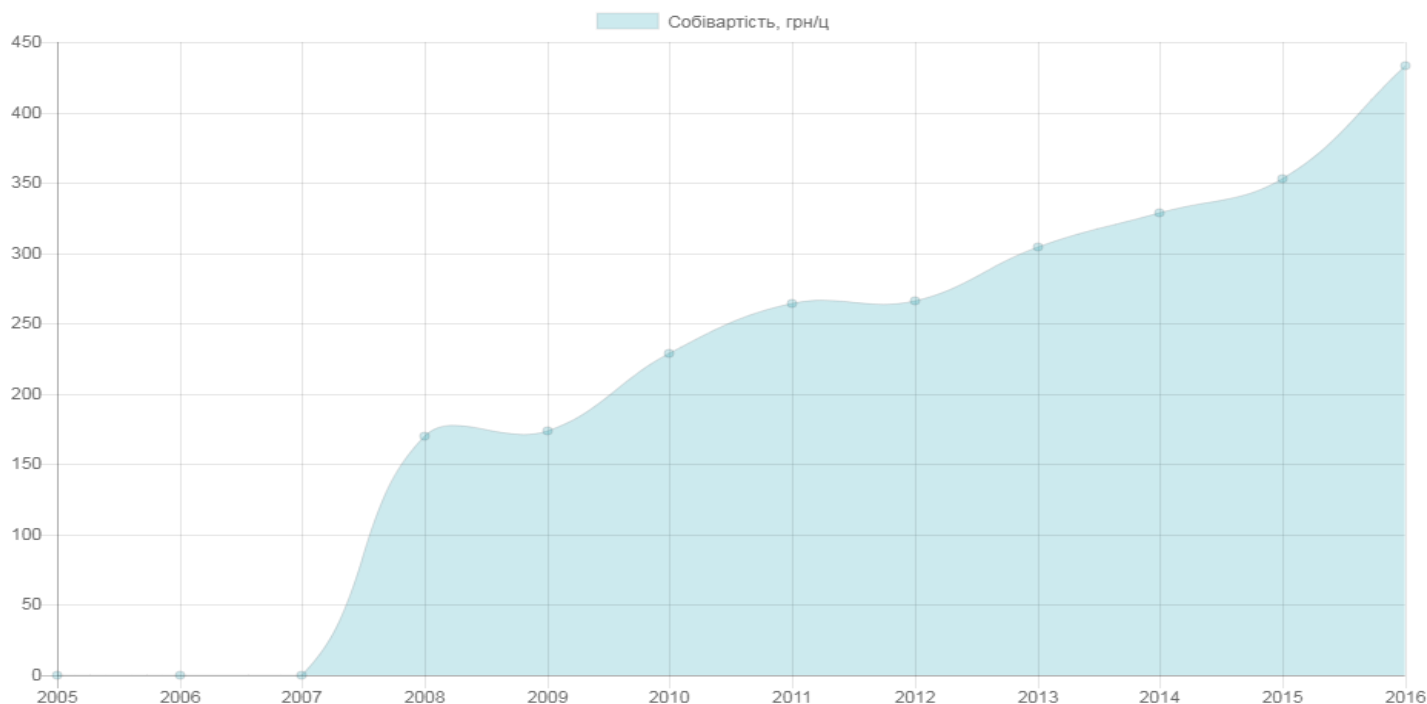
Молоко

Молочна галузь в Україні характеризується негативною тенденцією. Щороку поголів'я ВРХ зменшується. У 2017 році спостерігалось найнижче поголів'я ВРХ за всю історію України. Так, поголів'я молочних корів становило порядку 2 млн голів. Натомість зниження порівняно з попереднім роком є меншим, тому можна говорити про сповільнення темпів скорочення поголів'я. Зменшення кількості молочних корів веде до зменшення кількості молока.

Баланс молока	2013	2014	2015	2016	2017
Виробництво молока, млн. т	11,19	11,23	10,60	10,40	10,30
в т.ч. сільськогосподарськими підприємствами, млн. т.	2,59	2,66	2,70	2,80	2,76
в т.ч. особистими господарствами населення, млн. т	8,63	8,57	7,90	7,70	7,56
Надійшло на переробку, млн. т	4,57	4,65	4,25	4,20	4,35
в т.ч. особистими господарствами населення, млн. т	2,22	1,74	1,34	1,19	1,24
в т.ч. сільськогосподарськими підприємствами, млн. т.	2,33	2,43	2,74	2,51	2,69
в т.ч. від інших структур	0,02	0,48	0,17	0,50	0,42
Експорт молочної продукції (в перерахунку на молоко), млн. т	0,75	0,50	0,48	0,45	0,85
Імпорт молочної продукції (в перерахунку на молоко), млн. т	0,54	0,34	0,08	0,10	0,13

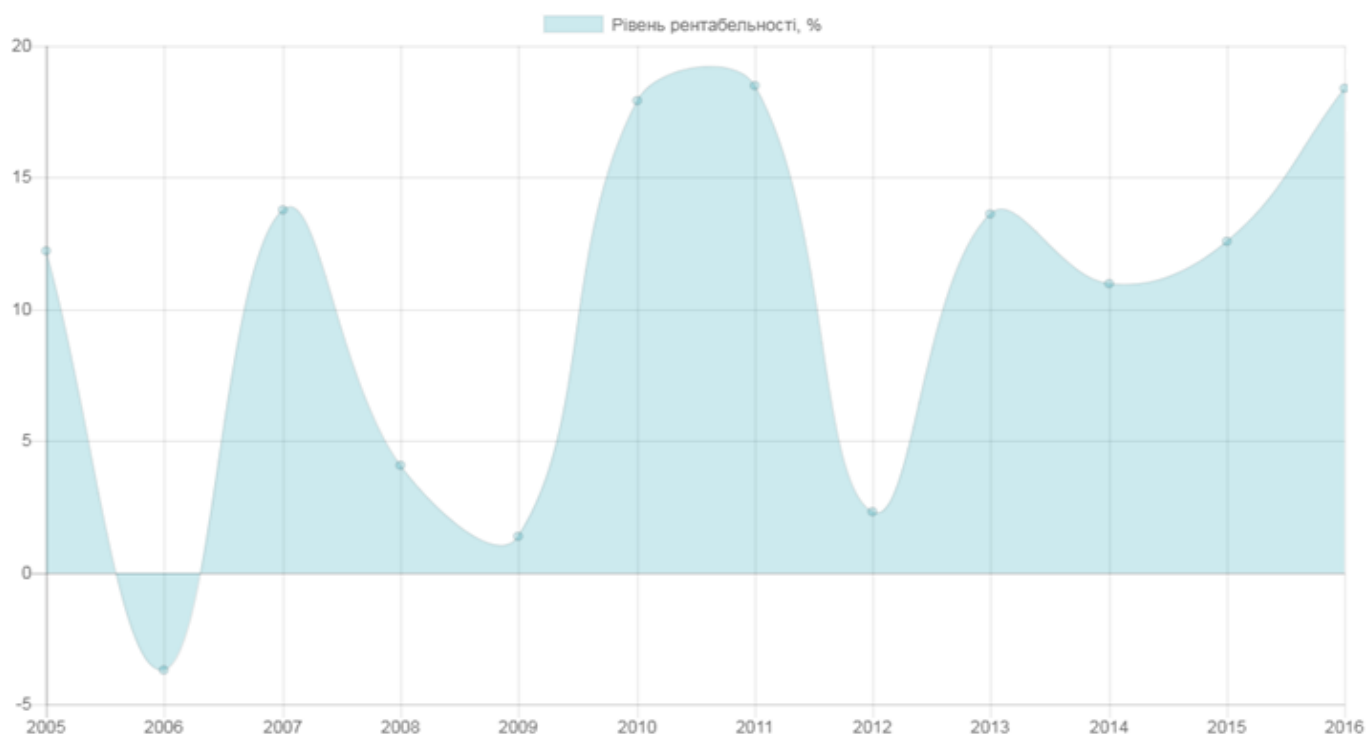
Джерело: Автоматизований баланс попиту та пропозиції молока України, FAO / EBRD; Державна служба статистики України

За 2017 рік в Україні було вироблено порядку 10,3 млн. т молока, що на 0,7% нижче ніж за минулий рік. Зниження виробництва спостерігалось в домогосподарствах населення, в той час як виробництво в сільськогосподарських підприємствах продемонструвало ріст. Також спостерігається нарощення експорту молока і молочних продуктів, в перерахунку на молоко. За результатами 2017 року експорт зріс майже в два рази (1,9 разів) і становив порядку 0,85 млн тонн молока і молочних продуктів, основу експорту складають поставки вершкового масла.

Собівартість молока

Джерело: Державна служба статистики України

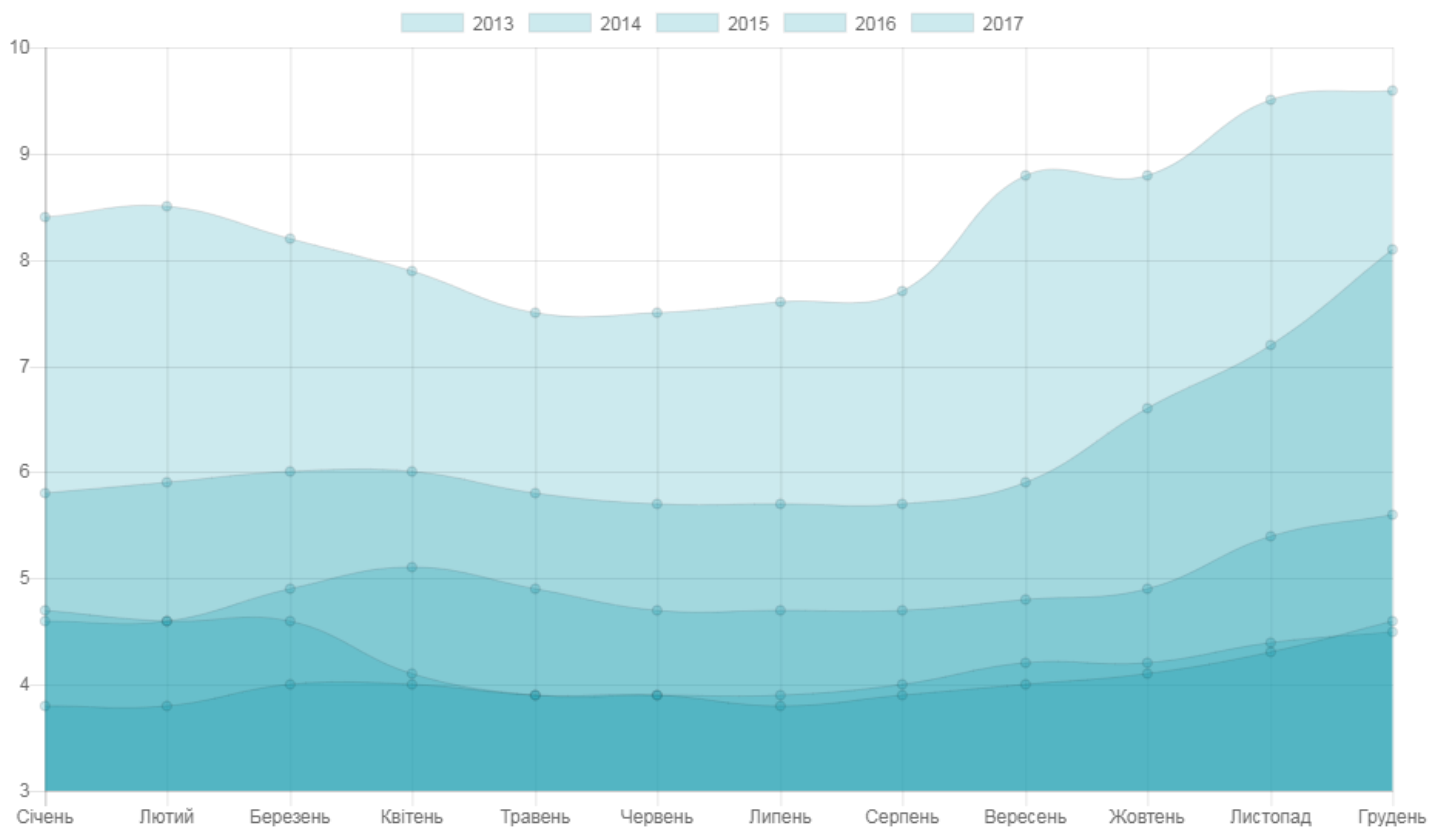
Собівартість виробництва молока з року в рік демонструє зростає. Так, за результатом 2016 року собівартість виробництва зросла до 432 грн./ц молока. Ріст виробничих витрат знизив рівень рентабельності, однак все ж таки показники лишилися досить високими для галузі тваринництва.

Рівень рентабельності молока, %

Джерело: Державна служба статистики України

В той же час закупівельні ціни на молоко з року в рік також демонструють ріст. Наразі ціни є найвищими за останні 5 років.

Середньомісячні ціни на молоко

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

М'ясо

Останні декілька років для м'ясної галузі були буремними, адже закриття російського ринку для вітчизняних виробників тваринницької продукції призвели до суттєвого зниження експорту та до надлишкової пропозиції на внутрішньому ринку.

Баланс м'яса, тис тонн	2013	2014	2015	2016	2017
Виробництво	2192,5	2169,3	2136,1	2147,5	2160,5
с.г підприємства	1355,8	1368,5	1374,9	1404,8	1405,7
господарства населення	836,7	800,9	761,2	742,7	754,8
Імпорт	275,8	107,3	70,1	91,7	131,0
Експорт	182,4	214,1	231,5	290,8	333,6
Фонд споживання	2232,8	2012,9	1879,6	1896,6	1918,5
Втрати	49,4	45,5	44,1	44,8	45,8

Джерело: Автоматизований баланс попиту та пропозиції м'яса України, FAO / EBRD

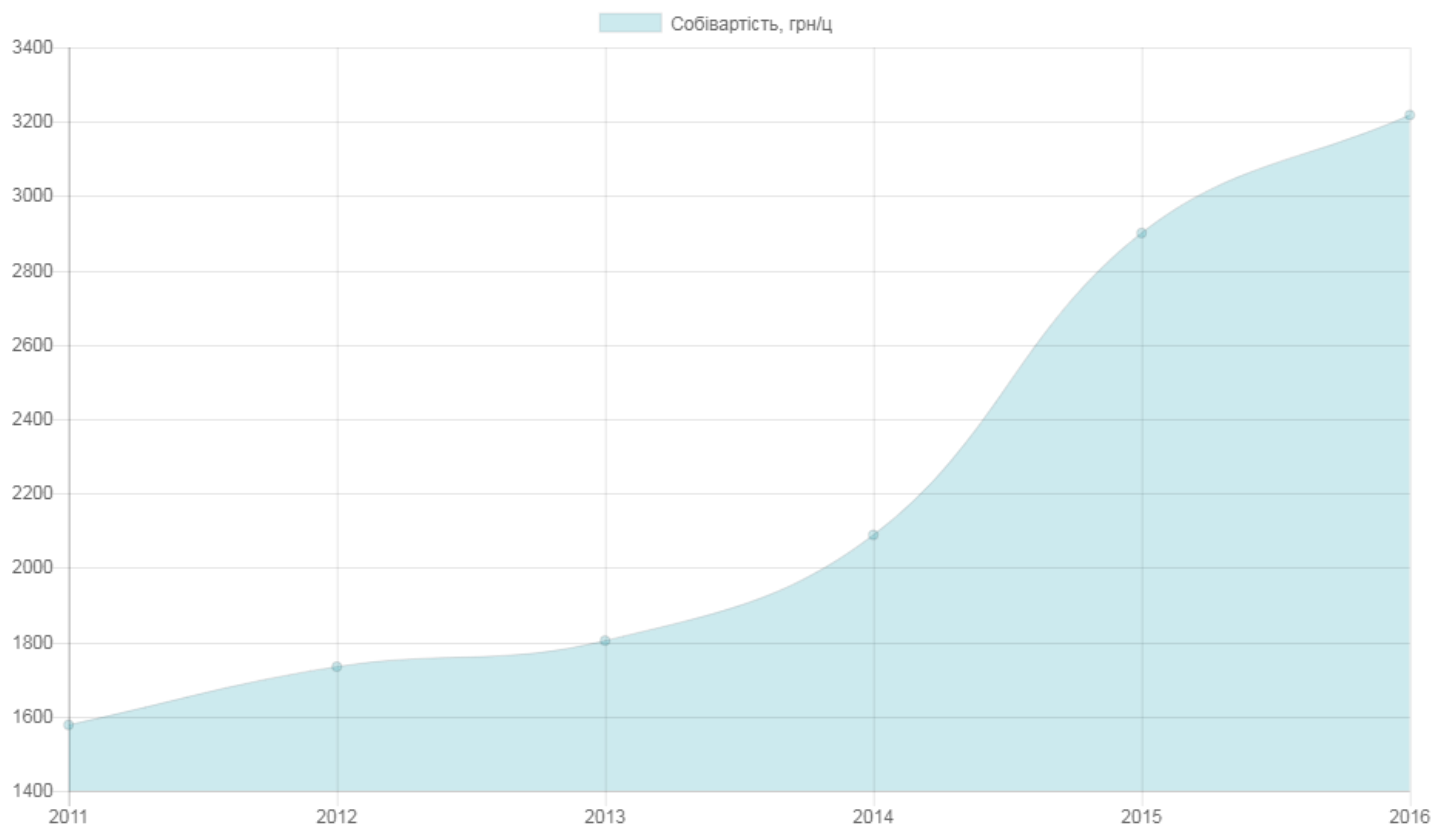
В структурі виробництва спостерігається збільшення виробництва м'яса птиці, в той час як виробництво яловичини і свинини зменшилося. В 2017 році виробництво м'яса в Україні склало 2,2 млн. тонн, що еквівалентне показнику попереднього звітного року, однак структура виробництва змінилась.

Яловичина

Баланс яловичини, тис тонн	2013	2014	2015	2016	2017
Виробництво	343	331	307	301	287
с.г підприємства	87	78	74	78	74
господарства населення	256	253	234	223	213
Імпорт	6	3	2	2	2
Експорт	28	27	40	45	54
Фонд споживання	312	299	251	261	234
Втрати	7	7	6	6	6

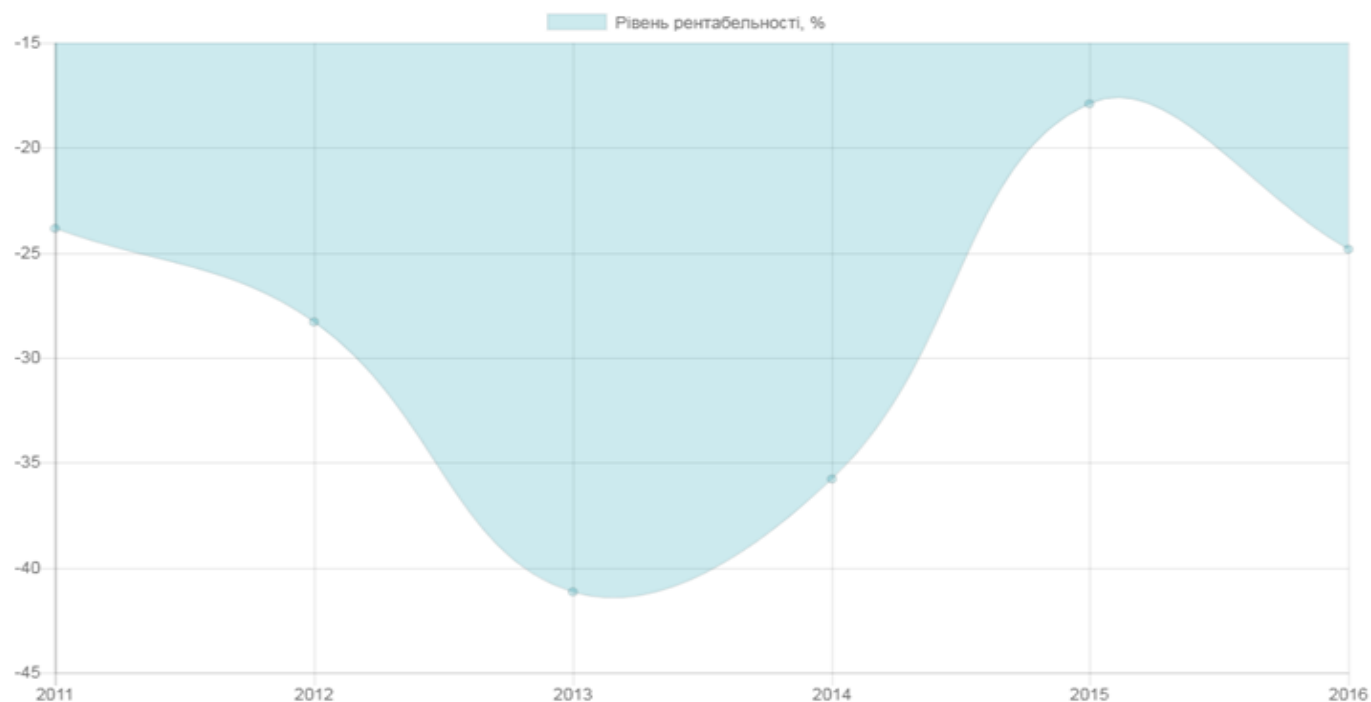
Джерело: Автоматизований баланс попиту та пропозиції м'яса України, FAO / EBRD

За 2017 рік виробництво яловичини склало 287 тис. тонн, що на 4,7% менше ніж за аналогічний період минулого року. Попит на продукцію останні 2 роки знижується що пов'язано зі зниженням кількості населення через анексію АР Крим та воєнних дій на сході країни. Також, висока вартість яловичини та низька культура споживання чинили тиск на виробництво та як результат – на ціни. В той же час у зв'язку з загрозою нодулярного дерматиту вирізається поголів'я ВРХ.

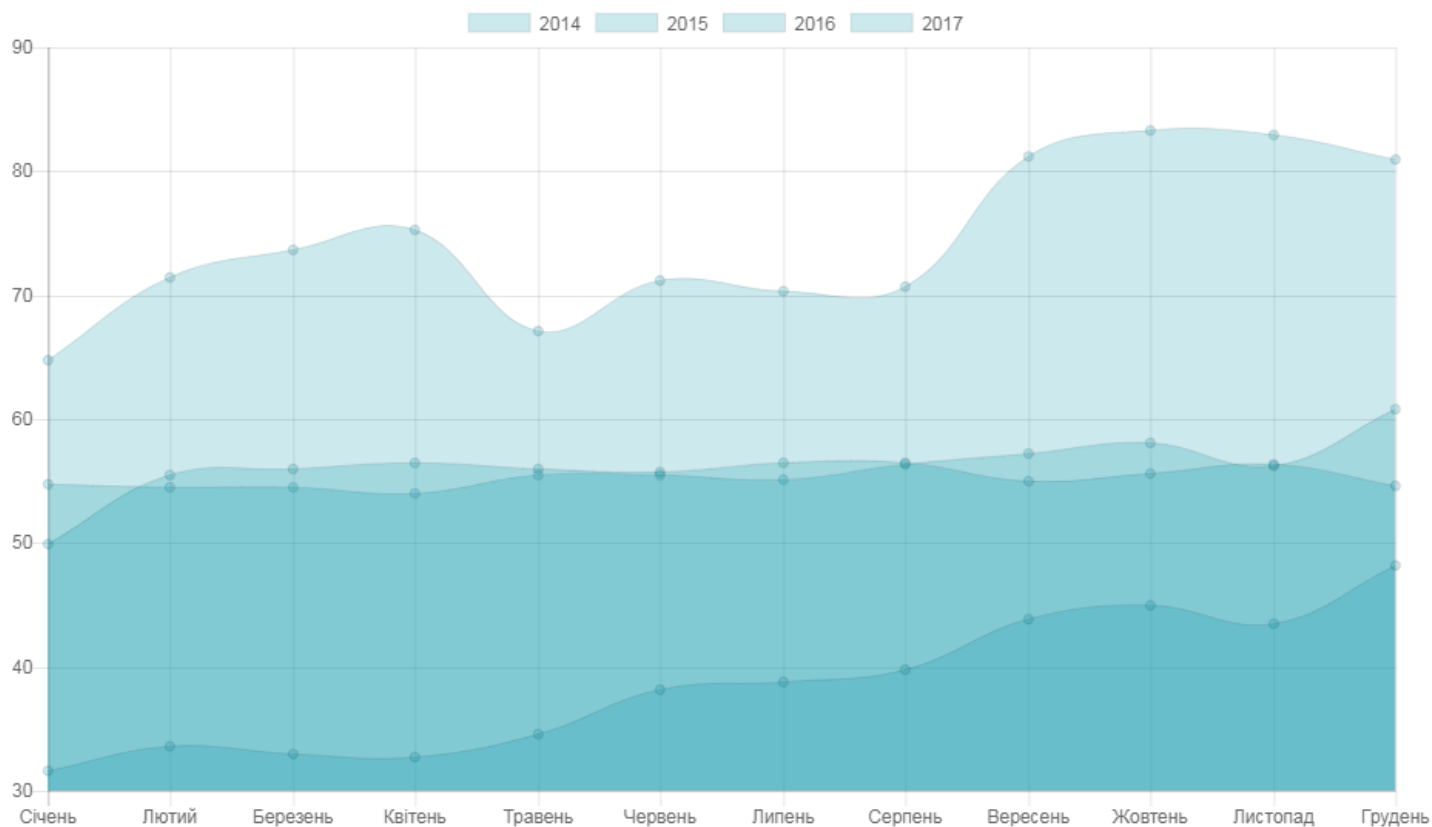
Собівартість яловичини

Джерело: Державна служба статистики України

Виробництво м'яса в Україні в більшості випадків є збитковим та компенсується виробництвом зернових чи олійних. Збитковість виробництва яловичини в Україні за 2016 рік склала -24,9%. В той час як собівартість виробництва зростає щороку, в 2016 році собівартість виробництва склала 3231 грн./ц.

Рівень рентабельності яловичини, %

Джерело: Державна служба статистики України

Відпускні ціни на яловичину на кості

Джерело: Державна служба статистики України

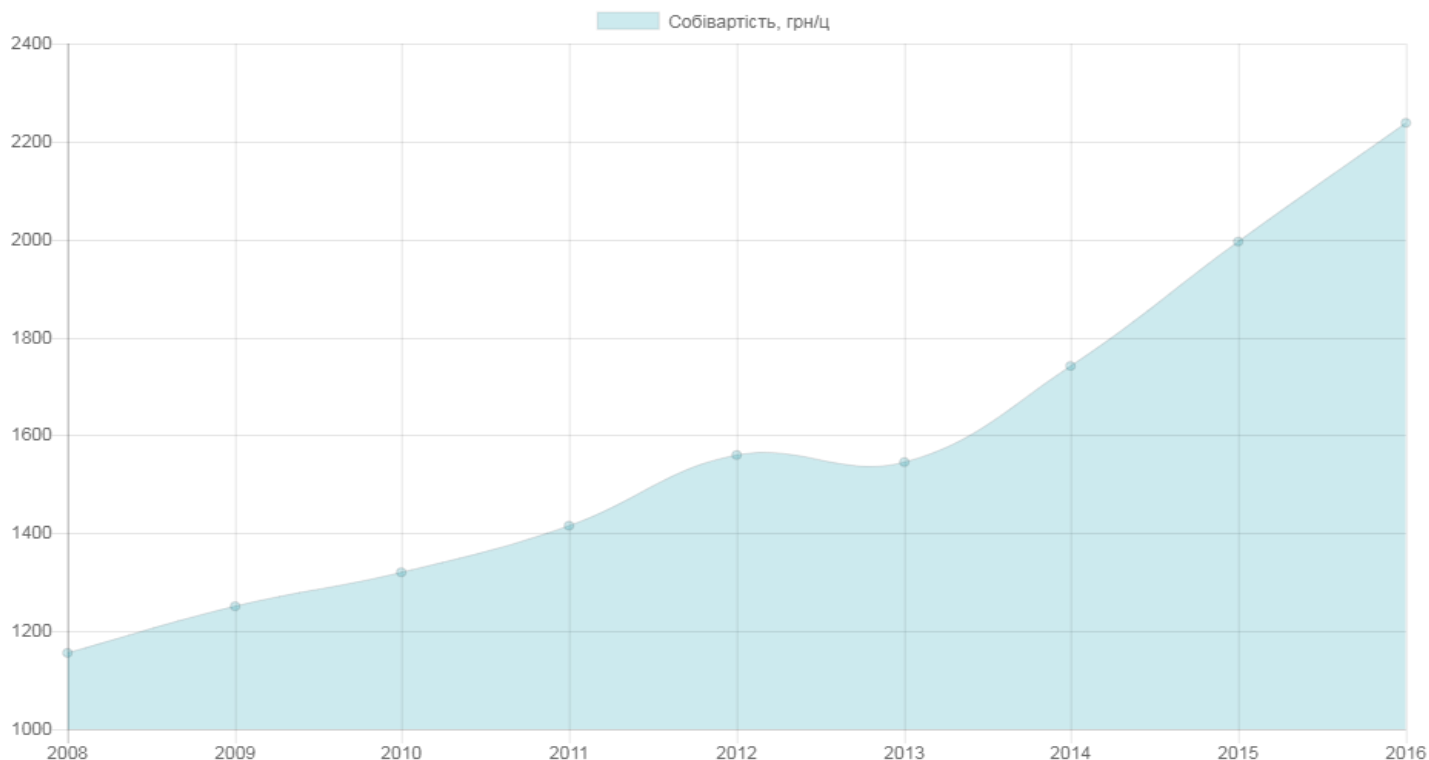
Ціна реалізації яловичини лишається на відносно низькому рівні, проте зростає щороку під впливом зростання собівартості.

Свинина

Баланс свинини, тис тонн	2013	2014	2015	2016	2017
Виробництво	636	634	645	640	626
с.г. підприємства	300	314	332	332	310
господарства населення	336	320	314	308	317
Імпорт	196	41	5	4	8
Експорт	8	11	29	4	6
Фонд споживання	809	652	591	623	614
Втрати	17	13	13	13	13

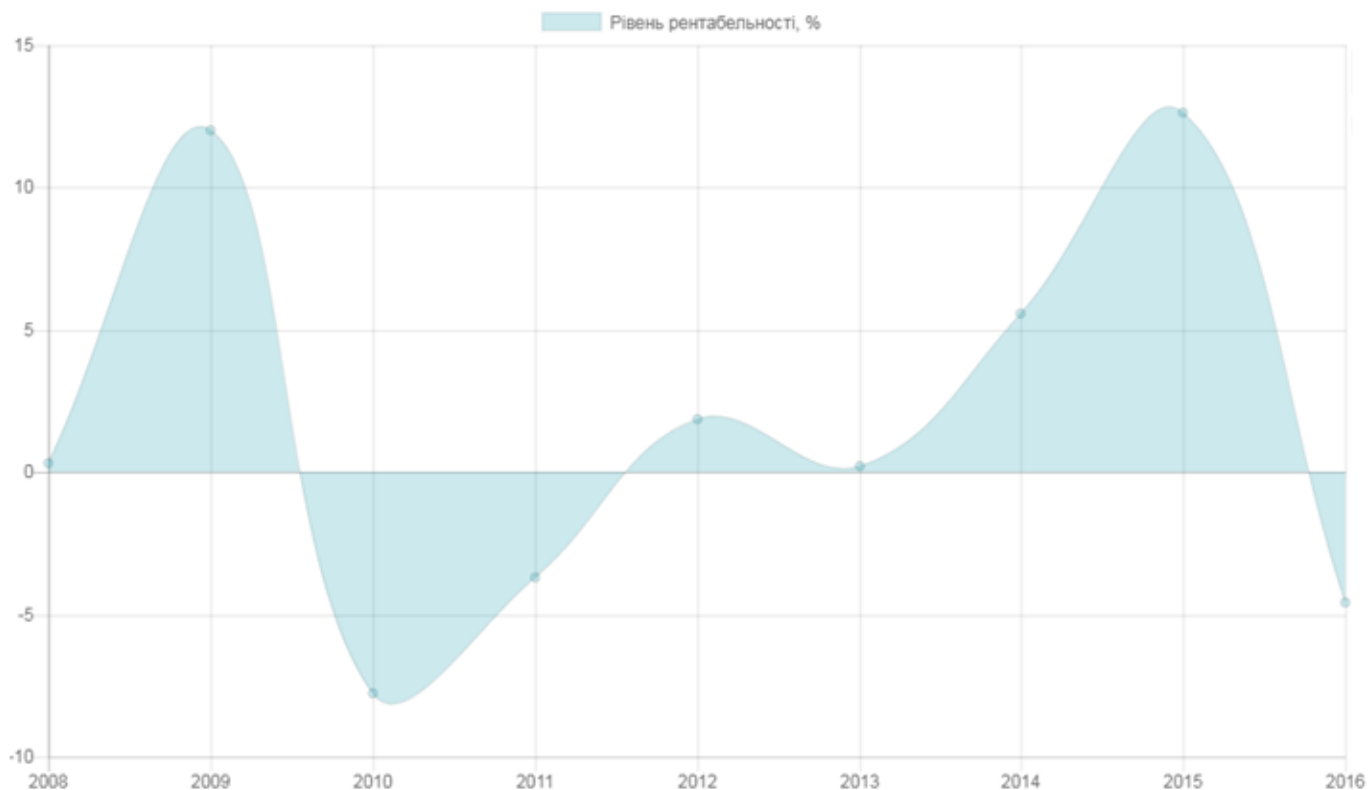
Джерело: Автоматизований баланс попиту та пропозиції м'яса України, FAO / EBRD

Виробництво свинини за останні роки демонструє тенденцію до зменшення. Дана тенденція пов'язана зі збитковістю виробництва та погіршенням епізоотичної ситуації в країні (спалахи АЧС). Також спостерігається суттєве скорочення обсягів імпорту протягом минулих двох років, що пов'язано зі збільшенням пропозиції на внутрішньому ринку та девальвацією гривні. Натомість порівняно з 2016 роком імпорт свинини зріс на 4 тис т. Всього за 2017 рік в Україні було вироблено 626 тис. т свинини, що на 2,1% нижче ніж за минулий рік.

Собівартість свинини

Джерело: Державна служба статистики України

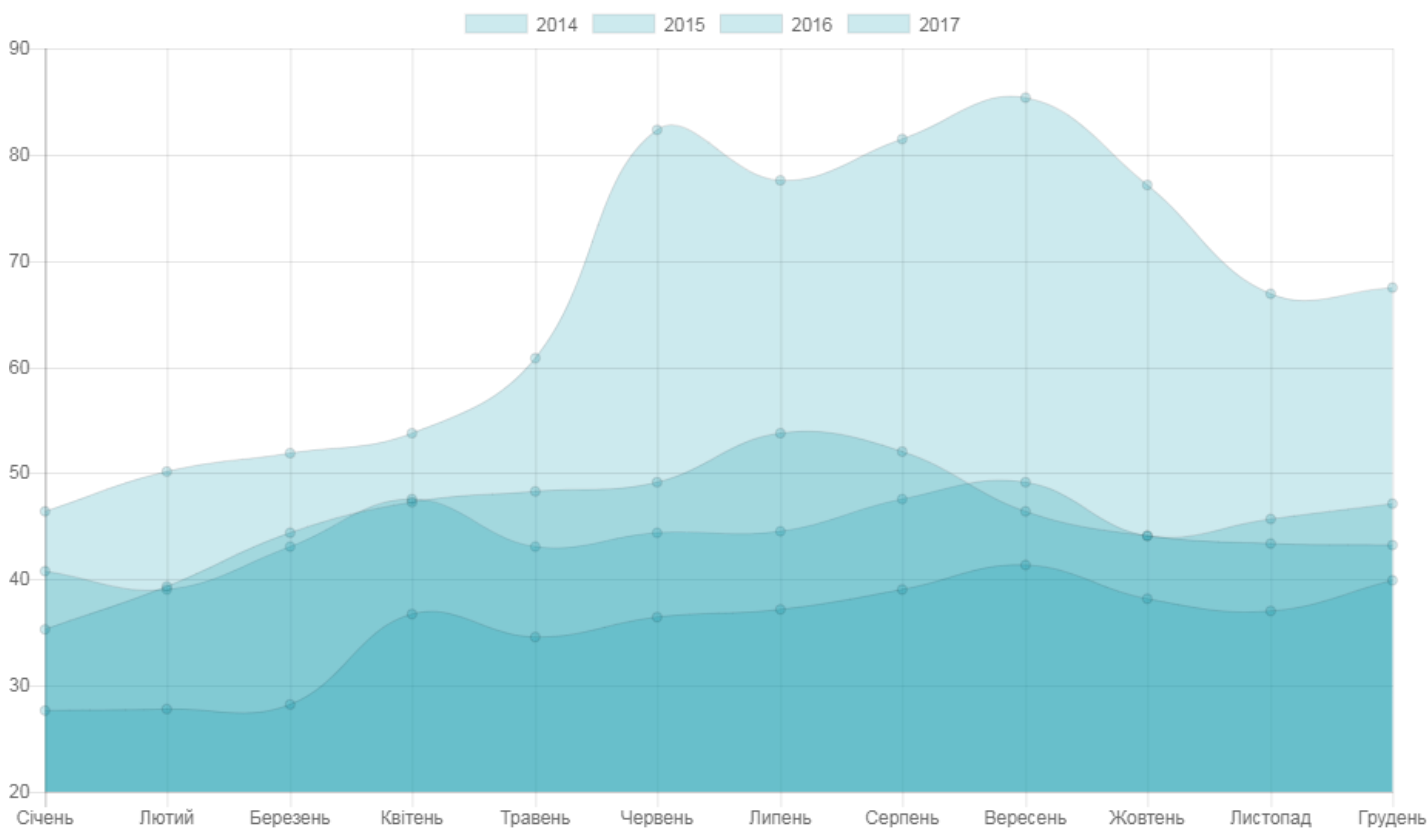
Собівартість виробництва свинини в 2016 році зросла на 10% до 2246 грн./ц, в той час як рівень рентабельності виробництва склав -4,6%.

Рівень рентабельності свинини, %

Джерело: Державна служба статистики України

Вартість напівтуші свиней беконних порід демонструє високий рівень волатильності, що пов'язано із ростом виробничих витрат, погіршенням епізоотичної ситуації в країні та низьким рівнем експорту. В той же час, вартість свинини зростає щороку.

Відпускні ціни на напівтуші свиней

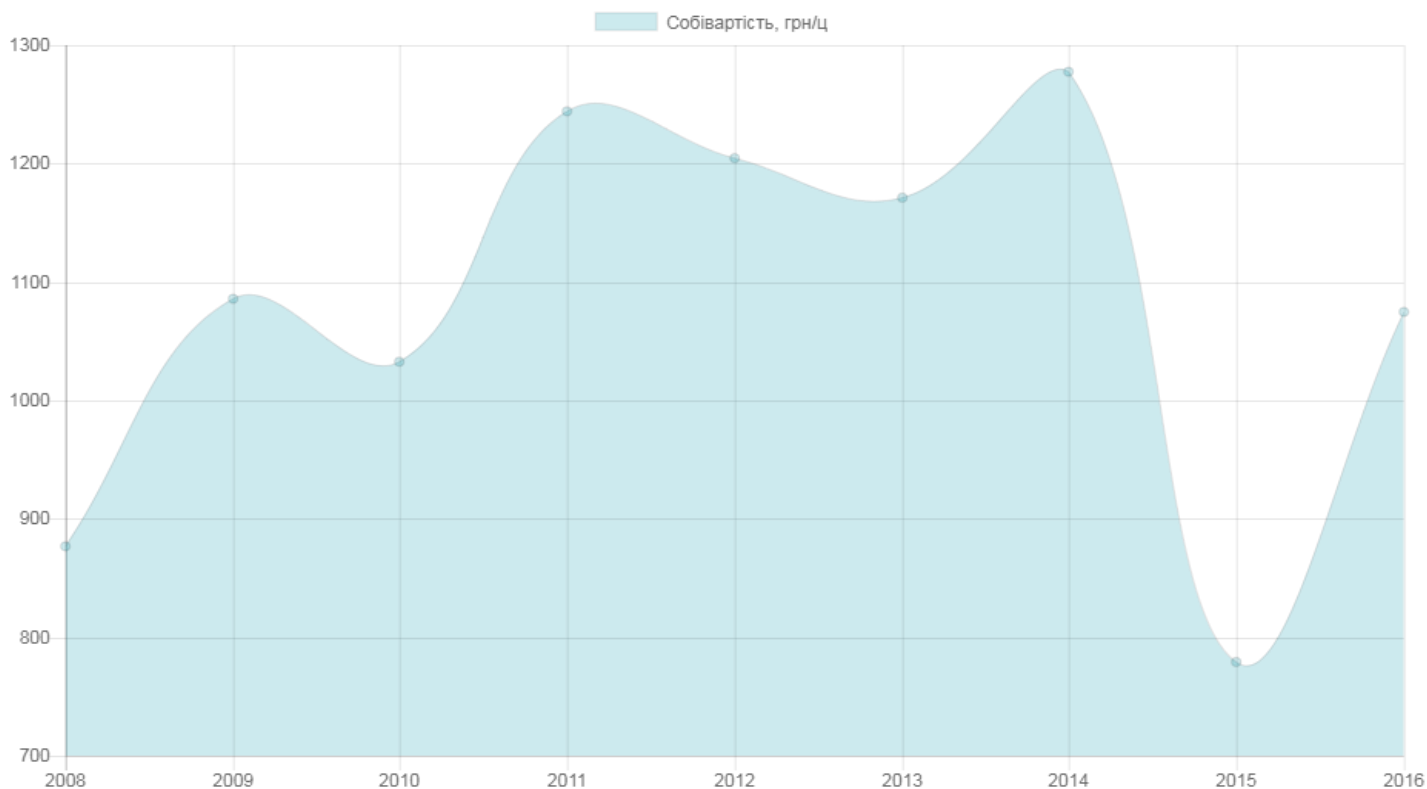
Джерело: Моніторинг цін УКАБ

М'ясо птиці

Баланс м'яса птиці, тис тонн	2013	2014	2015	2016	2017
Виробництво	1168	1165	1144	1167	1208
с.г. підприємства	367	974	968	992	1020
господарства населення	202	190	176	174	188
Імпорт	74	64	63	85	121
Експорт	146	176	163	242	273
Фонд споживання	1068	1023	999	973	1032
Втрати	25	25	24	25	27

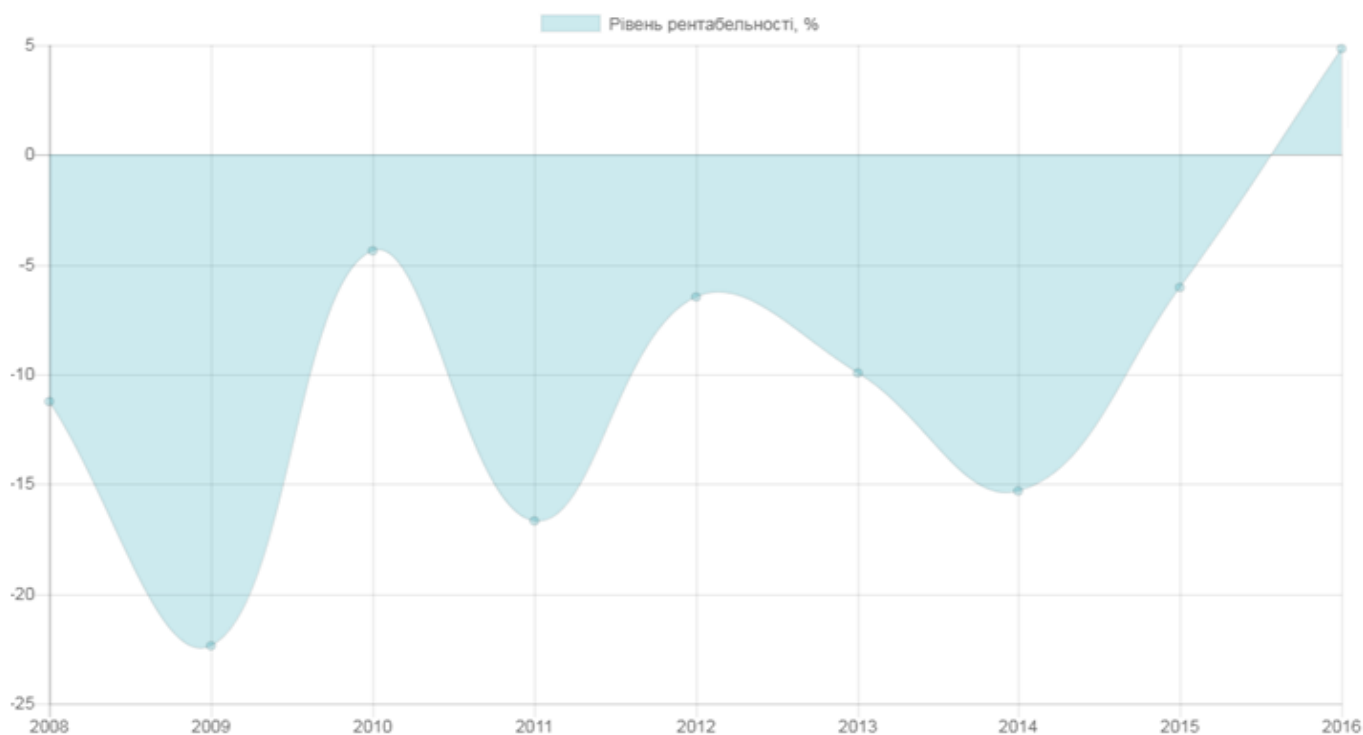
Джерело: Автоматизований баланс попиту та пропозиції м'яса України, FAO / EBRD

М'ясо птиці чи не єдина галузь в тваринництві яка демонструє стабільний розвиток. Виробництво м'яса птиці з року в рік росте, обсяги експорту збільшуються, географія експорту розширюється. Попит на продукцію також росте за рахунок найнижчої ціни порівняно зі свининою та яловичиною. За 2017 рік в Україні було вироблено 1,2 млн. тонн м'яса птиці, що на 3,5% більше ніж за 2016 року. Споживання м'яса птиці також зростає щороку.

Собівартість м'яса птиці

Джерело: Державна служба статистики України

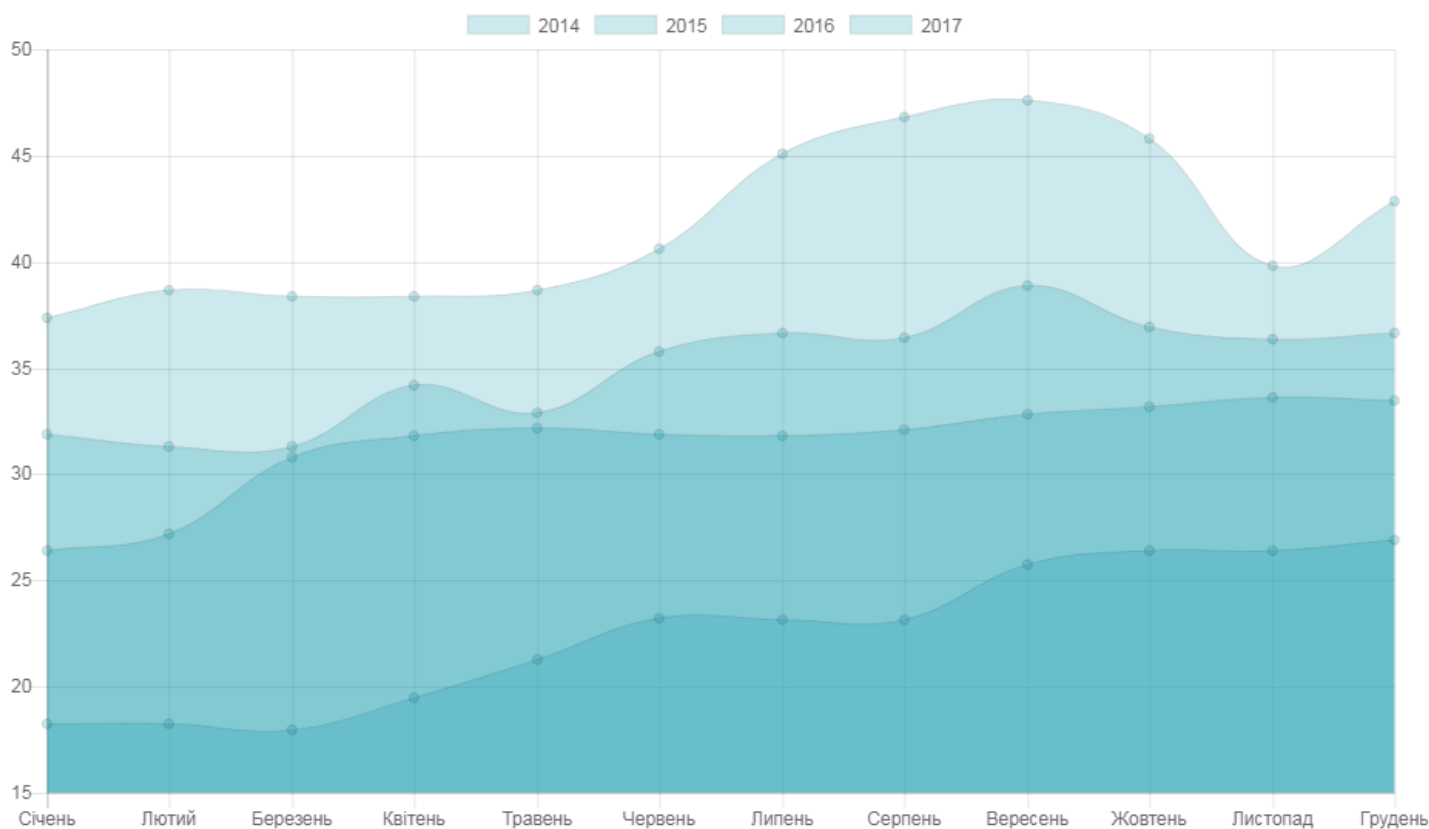
Собівартість виробництва м'яса птиці в 2016 році склала 1077 грн/ц, що суттєво вище ніж за результатом 2015 року. Рентабельність виробництва курятини вперше за останні 10 років демонструє прибутковість галузі.

Рівень рентабельності м'яса птиці, %

Джерело: Державна служба статистики України

Вартість курятини за останні роки збільшилась майже вдвічі, що було зумовлено ростом виробничих ресурсів, збільшенням попиту та висхідним ціновим трендом на суміжних ринках м'ясної продукції, а також зростанням світового попиту на даний вид м'яса.

Відпускні ціни на м'ясо птиці

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

Овочі

У господарствах населення вирощується більшість овочів: 98% картоплі, 95% огірків, 93% столових буряків, 91% капусти, 83% цибулі, 87% моркви та 70% томатів, тобто ключовими виробниками овочів виступають господарства населення. 74% всіх площ під овочами припадає на картоплю, 4% - капуста, 4% - помідори, по 3% - огірки, цибуля, морква та 2% - столові буряки. Також характерною ознакою овочівництва є скорочення площ, дане явище викликане відсутністю достатніх потужностей для зберігання, низькою ринковою ціною на продукцію та зміною демографічної ситуації (скорочується частка сільського населення і відповідно скорочуються масив земель, які вони обробляють).

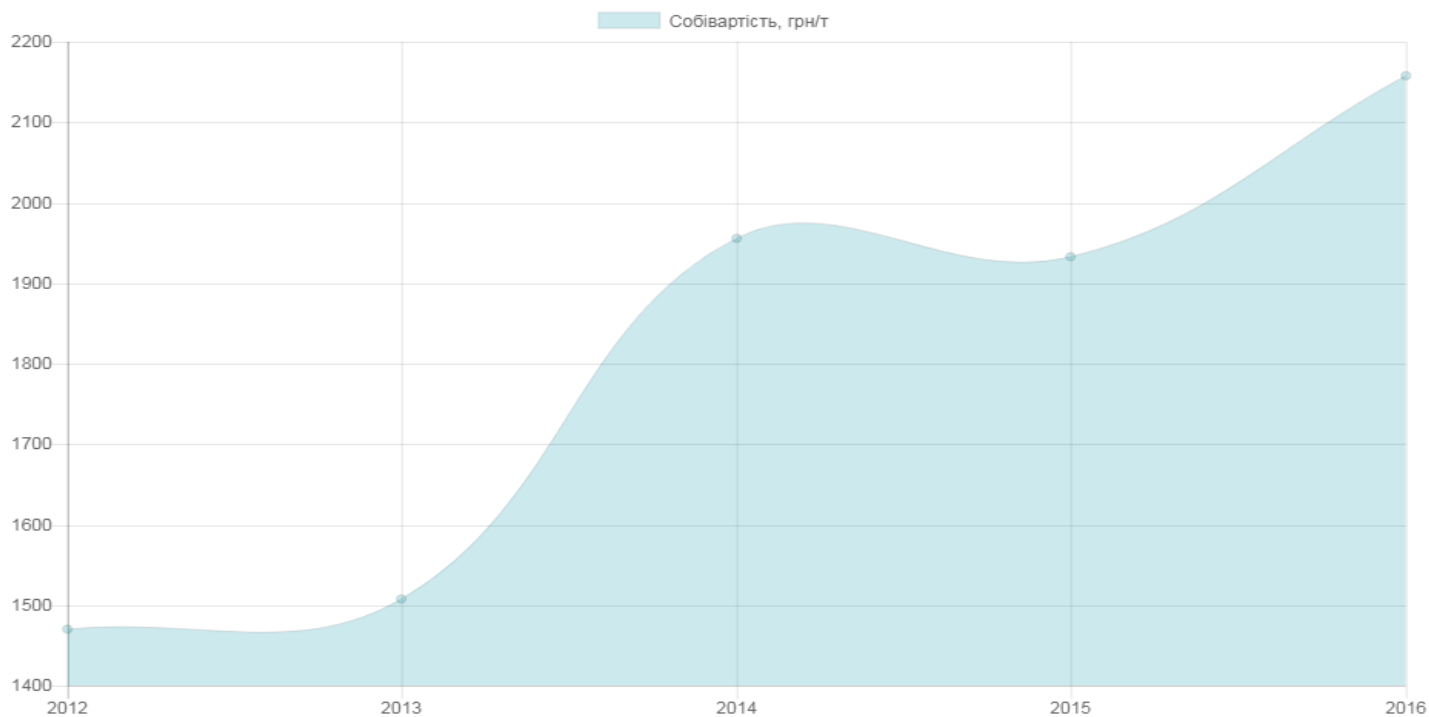
КАРТОПЛЯ

	2012	2013	2014	2015	2016
Зібрана площа, тис. га	1 444,1	1 394,1	1 342,8	1 291,0	1 311,6
Врожайність, тонн/га	16,1	16,0	17,6	16,1	16,6
Виробництво, тис. т	23 250	22 259	23 693	20 839	21 751
Частка виробництва населенням, %	96,7%	97,0%	96,8%	97,8%	97,85%
Частка виробництва сільськогосподарськими підприємствами, %	3,3%	3,0%	3,2%	2,2%	2,15%
Імпорт, тис. т	6,3	5,2	16,6	1,8	27
Експорт, тис. т	7,2	16,3	21,8	15,3	5
Кормове споживання, тис. т	7 434,4	7 377,0	6 969,5	6 537,6	6 769
Споживання населенням, тис. т	6 394,0	6 161,0	6 061,3	5 891,5	5 996
Насіння, тис. т	5 872,7	5 660,0	5 600,0	5 416,4	5 490
Втрати, тис. т	2 914,4	2 773,6	2 822,5	2 739,3	3 174
Втрати, % до виробництва	12,5%	12,5%	11,9%	13,1%	14,6%*

**прогнозні дані*

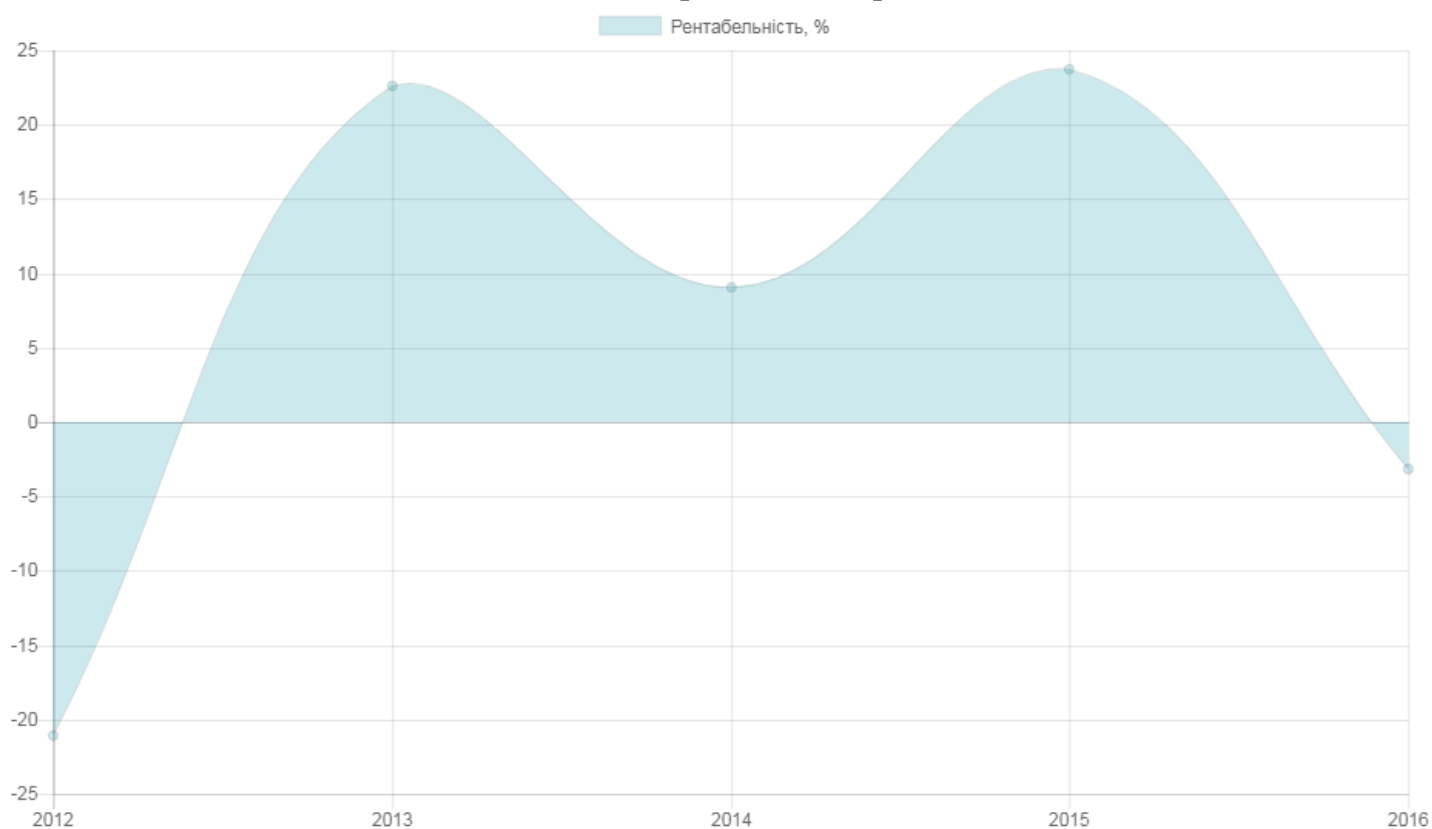
Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість виробництва картоплі

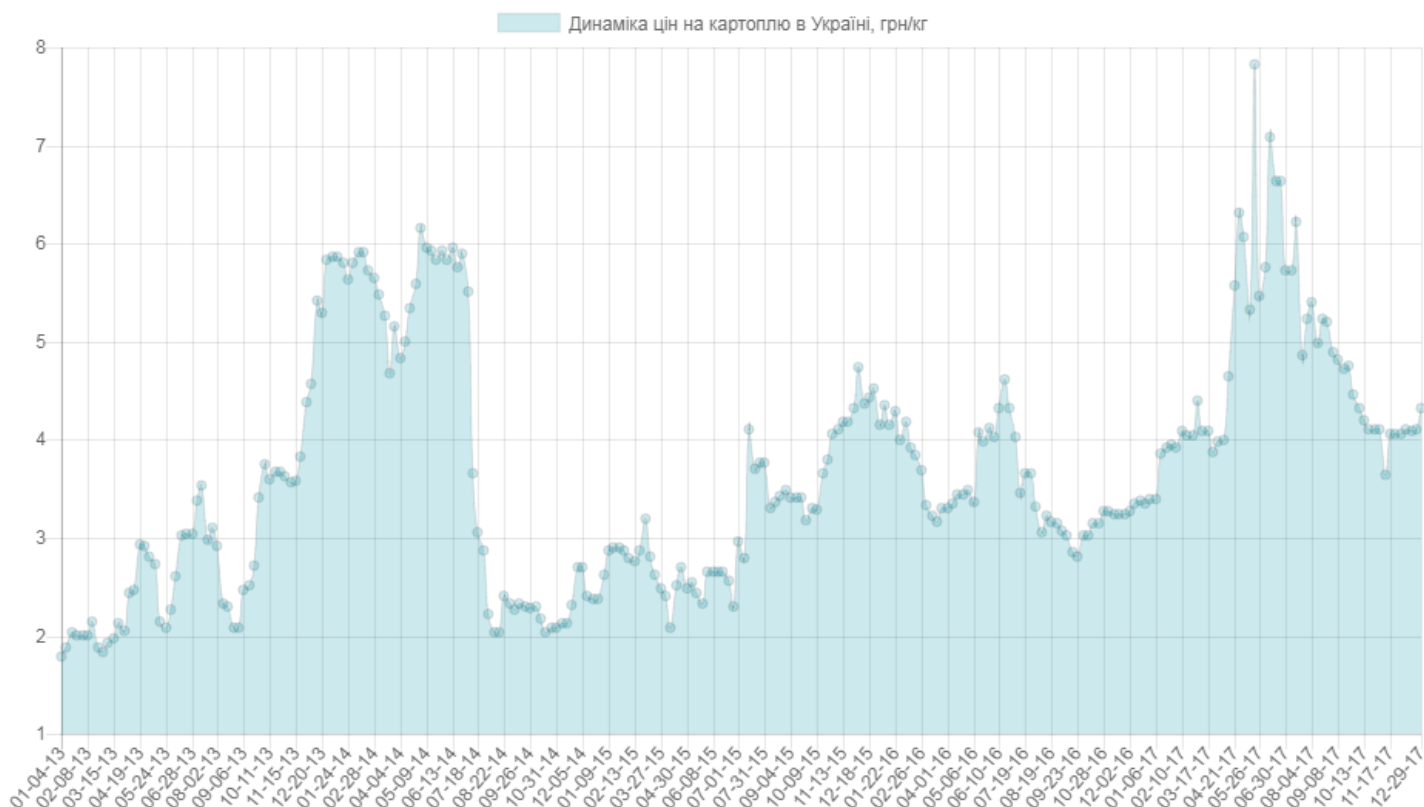
Джерело: Державна служба статистики України

Рентабельність виробництва картоплі

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка цін на картоплю в Україні

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

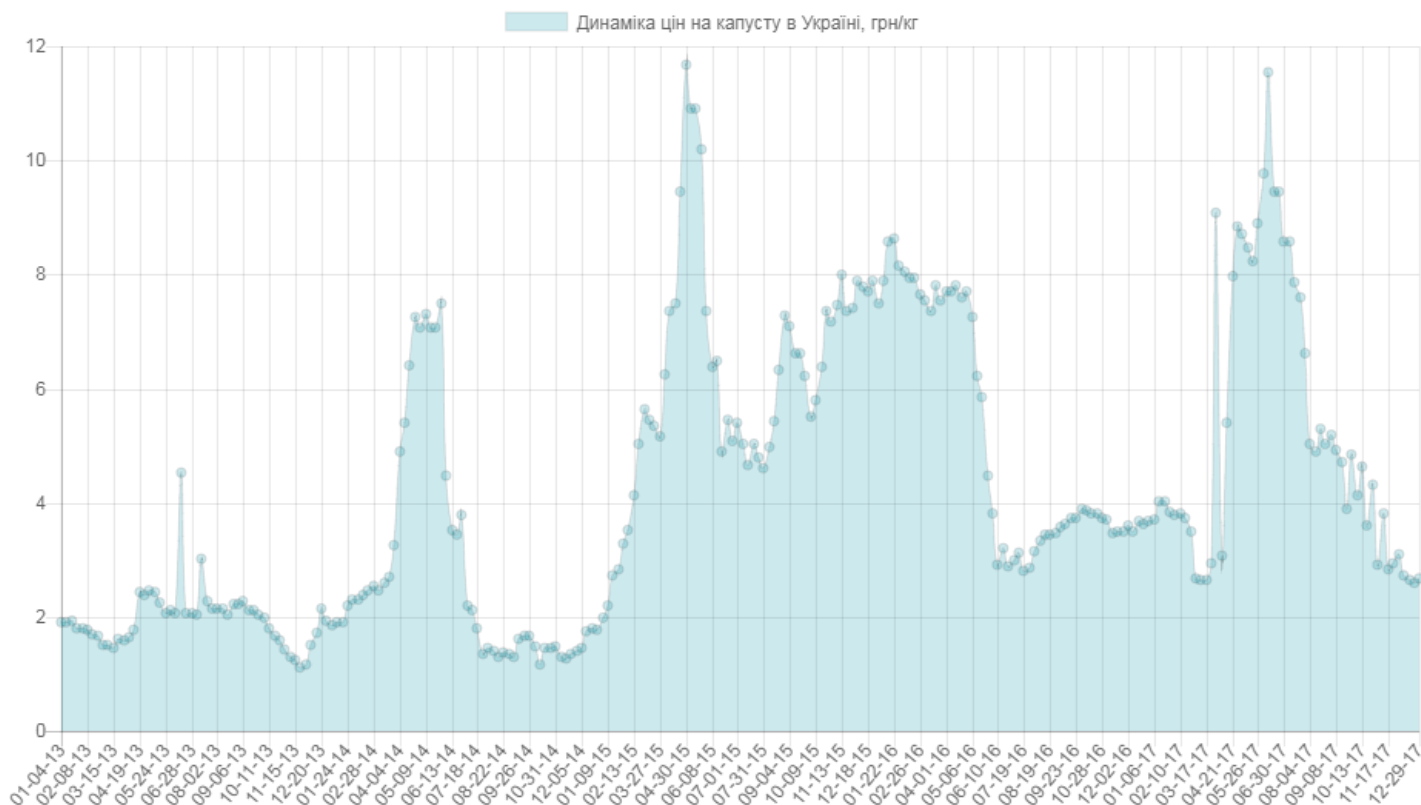
Від 30% до 35% всієї картоплі йде на корм худобі, 25-30% споживається населенням, близько 25% споживається як насіння, близько 5-7% реалізується на ринках, решту 5% складають втрати.

КАПУСТА

	2012	2013	2014	2015	2016
Зібрана площа, тис. га	78,44	78,2	71,2	70,2	68,6
Врожайність, тонн/га	24,51	26,63	26,35	23,89	24,5
Виробництво, тис. т	1 922,36	2 082,5	1 876,58	1 677,3	1 682,2
Частка виробництва населенням, %	88,2%	91,3%	90,2%	91,7%	90,8%
Частка виробництва сільськогосподарськими підприємствами, %	11,8%	8,7%	9,8%	8,3%	9,2%
Імпорт, тис. т	3,9	5,9	11,5	3,2	16,4
Експорт, тис. т	4,7	10,2	2,8	2,4	2,6
Споживання, тис. т	1 153,4	1 249,5	1 125,9	1 006,4	1 009,7
Втрати, тис. т	173,0	187,4	168,9	151,0	151,5

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка цін на капусту в Україні

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

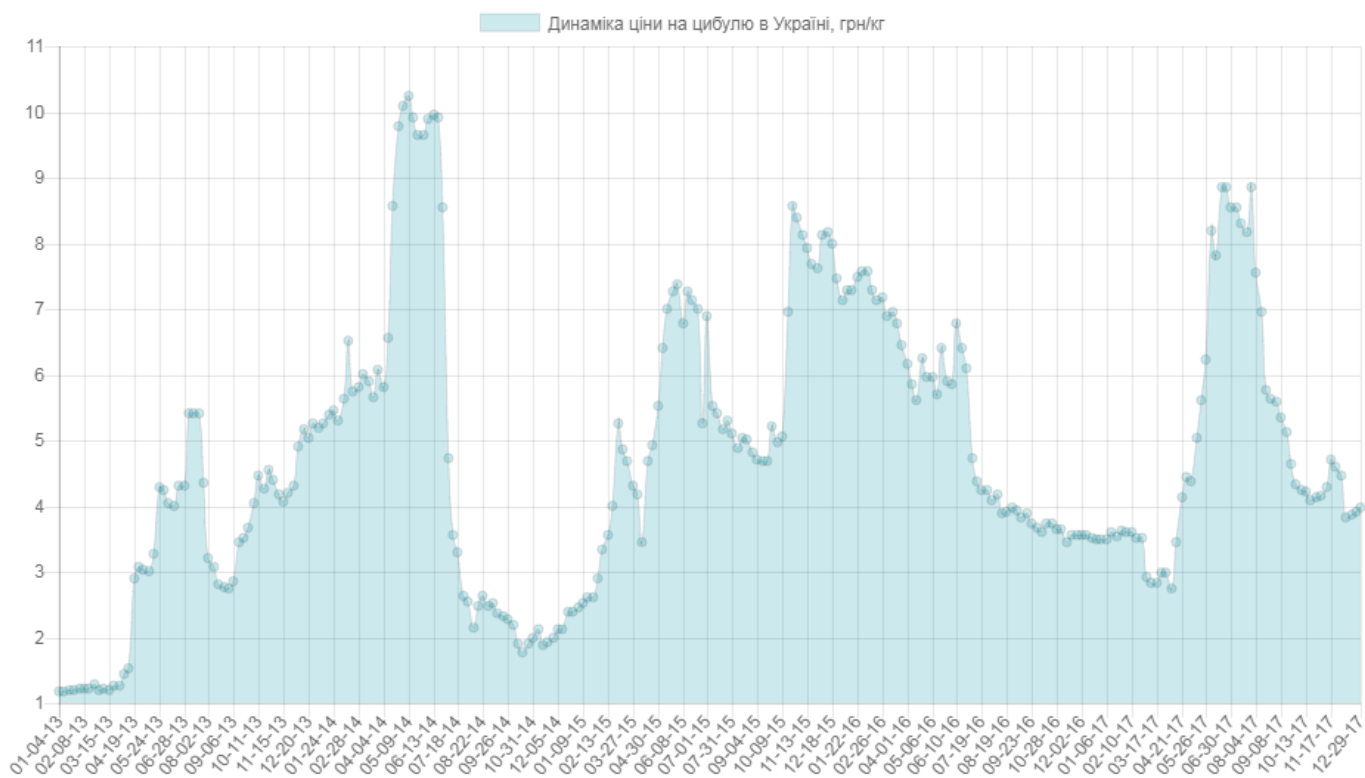
Капуста займає лише 3,7% від всіх посівних площ овочів (картопля включно). Останні 5 років спостерігається тенденція до скорочення посівів даної культури. Щодо цін, то прослідковується сезонність: починаючи із другої половини літа знижуються і до кінця осені знаходяться на низькому рівні.

ЦИБУЛЯ

	2012	2013	2014	2015	2016
Зібрана площа, тис. га	64,07	58,7	58,8	55,9	54,8
Врожайність, тонн/га	17,81	17,37	18,85	17,13	18,4
Виробництво, тис. т	1 141,3	1 019,9	1 108,6	956,52	1 014,17
Частка виробництва населенням, %	77,0%	84,6%	80,3%	84,1%	82,9%
Частка виробництва сільськогосподарськими підприємствами, %	23,0%	15,4%	19,7%	15,9%	17,1%
Імпорт, тис. т	8,3	10,8	37,8	7,2	6,1
Експорт, тис. т	19,2	51,3	15,7	18,9	14,6
Споживання, тис. т	684,8	611,9	665,2	573,9	608,5
Втрати, тис. т	102,7	91,8	99,8	86,1	91,3

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка цін на цибулю в Україні

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

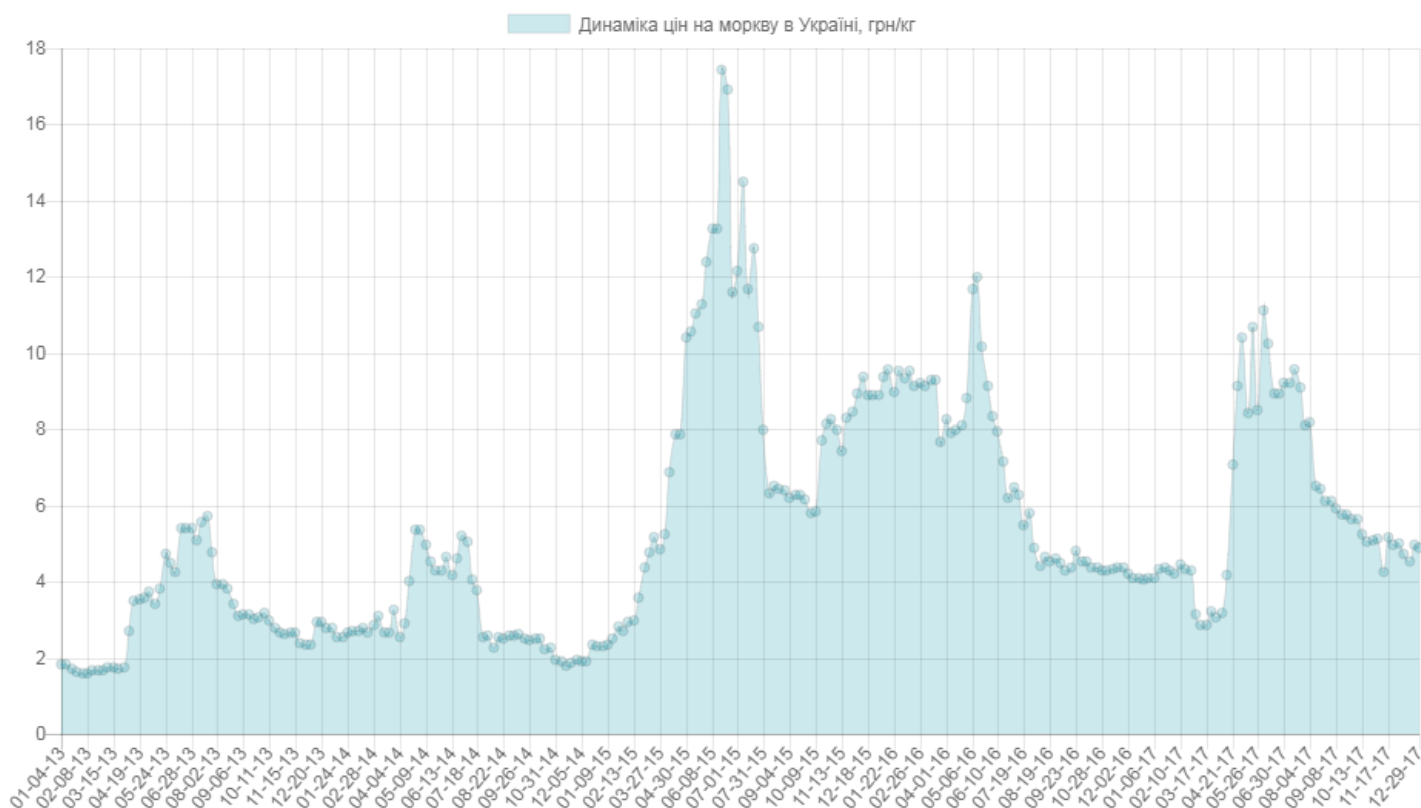
У 2016 3% всіх земель, на яких вирощувалися овочі та баштанні культури (картопля включно) були засаджені цибулею, але щорічно площі під цією культурою скорочуються.

МОРКВА

	2012	2013	2014	2015	2016
Зібрана площа, тис. га	48,32	46,77	43,8	42,8	43,1
Врожайність, тонн/га	18,95	19,89	20,33	19,24	20,27
Виробництво, тис. т	915,86	930,12	890,71	822,92	876,62
Частка виробництва населенням, %	85,9%	86,0%	86,9%	87,5%	87,1%
Частка виробництва сільськогосподарськими підприємствами, %	14,1%	14,0%	13,1%	12,5%	12,9%
Споживання, тис. т	549,5	558,1	534,4	493,8	526,0
Втрати, тис. т	82,4	83,7	80,2	74,1	78,9

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка цін на моркву в Україні

Джерело: Моніторинг цін UKAB

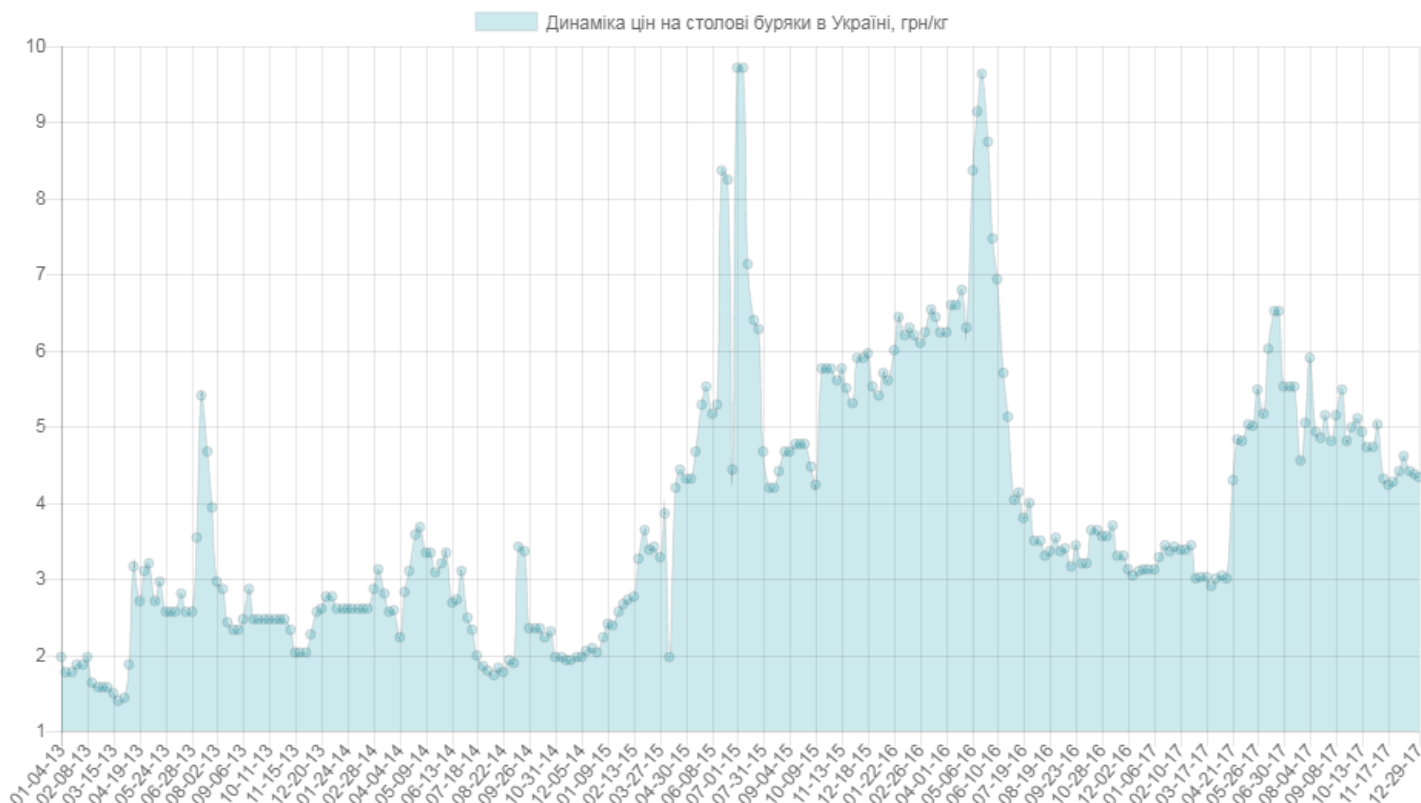
Посівні площі моркви у 2016 році склали 3% від загальних площ відведених під овочі та баштанні культури (включаючи картоплю). Динаміка ціни на моркву несе сезонний характер: починаючи із липня ціни знижуються, через появу на ринках продукції нового урожаю.

СТОЛОВІ БУРЯКИ

	2012	2013	2014	2015	2016
Зібрана площа, тис. га	43,82	42,81	41,0	39,4	39,3
Врожайність, тонн/га	21,08	21,65	21,89	21,16	21,36
Виробництво, тис. т	923,47	926,79	897,06	834,65	841,92
Частка виробництва населенням, %	93%	93,6%	93,7%	93,8%	92,7%
Частка виробництва сільськогосподарськими підприємствами, %	7%	6,4%	6,3%	6,2%	7,3%
Споживання, тис. т	554,1	556,1	538,2	500,8	505,2
Втрати, тис. т	83,1	83,4	80,7	75,1	75,8

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка цін на столові буряки в Україні

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

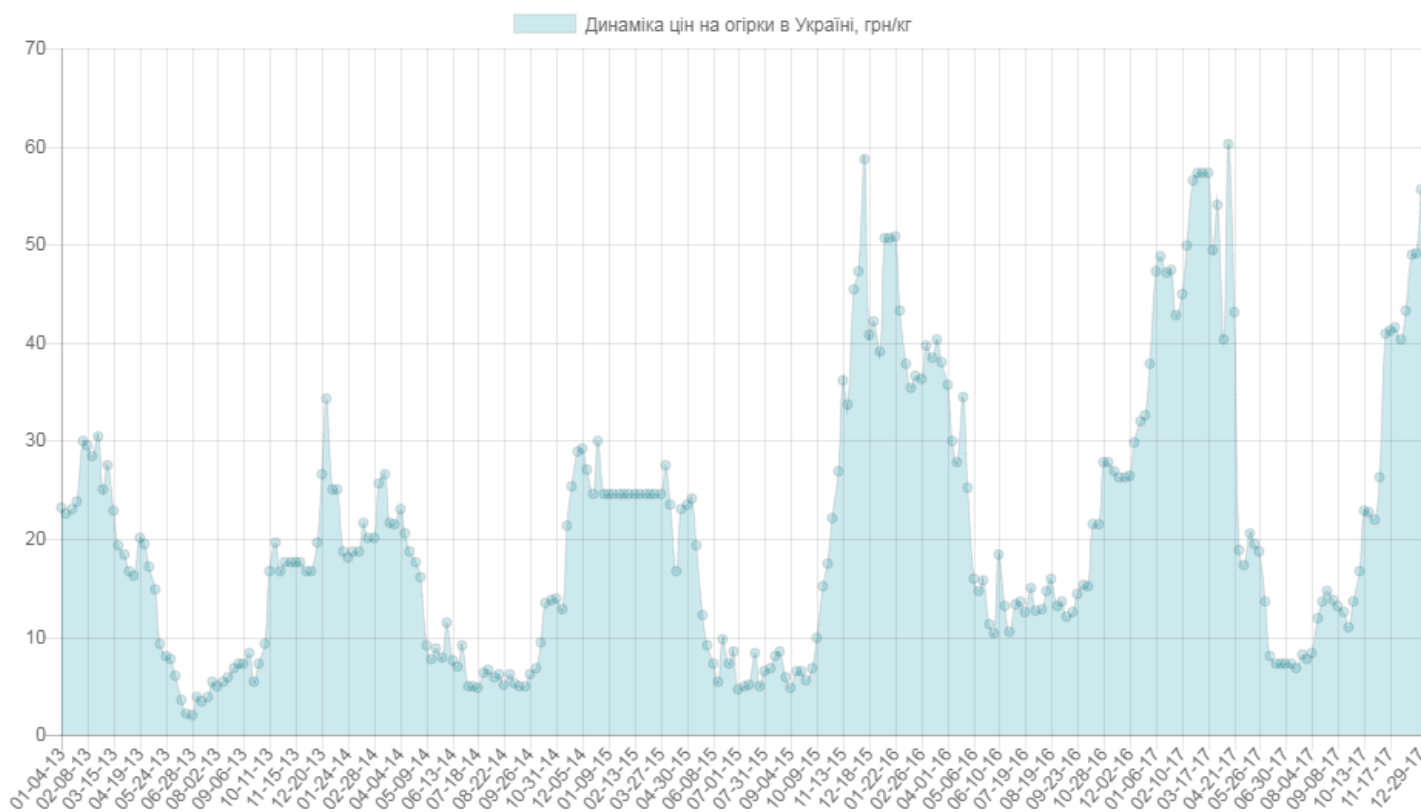
У структурі вирощування овочів та багаторічних культур (включно із картоплею), частка столових буряків складає 2% і площі щорічно скорочуються. Ціни на столові буряки не сильно змінюються в залежності від сезону, оскільки урожай може зберігатись майже без втрати товарного вигляду та значних втрат в об'ємі.

ОГІРКИ

	2012	2013	2014	2015	2016
Зібрана площа, тис. га	56,83	56,98	51,8	50,6	49,6
Врожайність, тонн/га	17,96	18,33	18,15	18,96	19
Виробництво, тис. т	1 020,56	1 044,29	940,94	958,67	948,76
Частка виробництва населенням, %	92%	93,3%	92,9%	94,2%	95,2%
Частка виробництва сільськогосподарськими підприємствами, %	8%	6,7%	7,1%	5,8%	4,8%
Імпорт, тис. т	14,3	15,6	10,8	7,0	9,0
Експорт, тис. т	14,3	10,7	17,6	5,5	3,2
Споживання, тис. т	612,3	626,6	564,6	575,2	569,3
Втрати, тис. т	91,9	94,0	84,7	86,3	85,4

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка цін на огірки в Україні

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

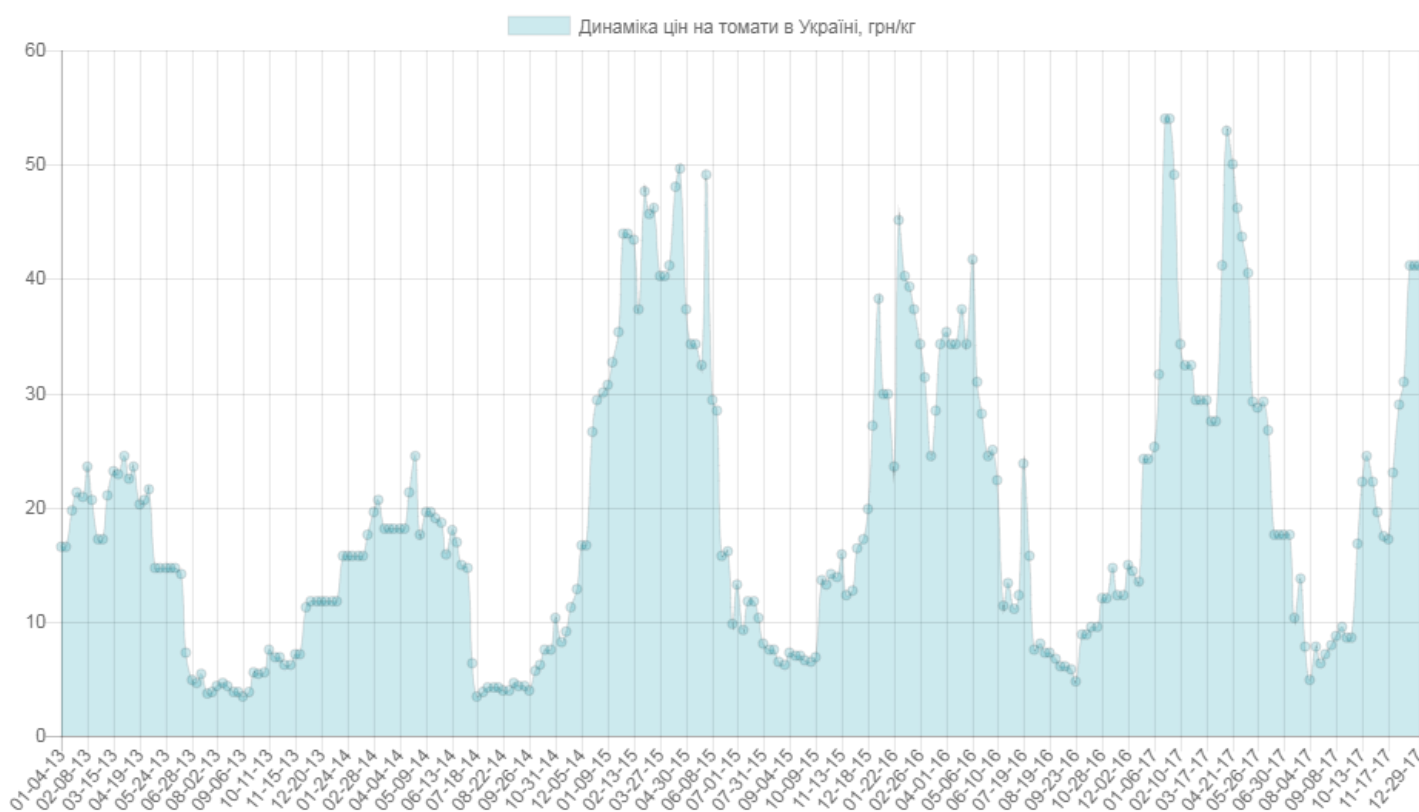
У 2016 році огірки займали 2,5% від загальної площі під овочами та баштанними культурами. Ціни мають чітко виражений сезонний характер. У період із травня по жовтень ціни найнижчі, оскільки на ринку реалізують огірки, вирощені під відкритим ґрунтом, собівартість яких нижча порівняно із парниковими та імпортними огірками.

ТОМАТИ

	2012	2013	2014	2015	2016
Зібрана площа, тис. га	85,7	84,87	79,3	75,4	74,2
Врожайність, тонн/га	26,53	24,17	27,08	30,15	30
Виробництво, тис. т	2 274,12	2 051,41	2 147,88	2 274,41	2 230,45
Частка виробництва населенням, %	75,6%	78,0%	72,2%	70,8%	70,3%
Частка виробництва сільськогосподарськими підприємствами, %	24,4%	22,0%	27,8%	29,2%	29,7%
Імпорт, тис. т	47,7	50,2	45,5	16,9	36,6
Експорт, тис. т	92,3	58,0	62,1	23,3	35,5
Споживання, тис. т	1 364,5	1 230,8	1 288,7	1 364,6	1 338,3
Втрати, тис. т	204,7	184,6	193,3	204,7	200,7

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка цін на томати в Україні

Джерело: Моніторинг цін УКАБ

Близько 4% всієї площі під овочами та баштанними культурами припадає на помідори. Ціни на томати протягом року дуже варіюються від 5-6 грн за кілограм у сезон збору томатів відкритого ґрунту (липень-вересень) до 40-50 грн за кілограм у зимові місяці, коли на ринках реалізуються томати закритого ґрунту або імпортовані.

Фрукти та ягоди

Галузь виробництва і переробки фруктів та ягід в Україні зберігає високий потенціал економічного зростання, зумовлений національною багатогою гастрономічною культурою, зростаючим попитом на міжнародному ринку, а також наявними агрокліматичним ресурсом.

Зовнішня торгівля продукцією садівництва в 2016 році продемонструвала позитивний сигнал слабкого відновлення після кризи 2014 року. Так, зростання експорту рік до року (2016 до 2015) спостерігаються у всіх товарних групах. Зокрема, обсяг збуту свіжих ягід зріс більше ніж в 4 рази. Наприклад, експорт суниці в середньому за останні п'ять років зростав на 65,3%, коли 2016 року продемонстрував ріст в 24 рази рік до року. Обсяг експорту свіжої малини та ожини показав середньорічне зростання за 5 років в 22,8 разів зі збереженням динаміки в 2016. Експорт журавлини і чорниці продемонстрував більш ніж трикратне зростання в 2016 рік до року.

Український бізнес екпортує також ківі, хурму та інші плоди в свіжому вигляді, але їх частка є малою та нестабільною.

Обсяг експорту підготовлених плодів (варіння та обробка паром) зріс в 1,3 рази, малини, ожини і шовковиці – в 1,75 рази, підготовлених екзотичних фруктів – в 1,3 рази з середньорічним зростанням за п'ять років в 10,4% (вартість експорту яких зросла до 37,4 млн. дол. США, або на 17,5% рік до року).

Україна залишається імпортером консервованих для короткострокового зберігання плодів та ягід.

Вартість експорту сушених плодів та ягід зросла в 1,7 рази рік до року до 2,5 млн. дол. США. Обсяг експорту сушеного абрикосу зріс в 1,34 рази, експорт чорносливу – на 18%, коли обсяг експорту сушеного яблука з середньорічним темпом зростання в 23,4% продемонстрував 2,2 кратний ріст рік до року. Вартість експорту персику, нектарину, груші та інших культур садівництва зросла в 2,1 рази до 2,2 млн. дол. США, продемонструвавши 8% середньорічного зростання за 5 років. Обсяг експорту сумішей горіхів та плодів зріс до 104,4 тон з 17,3% середньорічним зростанням з 2012 року.

В експорті зерняткових спостерігається позитивна тенденція до повернення обсягів докризових років. Так, в 2016 році обсяг експорту зерняткових зріс в 2,8 разів. Обсяг експорту яблук зріс в 2,8 рази до 13,8 тис. тон., а груш в 2,3 рази до 647 тон рік до року.

Експорт кісточкових зріс на 3% до 19,7 млн. дол. США рік до року. Динаміка експорту кісточкових демонструє слабке відновлення у відносних показниках п'ятирічної ретроспективи та двократне зростання до 1,879 тис. тон в 2016 рік до року. Так, експорт вишні та черешні свіжої відновив середньорічне зростання на рівні 3,36% за три роки, та продемонстрував 2,14 кратний ріст в 2016 році до 1,862 тис. тон.

Демонструючи певні успіхи в міжнародній торгівлі, галузь садівництва зберігає потенціал зростання на внутрішньому ринку України в довгостроковій перспективі, оскільки споживання фруктів та ягід на одну особу щонайменше в 3 рази менше, ніж в розвинених країнах.

Внутрішній ринок фруктів та ягід демонструє слабке відновлення. Так, 2016 року відбулось падіння вартості ринку за рахунок скорочення обсягів реалізації на 16,7%, тоді як середньозважена ціна зменшилась лише на 0,4% зі зростанням 2015 року на 34,5%. Варто зазначити, що найбільш стабільним ринком залишався ринок ягідних культур. Так, середньорічне зростання ринку за останні п'ять років відбувалось на рівні 25%. Вартість ринку ягідних культур зростала з 2011 по 2015 роки, однак в 2016 року відбулось незначне скорочення ринку за рахунок фактору зменшення пропозицій на 28,4% через суттєвий негативний вплив агрокліматичних умов і закладку нових ягідників під урожаї майбутніх сезонів.

Баланс плодів ягід та винограду в підприємствах, тис. т	2012	2013	2014	2015	2016
НАДХОДЖЕННЯ					
запаси на початок року	74	101,5	91,7	86,9	100,0
плодів та ягід	369	444,2	332	411,7	370,5
винограду	292,9	384,2	241	206,1	221,0
Інші надходження та покупки	48,7	52,7	36,5	16,9	19,7
ВИКОРИСТАННЯ					
витрачено на корм	1	0,9	0,9	0,7	0,5
передано на виготовлення вина в підприємстві	148,6	180,4	97,4	69,8	77,1
продано переробникам, * 2016 - реалізовано за всіма каналами продажу	171,7	236,6	176,2	180	527,0
продано на ринках	68,5	74,1	47,8	50,2	x
видано в рахунок оплати праці та за оренду паїв	1,2	2,3	2,1	0,7	x
реалізовано за ін. напрямками та інші витрати	193	371	279,3	315,3	x
втрати при зберіганні	99,1	13,7	10,6	4,9	4,6
запаси на кінець року	101,5	103,6	86,9	100	100,2

**прогноз УКАБ

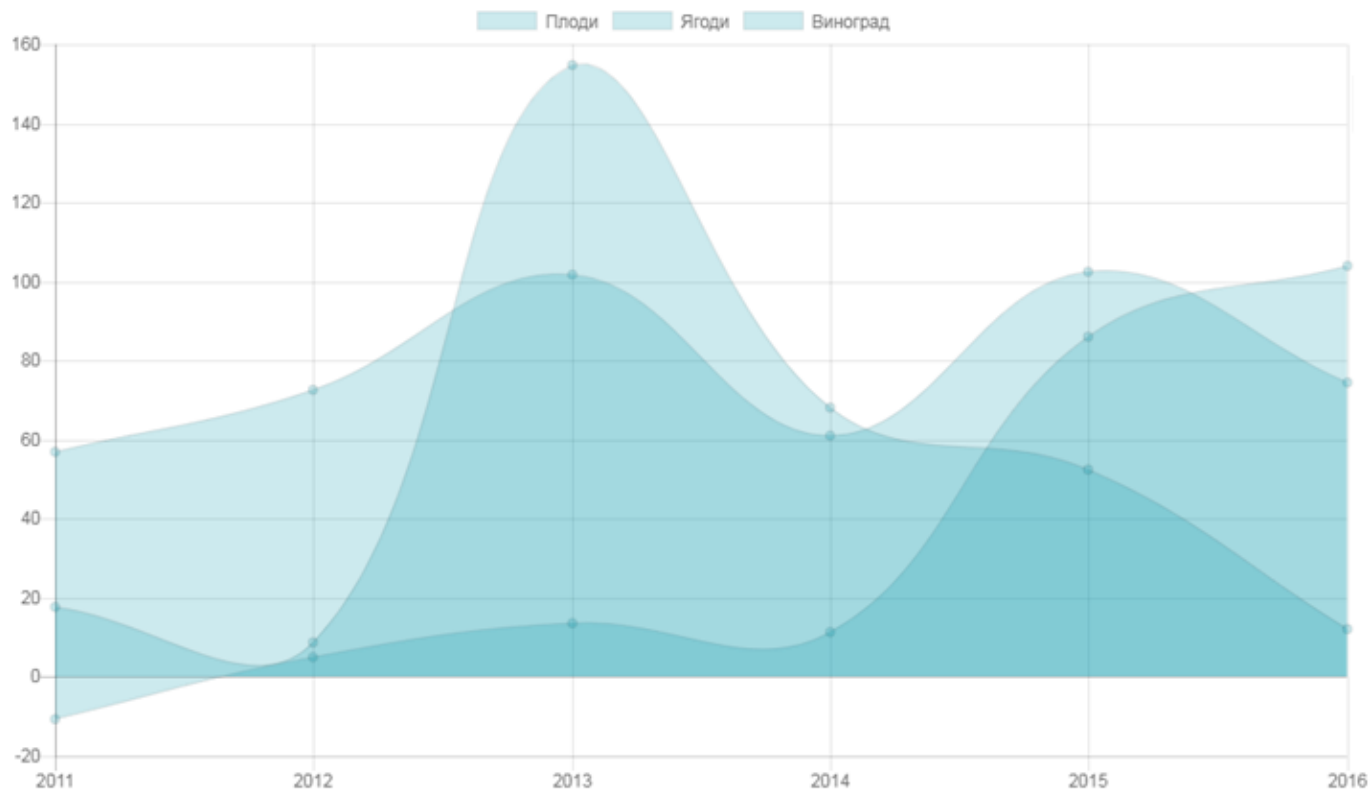
Джерело: Державна служба статистики України

Баланс плодів, ягід і винограду в господарствах населення, тис. т	2012	2013	2014	2015	2016
НАДХОДЖЕННЯ					
запаси на початок року	312,8	327,9	350,7	315,2	332,2
плодів та ягід	1639,7	1851,1	1667,1	1741,1	1636,8
винограду	163,1	191,2	194,6	180,2	156,8
куплено в торгівельній мережі, * з 2016 - куплено з усіх джерел	1238,2	1283,4	1119,8	931,7	1347,0
одержано в рахунок з/п та за оренду паїв	1,2	2,3	2,1	0,7	x
куплено на ринках	393,8	418,5	284,5	296,4	x
інші надходження	95,1	92,6	163,8	163,8	x
ВИКОРИСТАННЯ					
витрачено на корм	59,0	68,2	62,1	64,5	60,4
витрачено на виготовлення вина	330,0	378,6	253,9	245,3	221,0
продано переробникам, * 2016 - реалізовано за всіма каналами продажу	78,6	50,8	61,5	46,8	689,4
продано на ринках	235,3	264,4	217,0	238,8	x
інші витрати	343,1	405,9	550,3	444,9	x
втрати при зберіганні	37,7	70,6	74,0	76,7	72,8
запаси на кінець року	327,9	368,4	315,2	333,2	311,5
витрачено на споживання	2432,3	2560,1	2248,6	2178,9	2118,7

**прогноз УКАБ

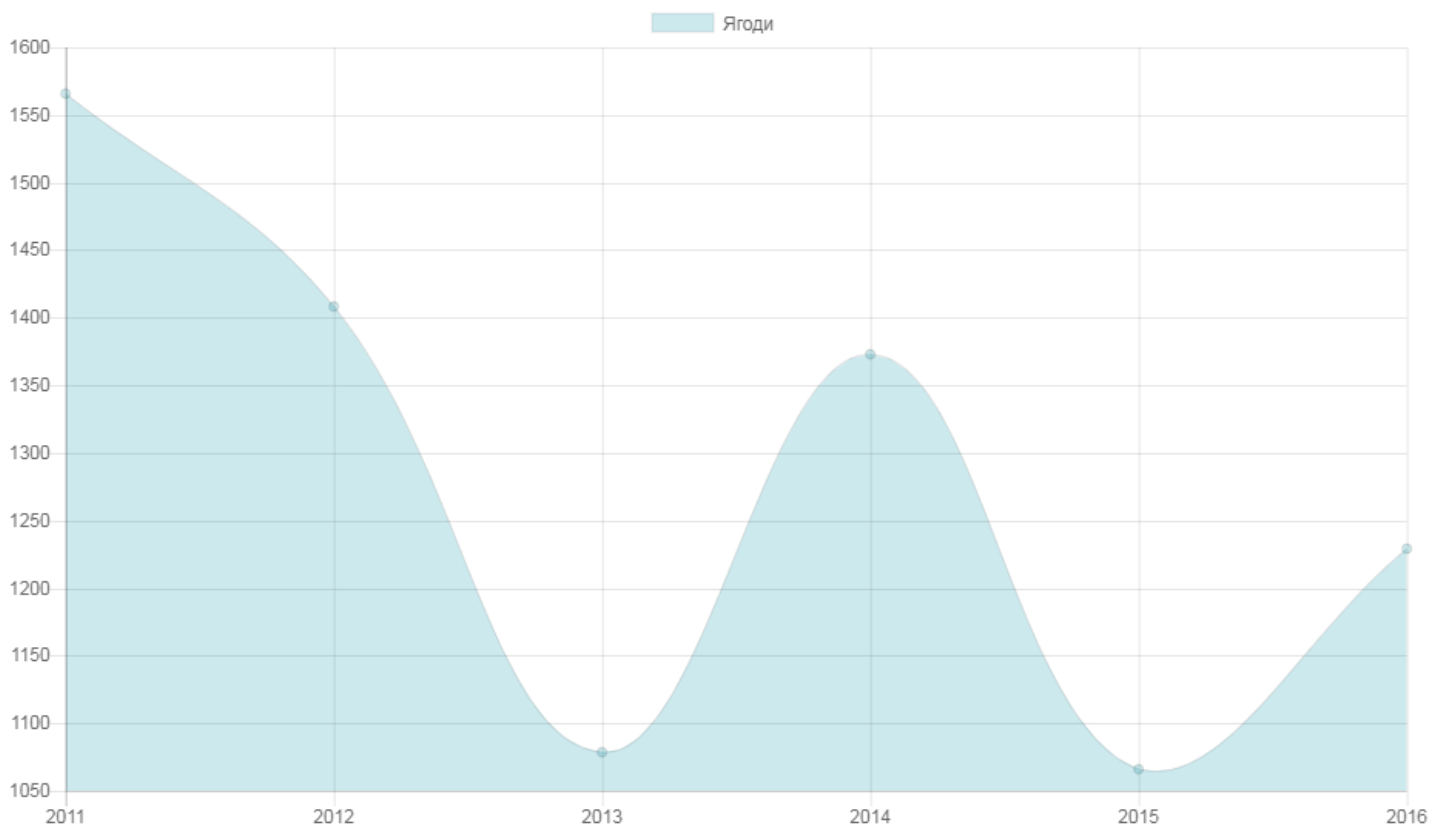
Джерело: Державна служба статистики України

Рентабельність, %

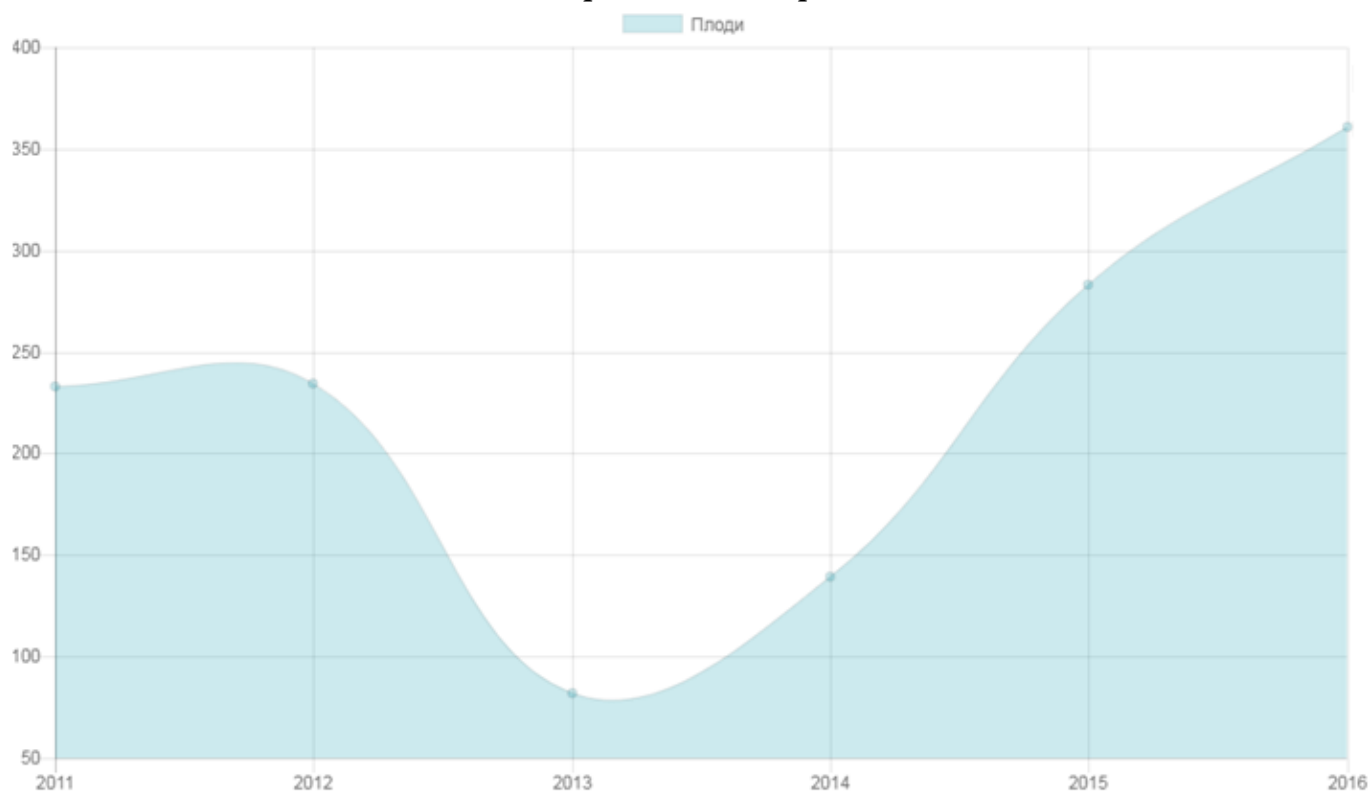

Джерело: Державна служба статистики України

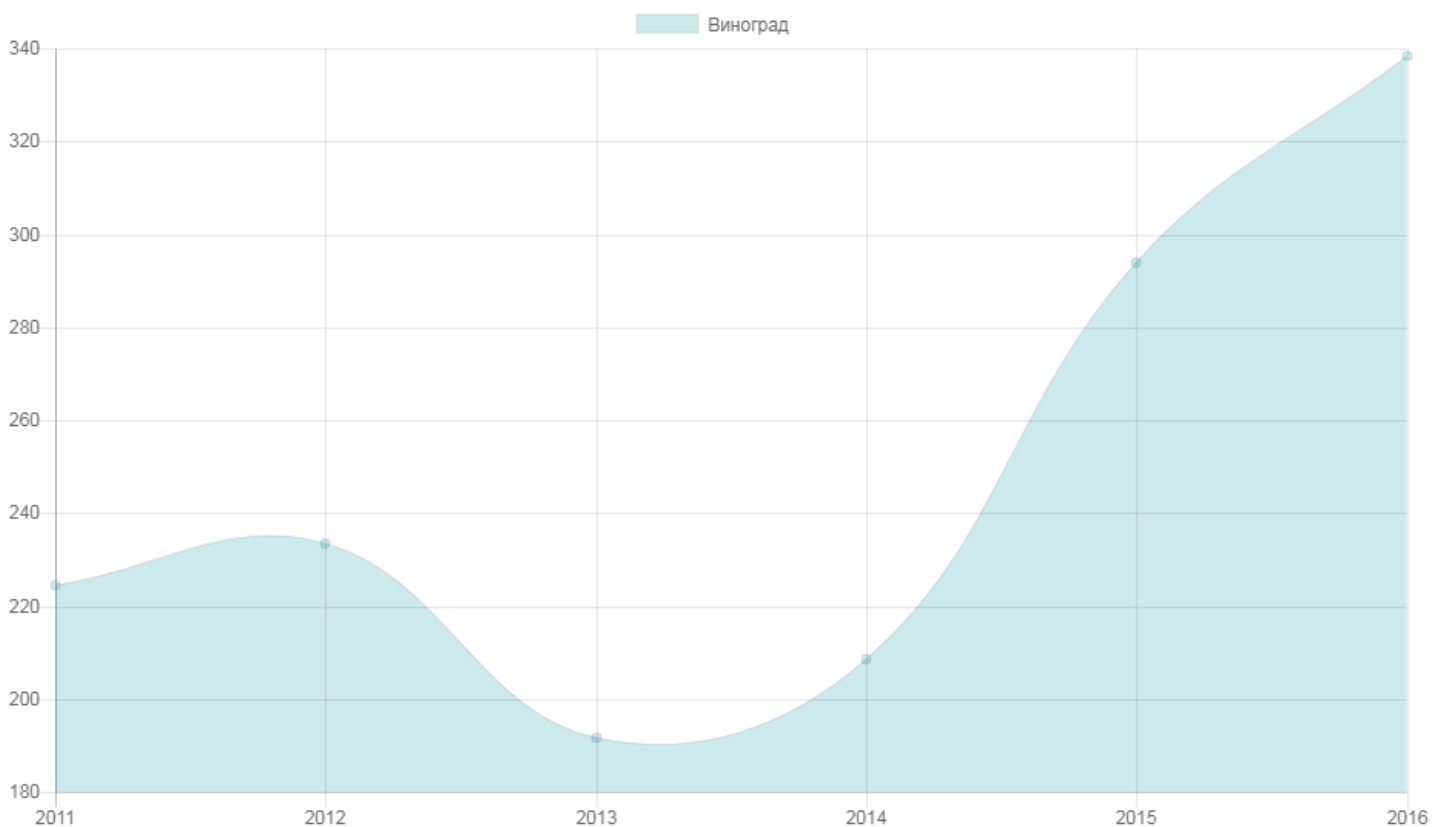
Собівартість ягід, грн./ц.

Джерело: Державна служба статистики України

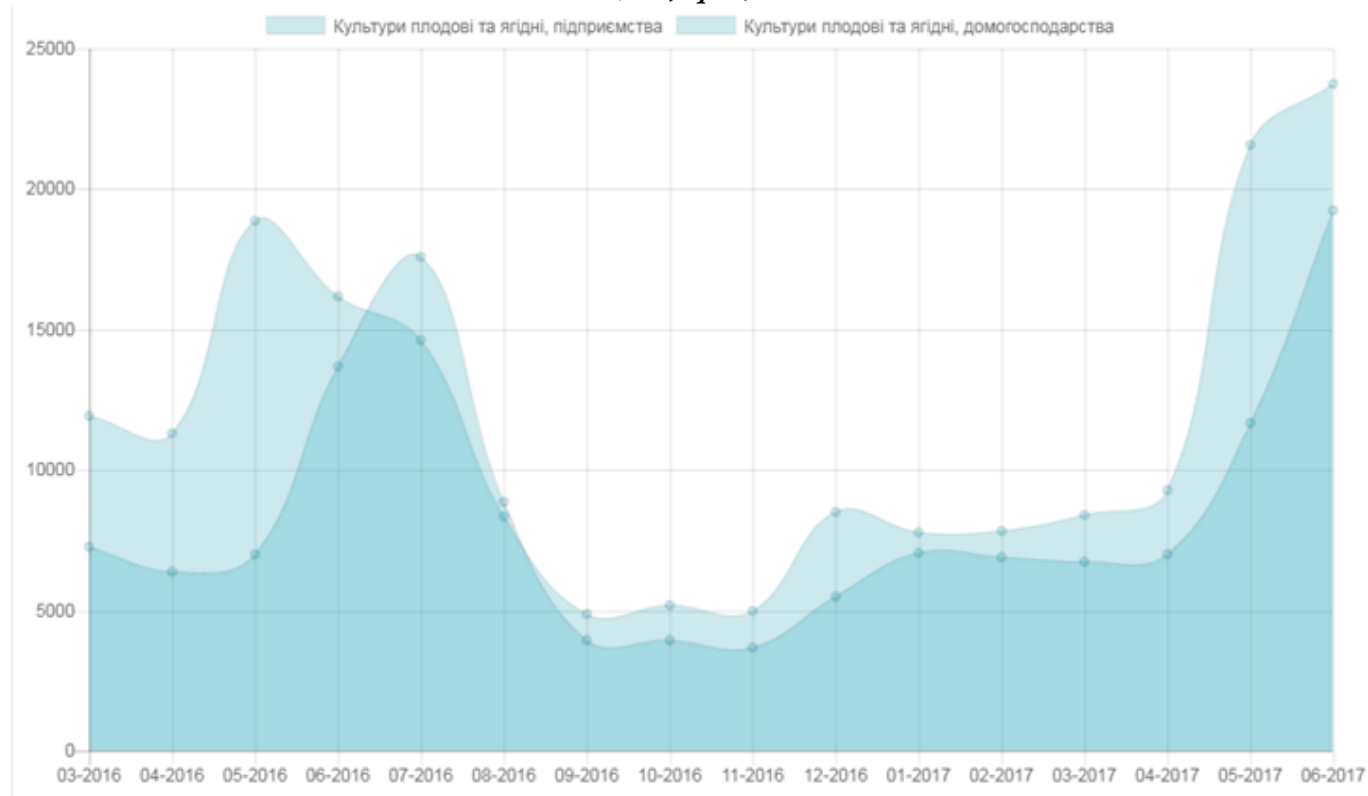
Собівартість плодів, грн./ц.

Джерело: Державна служба статистики України

Собівартість винограду, грн./ц.

Джерело: Державна служба статистики України

Ціни, грн./т.

Джерело: Державна служба статистики України